

9

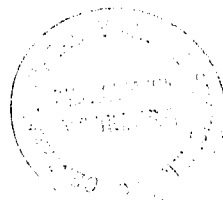
IA. B, 1960, VT, del. g

CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK

13^e Algemene volkstelling 31 mei 1960

Deel 9. Academisch gevormden

UITGEVERSMAATSCHAPPIJ W. DE HAAN N.V.
ZEIST, 1964

VERKLARING DER TEKENEN

. = gegevens ontbreken
 * = voorlopig cijfer
 x = geheim

- = nul
 0 (0,0) = het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
 niets (blank) = een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
 1962-1963 = 1962 tot en met 1963
 1962/1963 = het gemiddelde over de jaren 1962 en 1963
 1962/'63 = oogstjaar, boekjaar, schooljaar, enz. beginnend in 1962 en eindigend in 1963

N.B. Door afrondingen kan het voorkomen, dat totaalcijfers niet geheel overeenstemmen met de som der onderscheidene posten.

EXPLANATION OF SYMBOLS

. = no information available
 * = provisional figure
 x = publication prohibited (confidential figure)
 - = nil
 0 (0,0) = less than half of unit chosen
 a blank = category not applicable
 1962-1963 = 1962 to 1963 inclusive
 1962/1963 = average for the years 1962 and 1963
 1962/'63 = crop year, financial year, school year, etc. beginning in 1962 and terminating in 1963

Note: As a result of rounding there may be minor discrepancies between total figures and the sum of the relevant items.

13e ALGEMENE VOLKSTELLING, 31 MEI 1960

Gedrukte publikaties (in bewerking):

- Deel 1. Inleiding tot de voornaamste onderwerpen van de telling. Bijlage: Begrippen en definities
- Deel 2. Bevolking van gemeenten en onderdelen van gemeenten
- Deel 3. Geboortegemeente en periode van vestiging in de gemeente
- Deel 4. Geslacht, leeftijd en burgerlijke staat
- Deel 5. Huishoudens, gezinnen en woningen
 - A. Algemene inleiding
 - B. Voornaamste cijfers per gemeente
- Deel 6. Bestaande huwelijken en huwelijksvruchtbaarheid
- Deel 7. Kerkelijke gezindte
 - A. Algemene inleiding
 - B. Voornaamste cijfers per gemeente
- Deel 8. Genoten onderwijs en opleidingsniveau
 - A. Algemene inleiding
 - B. Voornaamste cijfers per gemeente
- Deel 9. Academisch gevormden
- Deel 10. Beroepsbevolking
 - A. Algemene inleiding
 - B. Voornaamste cijfers per gemeente
- Deel 11. Buiten de woongemeente werkenden
- Deel 12. Gestichtsbevolking
- Deel 13. Varende en rijdende bevolking
- Deel 14. Voornaamste kengetallen per gemeente

N.B. Zie voor lijst van beschikbare gelichtdrukte tabellen bladzijde 3 van de omalag.

AUTEURSRECHT VOORBEHOUDEN

COPYRIGHTS RESERVED

Het herdrukken van de inhoud van deze publikatie is niet toegestaan, noch geheel, noch gedeeltelijk, noch in de oorspronkelijke, noch in bewerkte vorm, tenzij met schriftelijke machtiging van de Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek.
 Het gebruiken van de inhoud van deze publikatie als toelichting of bewijsvoering in een artikel, een boekbespreking of een boek is toegestaan, mits de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Verkrijgbaar bij Uitgeversmaatschappij W.de Haan N.V., Zinzendorflaan 3, Zeist (postrekening no. 57071) en de boekhandel.

Obtainable from the publisher, Uitgeversmaatschappij W.de Haan N.V., Zinzendorflaan 3, Zeist (postal account no. 57071) and from booksellers.

Prijs: f. 8,80
 Bestelnummer: F 56/1960

Price: f. 8.80
 Quote nr.: F 56/1960

Voorbericht

Bij de 13e Volkstelling van 31 mei 1960 zijn onder meer gegevens verzameld betreffende de academische vorming.

De statistische publikatie, welke hierbij het licht ziet, is gewijd aan de samenstelling van de groep academisch gevormden en sluit als zodanig aan bij de overeenkomstige publikaties over de volkstellingsjaren 1930 en 1947. Omtrent de studerende en telkenjare afstuderende verschaft deze statistiek geen inlichtingen. Hiervoor zij verwezen naar de periodiek verschijnende statistieken van het wetenschappelijk onderwijs.

Doordat in 1960 voor de derde maal in 30 jaar tijds gegevens zijn verzameld over de academisch gevormden, is het thans mogelijk een globaal beeld te schetsen van de ontwikkelingen, die zich in de laatste decennia met betrekking tot deze groep hebben voorgedaan. In deze publikatie is aan deze ontwikkelingen grote aandacht besteed.

De Directeur-Generaal
 van de Statistiek.

P. J. Idenburg

(Prof. Dr. Ph. J. IDENBURG)

's-Gravenhage, oktober 1964.

I N H O U D

	Blz.
VOORBERICHT	3
HOOFDSTUK I. Algemene inleiding	9
A. Begrippen en definities	9
Vraagstelling	9
Afgelegde examens	9
Instellingen voor wetenschappelijk onderwijs	9
Studierichtingen	9
Academisch gevormden	9
Vergelijking met vroegere tellingen	10
B. Opzet van de publikatie	11
C. Enkele algemene gegevens	11
De academisch opgeleiden op kandidaatsniveau	11
Buitenlandse examens	11
Opleidingsplaats	12
HOOFDSTUK II. De groei van het aantal academisch gevormden	14
Totaalbeeld	14
Vrouwelijke academici	15
HOOFDSTUK III. Veranderingen in de onderlinge verhoudingen der studierichtingen	16
De groeisnelheid van de verschillende studierichtingen	16
Veranderingen in het opleidingspatroon der academici	18
Het opleidingspatroon der vrouwelijke academici	21
HOOFDSTUK IV. De academisch gevormden naar kerkelijke gezindte	23
Inleiding	23
A. Veranderingen in de samenstelling der academici naar kerkelijke gezindte	24
Het aantal academici per kerkelijke gezindte	24
De samenstelling der academici naar kerkelijke gezindte	24
Kerkelijke gezindte en studierichting	26
Ontwikkelingen bij de vrouwen	29
B. De academici naar kerkelijke gezindte en studierichting met inbegrip van de theologen	29
De kerkelijke gezindte der academici met inbegrip van de theologen	29
De studierichtingen per kerkelijke gezindte	29
De geestelijke "verzorgingsdichtheid" per kerkelijke gezindte	29
HOOFDSTUK V. De plaats van de academisch gevormden in het beroeps- en bedrijfsleven	32
De academisch gevormden met en zonder beroep	32
Het aandeel van de academisch gevormden in de beroepsbevolking	32
De positie in het bedrijf	33
De aard van het bedrijf	35
a. Verdeling der academici over de bedrijfstakken en bedrijfsklassen	35
b. De academische-manpowerdichtheid per bedrijfstak en bedrijfsklasse	35
c. Verdeling der academici over de bedrijfstakken en bedrijfsklassen per studierichting	38
De beroepen der academici	40
SUMMARY	44
STATEN	
1. Personen met een academische opleiding naar studierichting en afgelegd examen, per 100 van elke studierichting, 1947	10
2. Personen met een academische opleiding naar studierichting, geslacht en afgelegd examen, per 100 van elke studierichting, 1960	12
3. Academici naar studierichting en opleidingsplaats, per 100 van elke studierichting, 1960 ..	13
4. Academici naar geslacht, absolute cijfers, per 100 van het totaal en per 10 000 van de bevolking van 25 jaar en ouder, 1930, 1947 en 1960	14
5. Academici naar leeftijd en geslacht, absolute cijfers, per 10 000 van de bevolking en vrouwelijke academici per 100 academici, 1960	14
6. Academici naar studierichting en geslacht, absolute cijfers, 1930, 1947 en 1960	16
7. De groeipercentages van de aantallen academici in de perioden 1930-1947, 1947-1960 en 1930-1960 naar studierichting en geslacht	17
8. Academici naar studierichting en leeftijd, per 100 van elke studierichting, 1960	17
9. Academici naar studierichting en geslacht, per 100 van elk geslacht, 1930, 1947 en 1960 ..	18
10. Academici naar studierichting, geslacht en leeftijd, per 100 van elke leeftijdsklasse, 1960 ..	20
11. Vrouwelijke academici per 100 academici naar studierichting, 1930, 1947 en 1960	21
12. Academici naar kerkelijke gezindte, geslacht, absolute cijfers en per 10 000 van de bevolking van 30 jaar en ouder, 1930, 1947 en 1960	23
13. De groeipercentages van de aantallen academici in de perioden 1930-1947 en 1930-1960 naar kerkelijke gezindte en geslacht	24
14. Academici naar kerkelijke gezindte en geslacht, per 100 van het totaal, 1930, 1947 en 1960 en per 100 van elke leeftijdsklasse, 1960	25

STATEN (vervolg)

	Blz.
15. Academici naar studierichting en kerkelijke gezindte, per 100 van elke studierichting, 1930, 1947 en 1960	27
16. Academici naar studierichting en kerkelijke gezindte, het aandeel van elke kerkelijke gezindte in de onderscheiden studierichtingen in 1930, 1947 en 1960 uitgedrukt in concentratiegetallen ten opzichte van het groepsgemiddelde van elke kerkelijke gezindte	28
17. Academici naar kerkelijke gezindte, inclusief en exclusief theologen, per 100 van het totaal, 1960	29
18. Academici, exclusief theologen, naar studierichting, kerkelijke gezindte en geslacht, per 100 van elke kerkelijke gezindte, 1960	30
19. Academici, inclusief theologen, naar studierichting, kerkelijke gezindte en geslacht, per 100 van elke kerkelijke gezindte, 1960	31
20. De theologen naar kerkelijke gezindte en de "verzorgingsdichtheid" per kerkelijke gezindte, 1960	31
21. Academici met en zonder beroep naar geslacht, absolute cijfers en de academici met beroep per 100 van het totaal, 1930, 1947 en 1960	32
22. Academici met en zonder beroep naar leeftijd en geslacht, absolute cijfers en de academici met beroep per 100 van het totaal, 1960	32
23. Academici met beroep naar geslacht, per 1 000 van de beroepsbevolking, 1930, 1947 en 1960 ..	33
24. Academici met beroep naar leeftijd en geslacht, per 1 000 van de beroepsbevolking, 1960 ...	33
25. Academici naar studierichting en positie in het bedrijf, absolute cijfers, per 100 van elke studierichting en per 100 van elke positie in het bedrijf, 1930, 1947 en 1960	34
26. Academici naar de aard van het bedrijf waarin zij werkzaam zijn, absolute cijfers en per 100 van het totaal, 1930, 1947 en 1960	36
27. Academici naar de aard van het bedrijf waarin zij werkzaam zijn, per 1 000 van de beroepsbevolking 1930, 1947 en 1960	37
28. Academici naar de aard van het bedrijf waarin zij werkzaam zijn en naar studierichting per 100 van elke studierichting, 1960	39
29. Academici naar studierichting en beroep, absolute cijfers en per 100 van elke studierichting, 1960	41
30. Academici naar voornaamste beroepen en studierichting, per 100 van elke studierichting, 1960 ..	42

TABELLEN

1. Personen met een academische opleiding met en zonder beroep naar studierichting, geslacht en afgelegd examen	46
2. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht en opleidingsplaats	48
3. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht en leeftijd	50
4. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht en leeftijd	54
5. Academisch gevormden met beroep naar studierichting, geslacht en leeftijd	68
6. Academisch gevormden met beroep naar studierichting, geslacht en positie in het bedrijf ...	72
7. Academisch gevormden in overheidsdienst (excl. tijdelijk militairen) naar studierichting en geslacht	74
8. Academisch gevormden in dienstbetrekking (excl. tijdelijk militairen) naar studierichting, geslacht, dienstverband en jaarinkomen	76
9. Academisch gevormden met beroep naar de aard van het bedrijf waarin zij werkzaam zijn en naar studierichting	80
10. Academisch gevormden naar beroep en studierichting	88

GRAFIEKEN

1. Mannelijke academici naar studierichting en leeftijd, 1960	19
2. Vrouwelijke academici naar studierichting en leeftijd, 1960	19

BIJLAGE

1. De indeling van studierichtingen in wetenschapssectoren	92
--	----

C O N T E N T S

	Page
FOREWORD	3
CHAPTER I. General introduction	9
A. Concepts and definitions	9
Questionnaire used	9
Examinations passed	9
Institutes for university education	9
Departments of study	9
University graduates	9
Confrontation with previous censuses	10
B. Scope and method	11
C. Some general information	11
Persons with a university education up to the "kandidaats" level (interim university examination)	11
Examinations abroad	11
Place of study	12
CHAPTER II. Increase of the number of university graduates	14
Total view	14
Female university graduates	15
CHAPTER III. Changes in the relative shares of the different departments of study	16
Rates of growth of the different departments of study	16
Changes in the division by department of study of the university graduates	18
Division by department of study of the female university graduates	21
CHAPTER IV. University graduates by religious denomination	23
Introduction	23
A. Changes in the division by religious denomination of the university graduates	24
Number of university graduates by religious denomination	24
Division by religious denomination of the university graduates	24
Religious denomination and department of study	26
Religious denomination of female university graduates	29
B. University graduates by religious denomination and department of study including theologians	29
Religious denomination of the university graduates including theologians	29
Department of study by religious denomination	29
Density of "ecclesiastical care" by religious denomination	29
CHAPTER V. The university graduates and their economic activity	32
University graduates with and without an occupation	32
Share of the university graduates in the economically active population	32
Industrial status	33
Kind of industrial activity	35
a. Distribution of the university graduates over the branches and classes of industry	35
b. University manpower density by branch and class of industry	35
c. Distribution of the university graduates over the branches and classes of industry by department of study	38
The university graduates by kind of occupation	40
SUMMARY IN ENGLISH	44
TEXTTABLES	
1. University-trained persons by department of study and examination passed, per 100 of each department, 1947	10
2. University-trained persons by department of study, sex and examination passed, per 100 of each department, 1960	12
3. University graduates by department of study and place of study, per 100 of each department, 1960	13
4. University graduates by sex, absolute figures, per 100 of the total and per 10,000 of the population of 25 years old and over, 1930, 1947 and 1960	14
5. University graduates by age and sex, absolute figures, per 10,000 of the population and female university graduates per 100 university graduates, 1960	14
6. University graduates by department of study and sex, absolute figures, 1930, 1947 and 1960	16
7. Rates of growth of the number of university graduates in the periods 1930-1947, 1947-1960 and 1930-1960 by department of study and sex	17
8. University graduates by department of study and age, per 100 of each department, 1960	17
9. University graduates by department of study and sex, per 100 of each sex, 1930, 1947 and 1960	18
10. University graduates by department of study, sex and age, per 100 of each age-group, 1960	20
11. Female university graduates per 100 university graduates by department of study, 1930, 1947 and 1960	21

TEXTTABLES (continued)

	Page
12. University graduates by religious denomination and sex, absolute figures and per 10,000 of the population of 30 years old and over, 1930, 1947 and 1960	23
13. Rates of growth of the number of university graduates in the periods 1930-1947 and 1930-1960 by religious denomination and sex	24
14. University graduates by religious denomination and sex, per 100 of the total, 1930, 1947 and 1960 and per 100 of each age-group, 1960	25
15. University graduates by department of study and religious denomination, per 100 of each department, 1930, 1947 and 1960	27
16. University graduates by department of study and religious denomination, share of each religious denomination in the different departments of study in 1930, 1947 and 1960 expressed in concentration-rates based on the group average of each religious denomination	28
17. University graduates by religious denomination (theologians included and excluded), per 100 of the total, 1960	29
18. University graduates (theologians excluded) by department of study, religious denomination and sex, per 100 of each religious denomination, 1960	30
19. University graduates (theologians included) by department of study, religious denomination and sex, per 100 of each religious denomination, 1960	31
20. Theologians by religious denomination and density of "ecclesiastical care" by religious denomination, 1960	31
21. University graduates with and without an occupation by sex, absolute figures and university graduates with an occupation, per 100 of the total, 1930, 1947 and 1960	32
22. University graduates with and without an occupation by age and sex, absolute figures and university graduates with an occupation, per 100 of the total, 1960	32
23. University graduates with an occupation by sex, per 1,000 of the total economically active population, 1930, 1947 and 1960	33
24. University graduates with an occupation by age and sex, per 1,000 of the total economically active population, 1960	33
25. University graduates by department of study and industrial status, absolute figures, per 100 of each department of study and per 100 of each industrial status, 1930, 1947 and 1960	34
26. University graduates by kind of industrial activity, absolute figures and per 100 of the total, 1930, 1947 and 1960	36
27. University graduates by kind of industrial activity, per 1,000 of the economically active population in each branch of industry, 1930, 1947 and 1960	37
28. University graduates by kind of industrial activity and by department of study, per 100 of each department of study, 1960	39
29. University graduates by department of study and by kind of occupation, absolute figures and per 100 of each department, 1960	41
30. University graduates by kind of occupation (principal occupations only) and by department of study, per 100 of each department, 1960	42

TABLES

1. University-trained persons with and without an occupation by department of study, sex and examination passed	46
2. University graduates by department of study, sex and place of study	48
3. University graduates by department of study, sex and age	50
4. University graduates by department of study, sex, age and religious denomination	54
5. University graduates with an occupation by department of study, sex and age	68
6. University graduates with an occupation by department of study, sex and industrial status	72
7. University graduates employed in the public service (excluding armed forces on compulsory military service) by department of study and sex	74
8. University graduates (employees only and excluding armed forces on compulsory military service) by department of study, sex, engagement and annual income	76
9. University graduates with an occupation by kind of industrial activity and by department of study	80
10. University graduates by kind of occupation and by department of study	88

GRAPHS

1. Male university graduates by department of study and age, 1960	19
2. Female university graduates by department of study and age, 1960	19

ANNEX

1. Classification of departments of study by sectors of science	92
---	----

HOOFDSTUK I Algemene Inleiding

A. BEGRIPPEN EN DEFINITIES

Vraagstelling

Bij de Volkstelling van 31 mei 1960 zijn voor de eerste maal gegevens verzameld over het onderwijsniveau van alle niet meer schoolgaande personen. Een onderdeel van de vraagstelling had betrekking op degenen, die een academische opleiding hebben genoten. De uit dit onderdeel resulterende gegevens zijn behalve voor de vaststelling van het algemene onderwijsniveau afzonderlijk bewerkt voor een statistiek van de academisch gevormden, zoals dit ook voor de volkstellingsjaren 1930 en 1947 is geschied.

Met deze statistiek wordt onder meer beoogd nadere informatie te verkrijgen ten behoeve van manpower-vraagstukken, welke met name ten aanzien van academisch gevormden een grote actualiteit bezitten.

Met betrekking tot de academische opleiding vermeldde het volkstellingsformulier de volgende vragen:

- a. Heeft hij/zij aan een binnen- of buitenlandse universiteit, hogeschool of theologische (hoge)school gestudeerd?
- b. Zo ja, aan welke?
- c. Studierichting en hoofdvak?
- d. Hoogste met goed gevolg afgelegd examen?

In de, overigens spaarzame, gevallen, dat twee of meer afsluitende examens waren vermeld, bijv. ingenieursexamen en doctoraal examen rechtsgelertheid, is in de statistiek dat examen aangehouden, dat het best aansluit bij het ten tijde van de volkstelling uitgeoefende beroep.

Afgelegde examens

In deze statistiek zijn buiten beschouwing gebleven de formulieren van studenten en voorts van personen, die niet tenminste het kandidaatsexamen bleken te hebben afgelegd. Werkstudenten, in het bezit van een diploma kandidaatsexamen, die minder dan 15 uur per week (voor leraren minder dan 8 uur per week) in een beroep werkzaam zijn, zijn tot de studenten gerekend. Daarentegen zijn de nog studerende, die het kandidaatsexamen reeds hebben afgelegd en minstens 15 resp. 8 uur per week beroepswerkzaamheden verrichten, wel in deze statistiek opgenomen.

De afgelegde examens zijn onderscheiden naar kandidaats-, afsluitend en buitenlands examen. Tot het kandidaatsexamen is ook gerekend een voltooide opleiding aan een binnen- of buitenlands rooms-katholiek groot-seminarie. Als afsluitend examen is beschouwd het examen, dat het officiële einde van de studie markeert, d.w.z. in principe het doctoraal examen, voor ingenieurs het ingenieursexamen, voor artsen het artsexamen, voor apothekers het apothekersexamen, enz. Indien niet afzonderlijk vermeld, zijn de buitenlandse examens ondergebracht bij het afsluitend examen, aangezien zij óf daarmee ongeveer overeenstemmen (bijv. master's degree, licenciato, di-

plom ingenieur, e.d.) of een veelal afsluitend karakter dragen (bijv. bachelor of business administration, e.d.).

Instellingen voor wetenschappelijk onderwijs

Als instellingen voor wetenschappelijk onderwijs zijn aangemerkt de erkende of wettelijk geregelde Nederlandse universiteiten en hogescholen, de theologische hogescholen te Kampen, de buitenlandse universiteiten en hogescholen, alsmede - dit in afwijking van 1930 en 1947 - de binnen- en buitenlandse grootseminaria voor de opleiding van rooms-katholieke geestelijken.

Studierichtingen

In de statistieken van 1930 en 1947 werd voor de studierichtingen de faculteitsindeling aangehouden. In deze publikatie is een meer uitgebreide indeling toegepast, waarmee tevens een betere aansluiting wordt verkregen op internationaal gebruikelijke onderscheidingen. De studierichtingen zijn thans ingedeeld in vijf hoofdgroepen, t.w. godgeleerdheid, letteren, medische wetenschappen, exacte wetenschappen en maatschappijwetenschappen en deze zijn elk weer onderverdeeld in een aantal subgroepen. Het desbetreffende schema is als bijlage 1 opgenomen.

Dit indelingsschema is in deze publikatie gebruikt in alle tabellen en staten, die betrekking hebben op de volkstellingsgegevens van 1960. In de staten, waarin tevens gegevens zijn opgenomen uit de tellingen van 1930 en 1947, kon deze rubricering niet worden gehandhaafd, omdat het niet doenlijk is geblijven de uitkomsten volgens de oude indeling in de nieuwe om te zetten. Derhalve is in alle desbetreffende staten de faculteitsindeling aangehouden.

Academisch gevormden

Deze statistiek is in hoofdzaak gewijd aan de academisch gevormden, in de verdere tekst ook wel aangeduid als academici. Hieronder zijn, voor wat de cijfers voor 1960 betreft, verstaan, zij die een afsluitend examen hebben afgelegd, alsmede de kandidaat-theologen. De motivering voor de laatstgenoemde toevoeging is, dat de studenten in deze faculteit hun academische studie gewoonlijk afsluiten met het kandidaatsexamen (resp. de grootseminarie-opleiding); dit examen kan derhalve voor hen gelden als een afsluitend examen 1). Voor andere studierichtingen is het kandidaatsexamen niet als afsluitend examen beschouwd en over degenen, die hun studie na het kandidaatsexamen hebben afgebroken, resp. naast hun studie voor het afsluitend examen

1) Het in aansluiting daarop plaatsvindende kerkelijke examen is geen academisch examen in de zin van het academisch statuut.

een beroep uitoefenen, bevat deze publikatie slechts enkele globale gegevens. Zij worden hieronder sub C. in het kort besproken.

Vergelijking met vroegere tellingen

De voor de statistiek 1960 aangehouden inhoud van het begrip "academisch gevormd" geeft voor de vergelijking met de uitkomsten van vroegere tellingen, welke in deze publikatie herhaaldelijk is doorgevoerd, enkele moeilijkheden.

In 1930 zijn nl. tot de academisch gevormden (toen aangeduid als "academisch gegradueerden"), behalve de personen met een afsluitend examen, evenals in 1960 mede de theologische kandidaten gerekend, doch zonder de r.-k. priesters. Het was evenwel mogelijk de definitie van 1930 toe te passen op het materiaal van 1960 en in de staten, die cijfermateriaal bevatten uit de vorige volkstellingen, is dat ook geschied. In 1947 zijn in de cijfers over de academisch gevormden niet alleen de theologische kandidaten (zonder r.-k. priesters) begrepen, doch eveneens die van andere studierichtingen (voor zover niet meer studierend of naast hun doctoraal-studie een beroep uitoefenend). Aangezien deze personen

Staat 1. Personen met een academische opleiding 1) naar studierichting en afgelegd examen, per 100 van elke studierichting, 1947

	Totaal	Kandidaats-examen	Afsluitend examen
	Absoluut	Per 100 van elke studierichting	
Godgeleerdheid	3 922	76,8	23,2
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde	3 850	14,5	85,5
Geneeskunde	8 820	2,2	97,8
Tandheelkunde	1 688	0,8	99,2
Diergeneeskunde	831	1,2	98,8
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacie.	4 762	12,0	88,0
Technische wetenschappen	7 056	1,8	98,2
Landbouwkunde	1 041	5,6	94,4
Rechtsgeleerdheid	9 196	10,5	89,5
Economische wetenschappen	3 066	43,4	56,6
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	328	15,9	84,1
Indologie	261	8,8	91,2
Totaal	44 821	15,4	84,6

- 1) Exclusief personen met een volledige priesteropleiding.
2) Inclusief natuurkundige aardrijkskunde.

Een tweede afwijking tussen de drie tellingen betreft de indeling der academisch gevormden naar studierichting. Zoals eerder onder het hoofd studierichtingen reeds is opgemerkt, is in de statistieken van 1930 en 1947 de faculteitsindeling aangehouden, terwijl in de statistiek van 1960 een meer uitgebreide

met academische opleiding op kandidaatsniveau in de meeste tabellen van 1947 niet afzonderlijk zijn verwerkt, konden met name de gegevens betrekking hebbend op de kerkelijke gezindte en het uitgeoefende beroep niet aan de definitie van 1960 worden aangepast. De cijfers voor 1947 in de hoofdstukken IV en V zijn dan ook niet geheel vergelijkbaar met die voor de beide andere volkstellingen. Zij hebben betrekking op alle academisch opgeleide personen op of boven het niveau van het kandidaatsexamen. Dit verschil van definitie lijkt ernstiger dan het is, daar ook in 1947 de overgrote meerderheid der "academisch gevormden", een afsluitend examen had afgelegd, zoals uit staat 1 blijkt. In de meeste studierichtingen lag dit percentage op een niveau van 95% of hoger. Met voorbijgaan aan de godgeleerdheid - waarvoor in alle jaren het kandidaatsexamen als richtsnoer voor de academische vorming is gehanteerd - is alleen in de economische wetenschappen het percentage opgeleiden op kandidaatsniveau (43%) hoog. Bij een vergelijking van de economie in 1947 met die in 1930 en 1960 dient hiermee rekening te worden gehouden.

indeling is toegepast. Deze afwijking heeft voor de onderhavige statistiek tot consequentie, dat in de staten, waarin de gegevens van 1960 met die der vroegere tellingen worden vergeleken, de faculteitsindeling moest worden gehanteerd.

B. OPZET VAN DE PUBLIKATIE

Doordat in 1960 voor de derde maal in dertig jaar tijds gegevens zijn verzameld over de academisch gevormden, is het thans mogelijk een globaal beeld te schetsen van de ontwikkelingen, die zich de laatste decennia met betrekking tot de academici hebben voltrokken. Dit is het hoofdgezichtspunt, waarnaar de onderstaande beschrijving is geordend.

De ontwikkelingen met betrekking tot de academisch gevormden in de overziena periode, alsook de situatie in 1960 zullen hierna worden beschreven volgens een vooropgezet plan.

Allereerst wordt ingegaan op het verschijnsel van de groei van het aantal academisch gevormden, zowel absoluut als in verhouding tot de totale bevolkingsgroei. Deze groei kan op tweeërlei wijzen worden geadstrueerd:

- aan de hand van de totaalcijfers voor de academisch gevormden in 1930, 1947 en 1960;
- aan de hand van de leeftijdsopbouw van de academisch gevormden in 1960 2). Aan dit verschijnsel wordt in hoofdstuk II aandacht geschonken. Een afzonderlijke beschouwing wordt hierin gewijd aan de plaats van de vrouw onder de academisch gevormden.

In hoofdstuk III wordt gesproken over de veranderingen in de onderlinge verhoudingen der studierichtingen gedurende de overziena 30-jarige periode. De systematiek van dit hoofdstuk is dezelfde als die van hoofdstuk II: de ontwikkelingen worden wederom op tweeërlei wijzen geadstrueerd en er wordt afzonderlijk aandacht geschonken aan de positie van de vrouw.

In hoofdstuk IV wordt ingegaan op de relatie tussen de academische vorming en de kerkelijke gezindte. De opzet van dit hoofdstuk komt met die van de twee voorafgaande overeen. De veranderingen in de tijd worden, zowel voor het totaal als per studierichting, uit de twee aangeduide benaderingswijzen afgeleid; en ook hier krijgen de ontwikkelingstendenzen bij de vrouw een afzonderlijke bespreking.

In hoofdstuk V wordt aandacht gegeven aan de academisch gevormden met beroep. Het hoofdstuk van de analyse in dit gedeelte van de publikatie betreft de veranderingen, die met betrekking tot de plaats van de academici in het beroeps- en bedrijfsleven gedurende de afgelopen 30 jaar hebben plaatsgevonden.

In de tabellen 1 t/m 10 zijn de resultaten van de telling in 1960 weergegeven. Sommige

- 2) Deze wordt dan gesteld ten opzichte van die voor de gehele bevolking op 31 mei 1960, waarbij wordt aangenomen, dat voor een bepaalde leeftijdsklasse van de academisch gevormden en van de totale bevolking het effect van sterfte en migratie in de loop der jaren relatief van gelijke betekenis is geweest. Met name t.a.v. het migratie-effect moet voor enkele afzonderlijke studierichtingen (hoofdzakelijk de indologie) met een afwijking rekening worden gehouden, hoewel de omvang daarvan niet kan worden vastgesteld.

van deze tabellen zijn, nog verder gedetailleerd, in gelichtdrukte vorm op het Centraal Bureau voor de Statistiek verkrijgbaar. Bij de tabellen waarvoor dit geldt is dit in een voetnoot aangegeven.

In de staten tussen de tekst zijn de voornaamste resultaten in een meer gecomprimeerde vorm opgenomen. Waar dit mogelijk en zinvol bleek, zijn daarin tevens de overeenkomstige gegevens verwerkt uit de volkstellingen van 1930 en 1947.

Vooraf volgen onder C. nog enkele bijzonderheden van algemene aard, waaraan in de hoofdstukken II - V geen verdere aandacht is geschonken.

C. ENKELE ALGEMENE GEGEVENS

De academisch opgeleiden op kandidaatsniveau

Bij de volkstelling van 1960 telde Nederland in totaal 85 150 personen met een academische opleiding op of boven het niveau van het kandidaatsexamen; te weten ca. 73 300 mannen en ca. 11 850 vrouwen. Bijna éénvierde van hen heeft alleen het kandidaats- of een daarmee vergelijkbaar examen afgelegd; bij de mannen is dit iets minder, bij de vrouwen iets meer.

Het percentage personen met een academische opleiding op kandidaatsniveau is niet voor alle studierichtingen even hoog. Van deze categorie van ongeveer 20 200 behoren er 11 100, dit is meer dan de helft tot de faculteit der godgeleerdheid. Van de academisch gevormden in de godgeleerdheid heeft de overgrote meerderheid (88%) de academische studie op het kandidaatsniveau afgesloten.

In de meeste andere studierichtingen is het aantal kandidaten klein (zie staat 2). Dit geldt in het bijzonder voor de medische wetenschappen (4%), de technische wetenschappen (5%) en de landbouwkunde (6%); bij de letteren en de maatschappijwetenschappen bedraagt dit aantal ongeveer éénviervde. Binnen de laatstgenoemde categorie verdienen een afzonderlijke vermelding de economische wetenschappen, de psychologie + opvoedkunde en de sociologie, waar het aantal kandidaten telkens ongeveer één derde bedraagt.

Laat men de godgeleerdheid buiten beschouwing, dan is het percentage kandidaten bij de vrouwen in alle studierichtingen veel groter dan bij de mannen, maar overigens vertonen de verschillen naar studierichting eenzelfde beeld; d.w.z. een relatief gering aantal in de technische wetenschappen (9%) en de medische wetenschappen (12%) en een relatief groot aantal in de letteren, de wiskunde + natuurwetenschappen en de maatschappijwetenschappen (ca. 33%). Buitengewoon groot is het percentage vrouwen met een kandidaatsopleiding in de economie (63%), de sociologie (57%) en de psychologie + opvoedkunde (49%).

Buitenlandse examens

Het aantal academici met een buitenlands examen is over het geheel genomen niet groot, slechts 6% van het totaal (zie staat 2). In vele studierichtingen is het zelfs 3% of min-

der en dus verwaarloosbaar klein. Dit geldt in het bijzonder voor de medische wetenschappen, de landbouwkunde en de rechtsgeleerdheid. Daarentegen is het aantal academici met een buitenlandse opleiding aanzienlijk in de godgeleerdheid (41%), in de sociologie (20%), de psychologie + opvoedkunde (12%), de technische wetenschappen (11%) en de letteren (11%). Vermeldenswaardige bijzonderheden zijn, dat tweederde van de in het buitenland opgeleide theologen in Rome heeft gestudeerd, dat meer dan éénvierde van de in het buitenland opgeleide technici zijn ingenieursopleiding ontving in Zürich of Aken en dat van de sociologen met een buitenlandse opleiding meer dan de helft politieke en sociale wetenschappen studeerde in Leuven. Absoluut gezien vormen de technische ingenieurs onder de in het buitenland opgeleiden verreweg de grootste groep (tabel 1): bijna 1 400 ofwel 34% van alle in het buitenland opgeleide academici; zij worden gevolgd door de theologen met bijna 600 (15%) en door de academisch gevormden in de letteren met ruim 400 (10%).

Opleidingsplaats

Staat 3 laat zien, dat de academisch gevormden vooral hebben gestudeerd in Utrecht (20%), Leiden (16%), de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam (15%) of Delft (14%). Aan deze vier universitaire instellingen heeft bijna tweederde zijn opleiding genoten. Bij de vrouwen constateert men een nog veel sterker concentratie. Hier zijn het de universiteiten van Leiden (27%), Utrecht (26%) en Am-

Staat 2. Personen met een academische opleiding naar studierichting, geslacht en afgelegd examen, per 100 van elke studierichting, 1960

	Totaal			Mannen				Vrouwen				
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Kandi-daats-examen		Afsluitend examen		Kandi-daats-examen		Afsluitend examen		
				Totaal	w.o. buitenlandse examens 1)	Totaal	w.o. buitenlandse examens 1)	Totaal	w.o. buitenlandse examens 1)	Totaal	w.o. buitenlandse examens 1)	
	Absoluut											
	Per 100 van elke studierichting											
Godgeleerdheid	12 555	12 328	227	88,4	11,6	40,7	88,5	11,5	41,7	79,7	20,3	8,7
Letteren	5 146	3 111	2 035	21,8	78,2	10,5	15,1	84,9	10,4	32,0	68,0	10,8
Medische wetenschappen	20 538	16 802	3 736	4,0	96,0	1,9	2,2	97,8	1,7	12,1	87,9	3,0
Geneeskunde	14 786	12 315	2 471	3,8	96,2	2,0	2,2	97,8	1,8	12,0	88,0	3,2
Tandheelkunde	2 747	2 306	441	2,5	97,5	1,8	1,5	98,5	1,5	7,5	92,5	2,9
Diergeneeskunde	1 365	1 320	45	2,6	97,4	0,6	2,1	97,9	0,6	17,8	82,2	-
Farmacie	1 640	861	779	9,1	90,9	1,9	4,1	95,9	1,3	14,6	85,4	2,7
Exacte wetenschappen	21 516	20 072	1 444	8,8	91,2	8,9	7,4	92,6	9,0	28,3	71,7	7,4
Wiskunde en natuurwetenschappen	6 650	5 562	1 088	17,0	83,0	5,7	13,9	86,1	5,5	32,9	67,1	6,7
Technische wetenschappen	12 681	12 419	262	5,0	95,0	11,4	4,9	95,1	11,4	8,8	91,2	10,0
Landbouwkunde	2 185	2 091	94	5,9	94,1	3,0	4,8	95,2	2,9	29,8	70,2	0,6
Maatschappijwetenschappen	25 397	20 994	4 403	20,8	79,2	4,6	18,4	81,6	4,7	32,6	67,4	4,0
Rechtsgeleerdheid	13 397	10 551	2 846	12,5	87,5	1,7	9,1	90,9	1,8	25,2	74,8	1,3
Economische wetenschappen	6 969	6 676	293	33,3	66,7	9,1	32,0	68,0	8,8	62,8	37,2	21,1
Sociale aardrijkskunde, e.d.	817	600	217	22,4	77,6	1,3	19,0	81,0	0,8	31,8	68,2	2,7
Geschiedenis	770	545	225	18,3	81,7	6,0	13,9	86,1	4,5	28,9	71,1	10,6
Psychologie, opvoedkunde	1 319	808	511	35,3	64,7	11,6	26,6	73,4	12,0	48,9	51,1	10,7
Sociologie, e.d.	821	633	188	35,9	64,1	20,3	29,7	70,3	20,9	56,9	43,1	18,5
Indologie	1 304	1 181	123	15,5	84,5	4,8	13,5	86,5	4,8	34,1	65,9	4,9
Totaal	85 152	73 307	11 845	23,7	76,3	6,3	23,3	76,7	6,4	26,4	73,6	5,1

1) De buitenlandse examens zijn gerelateerd aan het totaal der afsluitende examens in de onderscheiden studierichtingen.

Staat 3. Academici naar studierichting en opleidingsplaats, per 100 van elke studierichting, 1960

	Totaal	Leiden	Utrecht	Groningen	Amsterdam		Nijmegen	Delft	Wageningen	Rotterdam	Tilburg	Kampen	Rooms-katholiek grootseminarie	Buitenland	
					G.U.	V.U.									
	Absoluut	Per 100 van elke studierichting													
Godgeleerdheid	12 555	5,4	11,6	3,3	3,3	7,0	1,3						4,9	58,5	4,7
Letteren	4 025	16,3	14,7	8,9	29,3	3,3	16,8								10,5
Medische wetenschappen	19 717	19,8	42,7	12,7	23,1	0,3	0,2								1,9
Geneeskunde	14 217	25,1	28,1	14,8	29,2	0,4	0,3								2,0
Tandheelkunde	2 679		90,9	7,4											1,8
Diergeneeskunde	1 330		99,4												0,6
Farmacie	1 491	22,9	34,7	13,5	27,0										1,9
Exacte wetenschappen	19 625	6,4	8,4	3,4	7,0	1,4		54,0	10,5						8,9
Wiskunde en natuurwetenschappen	5 519	22,7	29,9	12,0	24,7	5,0									5,7
Technische wetenschappen	12 049							88,0	0,6						11,4
Landbouwkunde	2 057								97,0						3,0
Maatschappijwetenschappen	20 108	27,4	17,3	5,1	17,6	5,2	6,8			11,6	4,4				4,6
Rechtsgeleerdheid	11 715	38,6	21,3	6,9	16,4	6,4	8,7								1,7
Economische wetenschappen	4 648			2,0	18,4	2,7				50,2	17,6				9,1
Sociale aardrijkskunde, e.d.	634		50,5	1,6	46,5		0,2								1,3
Geschiedenis	629	22,9	18,3	6,0	23,2	7,0	16,5								6,0
Psychologie, opvoedkunde	854	9,4	16,9	4,3	26,6	13,7	17,6								11,6
Sociologie, e.d.	526	11,0	11,6	5,7	19,0	1,9	16,0				14,4				20,3
Indologie	1 102	63,6	31,6												4,8
Mannen	67 132	14,3	19,6	6,2	13,2	3,3	2,9	15,5	3,0	3,4	1,3	0,9	10,9		5,4
Vrouwen	8 898	26,8	25,6	8,7	25,0	2,0	3,2	2,4	0,7	0,6	0,1				5,0
Totaal	76 030	15,8	20,3	6,5	14,6	3,2	2,9	13,9	2,7	3,1	1,2	0,8	9,7		5,3

Vrije Universiteit van Amsterdam levert relatief veel psychologen + pedagogen af (14% te-

gen maar 3% van alle studierichtingen teza-

HOOFDSTUK II De groei van het aantal academisch gevormden

TOTAALBEELD

Op 31 mei 1960 telde de Nederlandse bevolking 76 000 academici; volgens de definitie van 1930 - d.w.z. exclusief de personen met een r.-k. groot-seminarie-opleiding - waren er dit rond 68 700 (zie staat 4). Sinds 1930 is hun aantal bijna verdrievoudigd.

Staat 4. Academici 1) naar geslacht, absolute cijfers, per 100 van het totaal en per 10 000 van de bevolking van 25 jaar en ouder, 1930, 1947 en 1960

	Totaal	Mannen	Vrouwen
Absoluut			
1930	23 507	21 658	1 849
1947	40 915	36 227	4 688
1960	68 691	59 793	8 898
Per 100 van het totaal			
1930	100	92,1	7,9
1947	100	88,5	11,5
1960	100	87,0	13,0
Per 10 000 van de bevolking van 25 jaar en ouder			
1930	58	109	9
1947	79	143	18
1960	110	197	28

1) Exclusief de personen met een volledige priesteropleiding.

Ook relatief gezien is er een duidelijke groei. In 1930 waren er per 10 000 inwoners

van 25 jaar en ouder 58 academici, in 1947 79 en in 1960 110. Deze relatieve stijging van het aantal academici is in de 13 jaar na 1947 tweemaal zo groot geweest als in de 17 jaar daarvoor: in het tijdvak 1947-1960 per 10 000 inwoners gemiddeld 2,4 per jaar, in de periode 1930-1947 gemiddeld 1,2 per jaar.

De genoemde ontwikkeling treedt nog op een andere wijze aan het licht, wanneer men de academisch gevormden bij de volkstelling van 1960 onderscheidt naar leeftijd. Uit staat 5 blijkt, dat Nederland in 1960 per 10 000 inwoners van 25 jaar en ouder 122 academici telde (N.B.: voor het verschil met staat 4 zie voetnoot bij staat 5.). Bij de bevolking van 60-64 jaar bedraagt dit aantal 95, bij de bevolking van 30-34 jaar reeds 165. In de jongere leeftijdsklassen is de ontwikkeling derhalve reeds veel verder voortgeschreden dan het totaalcijfer doet vermoeden. De sterke groei is vooral bij de mannen duidelijk zichtbaar. Per 10 000 van de mannelijke bevolking zijn er onder de 60-64-jarigen 178 academisch gevormd, onder de 30-34-jarigen daarentegen 291.

Er dient overigens op te worden gewezen, dat de academisch gevormden ondanks de sterke uitbreiding van hun aantal ook nu nog een kleine minderheid van de Nederlandse bevolking uitmaken: van de totale bevolking boven 25 jaar nauwelijks 1% en van de bevolking in de leeftijdsklasse van 30-34 jaar ruim 1%; ook onder de mannen in deze leeftijdsklasse is het aantal academisch gevormden gering, nl. nog geen 3%.

Staat 5. Academici naar leeftijd en geslacht, absolute cijfers, per 10 000 van de bevolking en vrouwelijke academici per 100 academici, 1960

	Absoluut			Per 10 000 van de bevolking			Vrouwen per 100 academici
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	
Jonger dan 30 jaar 1).	7 711	6 551	1 160	100	168	30	15,0
30 - 34 jaar	12 380	10 860	1 520	165	291	40	12,3
35 - 39 "	11 741	10 571	1 170	153	280	30	10,0
40 - 44 "	9 091	8 059	1 032	138	249	31	11,4
45 - 49 "	9 172	7 997	1 175	139	248	35	12,8
50 - 54 "	7 732	6 724	1 008	124	223	31	13,0
55 - 59 "	6 237	5 578	659	113	210	23	10,6
60 - 64 "	4 434	3 948	486	95	178	20	11,0
65 - 69 "	3 098	2 773	325	82	156	16	10,5
70 - 74 "	2 275	2 049	226	80	152	15	9,9
75 jaar en ouder	2 159	2 022	137	65	133	8	6,3
Totaal	76 030	67 132	8 898	2) 122	2) 221	28	11,7

1) Gerelateerd aan de bevolking van 25-29 jaar.

2) Het verschil met staat 4, volgens welke deze aantallen 110 en 197 bedragen, wordt verklaard, doordat thans de personen met een volledige priesteropleiding bij de academici zijn geteld.

Vrouwelijke academici

In 1960 telde Nederland rond 8 900 academisch gevormde vrouwen. Volgens de cijfers van staat 4 is het aantal vrouwelijke academici sinds 1930 ongeveer vijfmaal zo groot geworden. Met inachtneming van de groei van de totale bevolking van 25 jaar en ouder is deze stijging minder geprononceerd, maar zo beschouwd kan men toch nog van een verdrievoudiging spreken: het aantal academisch gevormde vrouwen steeg in de laatste dertig jaar van 9 tot 28 per 10 000 vrouwen. Dezelfde stijgingstendens kan eveneens worden afgeleid uit de leeftijdsverdeling in 1960 (staat 5). Deze laat toe ook de meer recente ontwikkelingen

op dit punt te signaleren. Met name valt dienst aangaande op te merken, dat in de leeftijdsklasse van 30-34 jaar per 10 000 vrouwen reeds 40 academici voorkomen tegen 20 in de leeftijdsklasse van 60-64 jaar.

De stijging van het aantal academisch gevormden onder de vrouwen is sneller verlopen dan die onder de mannen. Dit heeft er toe geleid, dat het percentage vrouwen onder de academici de laatste dertig jaar is toegenomen: van 8 tot 13%. Het laatstgenoemde percentage laat overigens zien, dat de vrouwen onder de academici ook nu nog een kleine minderheid vormen.

HOOFDSTUK III Veranderingen in de onderlinge verhoudingen der studierichtingen

DE GROEISNELHEID VAN DE VERSCHILLENDE STUDIERICHTINGEN

De groei van het aantal academici in de afgelopen 30 jaar is niet aan alle studierichtingen in gelijke mate ten goede gekomen. Uit de indexcijfers van staat 7 kan worden afgeleid, in welke studierichtingen een markante ontwikkeling plaatsvond. Over de gehele periode gezien geven de cijfers voor de rechtsgeleerdheid, de godgeleerdheid en de geneeskunde het beeld te zien van een betrekkelijk trage groei. Daarentegen is in deze dertig jaar vooral het aantal economen, sociologen, indologen en landbouwkundige ingenieurs zeer

sterk toegenomen. De uitbreiding van het aantal indologen, die met name in de periode 1947-1960 zeer groot is geweest (zie staat 6), verdient een kanttekening. Zoals hieronder nog blijken zal, kan deze niet worden toegeschreven aan een verhoogde belangstelling voor deze studierichting; zij kan alleen voor rekening komen van de repatrianten uit Indonesië in de jaren na 1947 (die dus in de telling van dat jaar niet voorkwamen). Een opmerkelijke ontwikkeling is voorts waar te nemen met betrekking tot de technische wetenschappen; tussen 1930 en 1947 steeg het aantal ingenieurs in deze sector zeer langzaam, daarna echter is het groeitempo weer sterk verhoogd.

Staat 6. Academici 1) naar studierichting en geslacht, absolute cijfers, 1930, 1947 en 1960

	Totaal			Mannen			Vrouwen		
	1930	1947	1960	1930	1947	1960	1930	1947	1960
Godgeleerdheid	2 296	3 922	5 216	2 251	3 799	4 989	45	123	227
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde	1 727	3 293	5 508	1 292	2 231	3 704	435	1 062	1 804
Geneeskunde	5 799	8 624	14 217	5 483	7 678	12 043	316	946	2 174
Tandheelkunde	781	1 674	2 679	639	1 408	2 271	142	266	408
Diergeneeskunde	392	821	1 330	391	812	1 293	1	9	37
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacologie	1 968	4 189	6 960	1 584	3 275	5 572	384	914	1 388
Technische wetenschappen	4 691	6 926	12 049	4 583	6 754	11 810	108	172	239
Landbouwkunde	281	983	2 057	276	961	1 991	5	22	66
Rechtsgelcerdheid	5 231	8 235	11 715	4 830	7 173	9 586	401	1 062	2 129
Economische wetenschappen	284	1 734	4 648	278	1 683	4 539	6	51	109
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	43	276	1 210	37	216	974	6	60	236
Indologie	14	238	1 102	14	237	1 021	-	1	81
Totaal	23 507	40 915	68 691	21 658	36 227	59 793	1 849	4 688	8 898

- 1) Exclusief de personen met een volledige priesteropleiding.
- 2) Inclusief natuurkundige aardrijkskunde; dit aantal bedroeg in 1960 50.

Staat 8 en grafiek 1 verschaffen gegevens over de leeftijdsopbouw der academici van de verschillende studierichtingen in 1960. Door de sterkteverhoudingen in de oudere leeftijdsklassen met die in de jongere leeftijdsklassen te vergelijken, verkrijgt men andermaal een beeld van de verschuivingen, die in de laatste decennia in de keuze der studierichtingen zijn opgetreden: de studierichtingen, die vroeger naar verhouding veel, maar in de latere jaren relatief weinig academici telden, worden gekenmerkt door een gemiddeld hoge leeftijd der academici; dit zijn in demografisch opzicht "oude" studierichtingen; in het tegenovergestelde geval kan men spreken van "jonge" studierichtingen. Daar in 1960 een meer verfijnde indeling der studierichtingen is toegepast, kan het inzicht in de recente ontwikkelingen langs deze weg nog worden vergroot.

Een der "oudste" studierichtingen is indologie. Hiermee wordt bevestigd, dat de sterke groei van het aantal indologen na 1947, zoals reeds werd opgemerkt, niet aan een verhoogde belangstelling voor deze studierichting kan worden toegeschreven. De indologie vertoont integendeel het beeld van een uitstervende studierichting. Toch vormen niet de indologen, maar de apothekers de oudste groep onder de academisch gevormden. Dit feit is zeker opmerkelijk, daar voor de veroudering van deze groep niet zoals bij de indologen zeer bijzondere oorzaken zijn aan te wijzen. Als relatief oude studierichtingen zijn verder aan te merken de godgeleerdheid, de rechtsgelcerdheid en de letteren. Daarentegen zijn demografisch als "jonge" studierichtingen te beschouwen de sociologie, de psychologie + opvoedkunde, de economie en de sociale aardrijks-

Staat 7. De groeipercentages van de aantallen academici 1) in de perioden 1930-1947, 1947-1960 en 1930-1960 naar studierichting en geslacht 2)

	Totaal			Mannen			Vrouwen		
	1930-1947 (1930=100)	1947-1960 (1947=100)	1930-1960 (1930=100)	1930-1947 (1930=100)	1947-1960 (1947=100)	1930-1960 (1930=100)	1930-1947 (1930=100)	1947-1960 (1947=100)	1930-1960 (1930=100)
Godgeleerdheid	171	137	227	169	131	222	275	185	304
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde	191	167	319	175	166	287	244	170	415
Geneeskunde	149	165	245	140	157	220	299	270	688
Tandheelkunde	214	160	343	220	161	355	187	153	287
Diergeneeskunde	209	162	339	208	159	331	(900)	(411)	(5 700)
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacologie	213	166	354	207	176	352	238	152	361
Technische wetenschappen	148	174	257	147	175	258	159	159	221
Landbouwkunde	330	209	732	348	207	722	(440)	(500)	(1 320)
Rechtsgelcerdheid	137	142	224	149	154	198	265	200	531
Economische wetenschappen	611	268	1 637	605	270	1 635	(850)	214	(1 817)
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 3)	(642)	438	(2 814)	(584)	497	(2 632)	(1 000)	393	(5 933)
Indologie	(1 700)	465	(7 871)	(1 693)	431	(7 293)		(8 100)	
Totaal	174	168	292	167	165	276	254	190	481

- 1) Exclusief de personen met een volledige priesteropleiding.
- 2) De tussen haakjes geplaatste percentages hebben betrekking op zeer kleine basisaantallen.
- 3) Inclusief natuurkundige aardrijkskunde.

Staat 8. Academici naar studierichting en leeftijd, per 100 van elke studierichting, 1960

	Totaal	Per 100 van elke studierichting				
		Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder
Godgeleerdheid	12 575	8,1	23,7	26,9	26,7	12,6
Letteren	4 025	9,2	23,4	26,7	28,2	12,6
Medische wetenschappen	19 717	8,4	33,8	24,4	23,6	9,7
Geneeskunde	14 217	8,6	33,9	24,1	22,5	9,0
Tandheelkunde	2 679	8,4	30,4	26,8	26,5	8,1
Diergeneeskunde	1 330	10,8	36,8	15,1	22,0	17,4
Farmacologie	1 491	4,1	16,9	33,2	32,7	13,1
Exacte wetenschappen	19 625	13,1	33,7	19,7	23,6	9,9
Wiskunde en natuurwetenschappen	5 519	15,2	32,9	21,0	23,0	7,8
Technische wetenschappen	12 049	13,0	32,9	18,8	24,4	10,9
Landbouwkunde	2 057	8,0	40,4	21,6	20,4	9,5
Maatschappijwetenschappen	20 108	10,4	33,2	25,5	23,0	7,8
Rechtsgelcerdheid	11 715	9,1	27,5	27,5	27,0	11,1
Economische wetenschappen	4 648	13,2	44,0	25,8	15,0	2,0
Sociale aardrijkskunde, e.d.	634	11,4	41,8	26,5	17,5	2,8
Geschiedenis	629	9,7	27,8	27,5	17,0	8,1
Psychologie, opvoedkunde	854	17,1	48,2	20,1	13,1	1,4
Sociologie, e.d.	526	24,5	52,9	14,8	6,3	1,5
Indologie	1 102	1,1	27,9	31,1	31,5	8,5
Totaal	76 030	10,1	31,7	24,0	24,2	9,9
Bevolking (25 jaar en ouder)	6 243 443	12,4	24,5	21,1	26,5	15,9

kunde. Vooral de sociologie doet zich kennen als een jonge, pas opkomende studierichting. Van de sociologen is niet minder dan 77% jonger dan 40 jaar (totaal gemiddelde 42%). Zij contrasteren daarmee zeer sterk tot de reeds besproken apothekers, van wie slechts 21% tot deze leeftijdsklasse behoort.

Duidelijk komt in de leeftijdsopbouw tot uitdrukking het ongelijkmatige groeitempo van het aantal technici, waarop boven reeds is gewezen. Onder de technische ingenieurs komen relatief veel jongeren voor (46%), maar ook veel ouderen (35%). Uit de meer gedetailleerde indeling der studierichtingen in tabel 3 kan worden afgeleid, dat met name de richtingen natuurkunde en scheeps- + vliegtuigbouwkunde zeer veel ingenieurs tellen beneden de leeftijd van 40 jaar, nl. 74% en 63%. Het omgekeerde geldt voor de richting weg- + waterbouwkunde, die in demografisch opzicht het karakter draagt van een oude studierichting (42% beneden 40 jaar en 41% boven 50 jaar). Ook binnen de sector van de wiskunde + natuurwetenschappen zijn de leeftijdsverschillen voor de diverse studierichtingen aanzienlijk: tegenover de relatief jonge richtingen scheikunde en natuurkunde (resp. 56 en 49% beneden 40 jaar) staat als een relatief oude studierichting de wiskunde (34% jonger dan 40 jaar).

VERANDERINGEN IN HET OPLEIDINGENPATOORN DER ACADEMICI

Onder het opleidingspatroon der academici wordt in dit verband verstaan de onderlinge sterkteverhouding der studierichtingen onder de academici.

De verschillen in groeisnelheid van de diverse studierichtingen hebben tot veranderingen geleid in dit opleidingspatroon. Deze veranderingen kunnen wederom op twee wijzen worden geadstrueerd: enerzijds aan de hand van een vergelijking der uitkomsten van de laatste drie volkstellingen (staat 9), anderzijds via een analyse van de verschillen in het op-

leidingenpatroon der academici van de oudste en de jongste leeftijdsklassen (staat 10). Wat deze tweede benaderingswijze betreft: er is boven reeds op gewezen, dat de leeftijdsverdeling zeer goed te hanteren is als een middel om de ontwikkelingen in de tijd waar te nemen. Deze benaderingswijze is hiervoor zelfs meer geschikt dan de eerste, daar in 1960 een meer doelmatige indeling der studierichtingen is toegepast dan in 1930 en 1947. In de navolgende beschrijving wordt hieraan dan ook de meeste aandacht besteed; de vergelijking tussen de drie volkstellingen blijft beperkt tot het aangeven van enkele hoofdtendenzen.

De verschuivingen in het opleidingspatroon der academici tussen 1930, 1947 en 1960 zijn volgens staat 9 niet zo groot dat het totale structuurbeeld rigoureuus gewijzigd zou zijn, maar zij zijn toch niet onbetekenend. De drie "grote" studierichtingen in 1930, de geneeskunde, de rechtsgeleerdheid en de techniek zijn alle relatief achteruitgegaan - vooral de rechtsgeleerdheid - maar zij zijn ook in 1960 nog duidelijk de "grote drie". In 1930 omvatten zij respectievelijk 25, 22 en 20% der academici, in 1960 21, 17 en 18%. De grootste wijziging in de overzichte periode is geweest de groei van het aantal economen: van 1 tot 7%.

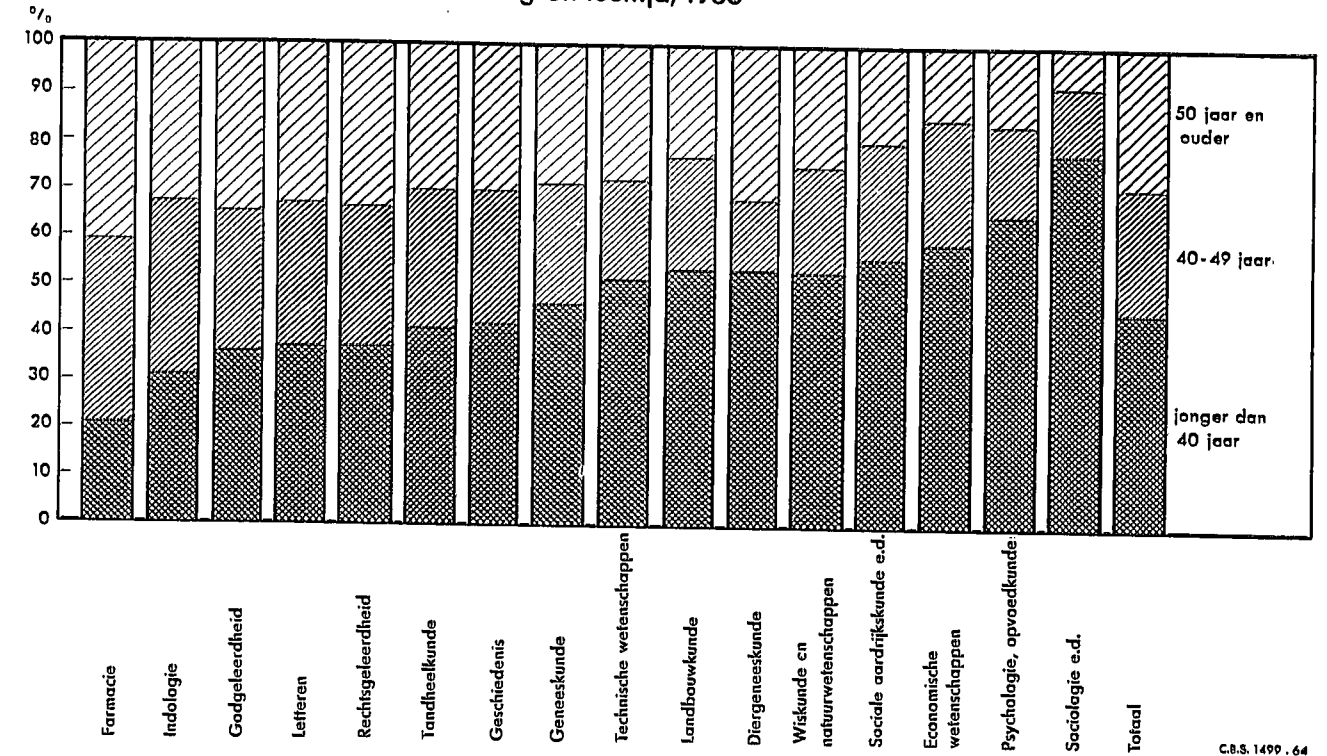
De ontwikkelingen, die uit de onderlinge vergelijking der leeftijdsklassen in 1960 (staat 10) naar voren treden, vormen een betere afspiegeling van de grote structuurwijzigingen, welke de laatste decennia in het maatschappelijk leven zijn opgetreden: met name die, welke voortvloeien uit de toenemende "verwetenschappelijking van het arbeidsbestel". Deze evolutie wordt onder meer gekenmerkt door een ruimere toepassing van de natuurwetenschappen en de techniek en daarmee gepaard gaande een groeiende betekenis van de sociale wetenschappen. Een bijverschijnsel hiervan is de relatieve achteruitgang van de geesteswetenschappen.

Staat 9. Academici 1) naar studierichting en geslacht, per 100 van elk geslacht, 1930, 1947 en 1960

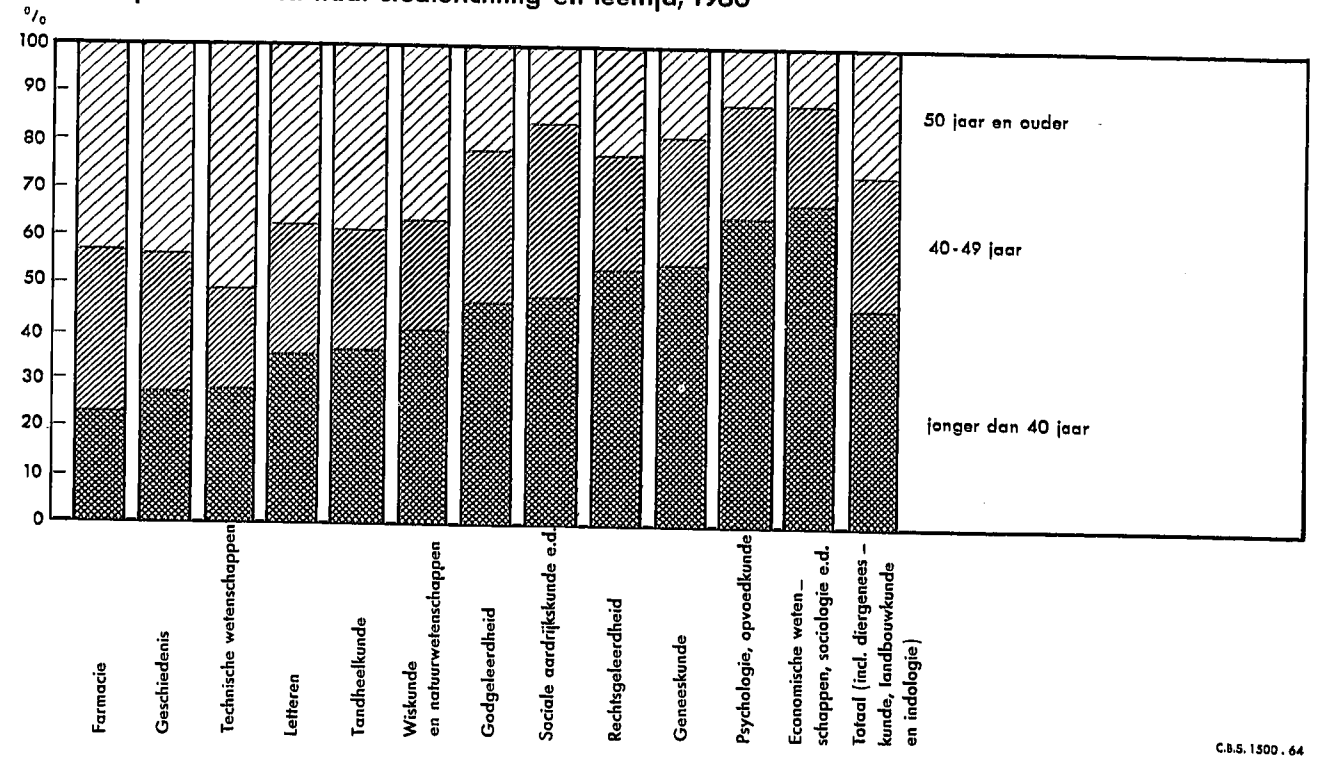
	Totaal			Mannen			Vrouwen		
	1930	1947	1960	1930	1947	1960	1930	1947	1960
Godgeleerdheid	9,8	9,6	7,6	10,4	10,5	8,4	2,4	2,6	2,6
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde ..	7,3	8,1	8,0	6,0	6,2	6,2	23,5	22,6	20,3
Geneeskunde	24,7	21,1	20,7	25,3	21,2	20,1	17,1	20,2	24,4
Tandheelkunde	3,3	4,1	3,9	2,9	3,9	3,8	7,7	5,7	4,6
Diergeneeskunde	1,7	2,0	1,9	1,8	2,2	2,2	0,1	0,2	0,4
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuur- kundige aardrijkskunde), farmacologie	8,4	10,2	10,1	7,3	9,0	9,3	20,8	19,5	15,6
Technische wetenschappen	19,9	16,9	17,5	21,1	18,6	19,8	5,8	3,7	2,7
Landbouwkunde	1,2	2,4	3,0	1,3	2,7	3,3	0,3	0,5	0,7
Rechtsgeleerdheid	22,1	20,1	17,1	22,3	19,8	16,0	21,7	22,6	23,9
Economische wetenschappen	1,2	4,2	6,8	1,3	4,6	7,6	0,3	1,1	1,2
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	0,2	0,7	1,8	0,2	0,6	1,6	0,3	1,3	2,7
Indologie	0,1	0,6	1,6	0,1	0,7	1,7	-	0,0	0,9
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Totaal (absoluut)	23 507	40 915	68 691	21 658	36 227	59 793	1 849	4 688	8 898

1) Exclusief de personen met een volledige priesteropleiding.
2) Inclusief natuurkundige aardrijkskunde.

Grafiek 1
Mannelijke academici naar studierichting en leeftijd, 1960

Grafiek 2
Vrouwelijke academici naar studierichting en leeftijd, 1960

de jongere academici in de letteren zelfs 29% (tegen 11% in alle studierichtingen tezamen).

Dat de jongere vrouwen met een academische opleiding in bepaalde studierichtingen veel minder voorkomen dan voorheen manifesteert zich in grafiek 2 nog op een andere wijze. De abnormaal hoge gemiddelde leeftijd van de vrouwelijke technische ingenieurs werpt de vraag op, of wij hier met een uitstervende groep te doen hebben. Het is in elk geval duidelijk, dat de belangstelling van de vrouw voor de techniek sterk is verminderd. Iets dergelijks kan men zeggen voor de farmacie en de geschiedenis. Omgekeerd zijn behalve de geneeskunde en de rechtsgelcerdheid (waarop boven reeds werd gewezen) ook de sociale wetenschappen (w.o. economie, sociologie, psycho-

logie en opvoedkunde) bij de vrouwen zeer sterk in opkomst.

Deze toenemende concentratie van de vrouwen in enkele studierichtingen is zeer merkwaardig en treffend en men kan niet voorbijgaan aan de vraag, waarvan dit verschijnsel een uitdrukking vormt. Onder alle voorbehoud zij hier de veronderstelling geopperd, dat de vrouw bij de keuze van haar studie in de eerste fase van de vrouwen-emancipatie de wens gekoesterd heeft zich op alle terreinen, waarop de man werkzaam was, te doen gelden en dat in een later stadium de vrouw zich meer aangetrokken voelt tot die studierichtingen, welke heenwijzen naar de verzorgende resp. sociale sectoren in het maatschappelijk leven. Het is vanzelfsprekend niet uitgesloten, dat nog andere factoren een rol hebben gespeeld.

HOOFDSTUK IV De academisch gevormden naar kerkelijke gezindte

INLEIDING

In de analyse van de academisch gevormden naar kerkelijke gezindte doen zich enkele methodische moeilijkheden voor met betrekking tot de theologen. In dat gedeelte van de analyse, waarin ook de beide voorafgaande volkstellingen zijn opgenomen, moeten, zoals in hoofdstuk I reeds is opgemerkt, de theologen buiten beschouwing blijven, omdat in 1930 en in 1947 de r.-k. priesters met alleen een groot-seminarie-opleiding niet als academici zijn geteld. Daar de theologen per kerkelijke gezindte sterk in aantal variëren, wordt het totaalbeeld voor de verschillende gezindten hierdoor zeer vertekend. Met name wordt het aantal academici van de godsdienstige richtingen, die relatief veel theologen tellen, door het elimineren van deze groepering aanzienlijk verminderd.

Ook als men afziet van de praktische onmogelijkheid om de theologen in de historische analyse te betrekken, kan men over het al dan niet opnemen van hen in de statistiek van de academisch gevormden van mening verschillen.

Met name de zielzorgers en de kloosterlingen - die het merendeel van de theologen uitmaken - zijn niet in alle opzichten vergelijkbaar met de overige academisch gevormden. Onder meer hebben de meesten van hen de academische studie op het kandidaatsniveau (waaronder ook de r.-k. groot-seminarie-opleiding is begrepen) afgesloten.

In verband met deze methodische moeilijkheden is de hierna volgende beschrijving in twee delen gesplitst. In het eerste deel (A) worden de veranderingen geschetst, die zich in de afgelopen dertig jaar met betrekking tot de kerkelijke gezindte der academici hebben voltrokken. De theologen blijven hierin buiten beschouwing. In het tweede deel (B) komt de samenstelling der academici naar kerkelijke gezindte en studierichting in 1960 aan de orde, eenmaal met en eenmaal zonder de theologen.

Staat 12. Academici 1) naar kerkelijke gezindte, geslacht, absolute cijfers en per 10 000 van de bevolking van 30 jaar en ouder, 1930, 1947 en 1960

	1930			1947			1960		
	Totaal	Man-nen	Vrou-wen	Totaal	Man-nen	Vrou-wen	Totaal	Man-nen	Vrou-wen
Absoluut									
Rooms-katholiek	5 219	3 076	143	7 819	7 032	787	14 640	13 235	1 407
Nederlands-hervormd	5 206	4 827	379	11 372	9 841	1 531	15 265	13 145	2 120
Gereformeerd	764	739	25	2 107	1 932	175	4 218	3 839	379
Doopsgezind	928	794	134	1 635	1 315	320	1 893	1 516	377
Remonstrant	1 181	1 020	161	2 476	1 934	542	2 858	2 186	672
Geen kerkelijke gezindte	7 771	7 020	751	13 251	11 309	1 942	21 101	17 944	3 157
Totaal 2)	21 211	19 407	1 804	40 899	35 159	5 740	63 475	54 804	8 671
Per 10 000 van de bevolking van 30 jaar en ouder									
Rooms-katholiek	28	56	2	51	95	10	74	140	14
Nederlands-hervormd	40	79	6	73	133	19	88	159	23
Gereformeerd	27	56	2	52	103	8	87	170	15
Doopsgezind	244	507	60	371	745	121	446	906	146
Remonstrant	618	1 446	134	982	2 102	338	1 157	2 428	429
Geen kerkelijke gezindte	172	276	38	174	272	56	204	331	64
Totaal 2)	62	117	10	92	162	25	116	207	31
Per 10 000 van de bevolking van 30 jaar en ouder									
Indexcijfers (1930 = 100)									
Rooms-katholiek	100	100	100	182	170	500	264	250	700
Nederlands-hervormd	100	100	100	183	168	317	220	201	383
Gereformeerd	100	100	100	193	184	400	322	304	750
Doopsgezind	100	100	100	152	147	202	183	179	243
Remonstrant	100	100	100	159	145	252	187	168	320
Geen kerkelijke gezindte	100	100	100	101	99	147	119	120	168
Totaal 2)	100	100	100	148	138	250	180	177	310

1) Exclusief theologen; de gegevens van 1947 hebben betrekking op academisch opgeleiden op boven het kandidaatsniveau.

2) Inclusief overige kerkelijke gezindten en onbekend.

A. VERANDERINGEN IN DE SAMENSTELLING DER ACADEMICI NAAR KERKELIJKE GEZINDTE

Het aantal academici per kerkelijke gezindte

In 1930 waren in Nederland per 10 000 inwoners van 30 jaar en ouder 62 academici, in 1947 92 en in 1960 116 (staat 12).

Het tekent de zeer grote structuurverschillen tussen de bevolkingen van de diverse kerkelijke gezindten, dat deze gemiddelden voor geen enkele godsdienstige groepering ook maar bij benadering maatgevend zijn. Het percentage academici is per geloofsrichting ofwel veel hoger, ofwel veel lager dan het nationaal gemiddelde. De rooms-katholieken, de gereformeerden en in mindere mate ook de Nederlands-hervormden tellen in alle drie jaren relatief weinig academici, het tegenovergestelde geldt voor de remonstranten, de doopsgezinden en de onkerkelijken. Vooral de remonstranten doen zich kennen als een bevolkingsgroep met veel academisch gevormden. Van alle remonstranten van 30 jaar en ouder was in 1930 6%, thans reeds meer dan 11% academisch gevormd, van de mannen onder hen zelfs resp. 14% en 24% (algemeen gemiddelde resp. 0,6, 1,2, 1,2 en 2,1%).

Hoewel het bovengeschetste beeld voor alle drie volkstellingsjaren geldt, zijn de verschillen tussen de onderscheiden kerkelijke gezindten in de laatste dertig jaar toch beïnvloedend kleiner geworden. Uit de indexcijfers van staat 12 blijkt, dat het percentage academici sedert 1930 het meest is gestegen onder de gereformeerden (indexcijfer 322), de rooms-katholieken (264) en de Nederlands-hervormden (220) en het minst bij de onkerkelijken (119). De doopsgezinden en remonstranten (183 resp. 187) nemen een middenpositie in.

Staat 13. De groeipercentages van de aantallen academici 1) in de perioden 1930-1947 en 1930-1960 naar kerkelijke gezindte en geslacht

	1930 - 1947 (1930 = 100)			1930 - 1960 (1930 = 100)		
	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
Rooms-katholiek	243	229	550	455	430	984
Nederlands-hervormd	218	204	404	293	272	559
Gereformeerd	276	261	700	552	519	1 516
Doopsgezind	176	166	239	204	191	281
Remonstrant	210	190	337	242	214	417
Geen kerkelijke gezindte.	171	161	259	272	256	420
Totaal 2)	193	181	318	299	282	481

1) Exclusief theologen; de gegevens van 1947 hebben betrekking op academisch opgeleiden op of boven het kandidaatsniveau.

2) Inclusief overige kerkelijke gezindten en onbekend.

In de laatste drie decennia zijn dan ook niet onbelangrijke veranderingen opgetreden in de levensbeschouwelijke samenstelling van de academisch gevormden (staat 14). Zowel de totaalcijfers voor de laatste drie volkstellingsjaren als de cijfers per leeftijdsklasse voor 1960 (de verschillen tussen de ouderen en de jongeren) zijn hiervoor indicierend.

Door deze ontwikkeling is met name voor gereformeerden en rooms-katholieken, die in 1930 relatief veruit de minste academici tellen, het verschil ten opzichte van de andere gezindten aanmerkelijk teruggelopen. Het omgekeerde geldt voor de onkerkelijken. Onder hen komen thans nog wel relatief veel academisch gevormden voor, maar het verschil met het algemeen gemiddelde is veel kleiner geworden.

De samenstelling der academici naar kerkelijke gezindte

In de indexcijfers van staat 12 zijn de verschillen in bevolkingsgroei tussen de diverse kerkelijke gezindten automatisch opgevangen, doordat in alle drie jaren de bevolkingsaantallen de basis van de berekening vormden. In feite loopt de bevolkingsgroei in de verschillende kerkelijke groeperingen zeer uiteen. Met name hebben de rooms-katholieken en gereformeerden in de afgelopen dertig jaar een veel hogere groeisnelheid gekend dan bijv. de Nederlands-hervormden, de doopsgezinden en de remonstranten. In de indexcijfers van staat 13, die de groei van het aantal academisch gevormden op zichzelf aangeven, zijn deze verschillen in bevolkingsgroei niet mede opgenomen. Zij blijken aanzienlijk van de bovengenoemde af te wijken. Volgens deze berekeningsmethode vertonen de gereformeerde en de rooms-katholieke academici een nog grotere groeisnelheid sedert 1930 (indexcijfers respectievelijk 552 en 455) ten opzichte van de groei van het rijksgemiddelde (299). Omgekeerd is de groeisnelheid van de doopsgezinden en de remonstranten (indexcijfers 204 en 242) aanzienlijk bij het rijksgemiddelde achtergebleven.

Het percentage rooms-katholieken onder de academisch gevormden steeg in de periode 1930-1960 van 15 tot 23%; tussen de oudste en de jongste leeftijdsklasse in 1960 varieert het percentage rooms-katholieken van 14 tot 28%. Bij de gereformeerden is de stijgende tendens nog sterker; de overeenkomstige percentages zijn hier 4 en 7 resp. 3 en 8. Alle andere

vermelde gezindten vertonen onder de academisch gevormden een dalende tendens en deze is het grootst onder de doopsgezinden (van 4,4 tot 3,0 resp. van 4,7 tot 2,0), de remonstranten (van 5,6 tot 4,5 resp. van 6,1 tot 3,4) en de onkerkelijken (van 37 tot 33 resp. van 39 tot 31). De algemene trend, die in deze structuurveranderingen zichtbaar wordt, is het best te karakteriseren als een tendens tot "nivellering": de kerkelijke gezindten, die in 1930 relatief veel academici tellen, zien hun aandeel onder de academisch gevormden geleidelijk afnemen; het tegenovergestelde is het geval met de twee gezindten, die in 1930 relatief het geringste aantal academici tellen.

De belangrijkste accentverschuivingen in de levensbeschouwelijke structuur van de academisch gevormden zijn tenslotte als volgt samen te vatten: in 1930 vormden de onkerkelijken verreweg de grootste groep onder de academici (37%), zij werden op grote afstand gevolgd door de Nederlands-hervormden (25%) en

de rooms-katholieken (15%), terwijl de gereformeerden (3,6%) na de remonstranten en de doopsgezinden de rij sloten. In 1960 namen de onkerkelijken (33%), hoewel minder geprononceerd nog steeds de eerste plaats in. Het percentage rooms-katholieken (23%) is thans vrijwel gelijk aan dat van de Nederlands-hervormden (24%). De gereformeerden (bijna 7%) klommen op naar de vierde plaats en hun aantal nadert dat van de remonstranten en doopsgezinden tezamen (7,5%). De overeenkomstige cijfers voor de 30-39-jarige academici in 1960 wijzen op een verdere ontwikkeling in gelijke richting. Onder deze jongere academici komen de rooms-katholieken (28%) reeds op de tweede plaats en de marge t.o.v. de onkerkelijken (31%) is nog maar gering. Ook voor de gereformeerden is het percentage wat hoger (8%). De Nederlands-hervormden (23%) en ook de remonstranten en doopsgezinden (tezamen 5%) zijn onder de jongeren minder sterk vertegenwoordigd dan onder alle academici tezamen.

Staat 14. Academici 1) naar kerkelijke gezindte en geslacht, per 100 van het totaal, 1930, 1947 en 1960 en per 100 van elke leeftijdsklasse, 1960

	1930	1947	1960				Bevolking van 25 jaar en ouder	
			Totaal	waaronder				
			65 jaar en ouder	50-64 jaar	40-49 jaar	30-39 jaar		
Mannen								
Rooms-katholiek	15,8	20,0	24,1	15,2	18,8	23,6	29,5	36,8
Nederlands-hervormd	24,9	28,2	24,1	24,7	25,2	23,3	22,6	30,6
Gereformeerd	3,8	5,5	7,0	3,4	5,2	6,4	8,6	8,6
Doopsgezind	4,1	3,7	2,8	4,3	3,6	3,0	1,9	0,6
Remonstrant	5,3	5,5	4,0	5,7	5,2	4,5	2,9	0,3
Geen kerkelijke gezindte.	36,2	32,2	32,7	38,9	35,5	32,1	30,2	20,4
Totaal 2)	100	100	100	100	100	100	100	100
Totaal (abs.) 2)	19 407	35 159	54 804	5 276	12 943	12 739	18 283	3 037 965
Vrouwen								
Rooms-katholiek	7,9	13,7	16,2	6,5	11,7	16,3	19,2	36,9
Nederlands-hervormd	21,0	26,7	24,5	22,0	24,4	24,2	26,1	31,5
Gereformeerd	1,4	3,0	4,4	1,3	2,4	3,1	6,7	9,1
Doopsgezind	7,4	5,6	4,3	8,0	6,2	4,4	3,0	0,8
Remonstrant	8,9	9,4	7,7	9,6	9,7	8,3	6,4	0,5
Geen kerkelijke gezindte.	41,6	33,8	36,4	43,2	37,6	37,4	32,8	17,6
Totaal 2)	100	100	100	100	100	100	100	100
Totaal (abs.) 2)	1 804	5 740	8 671	675	2 105	2 144	2 613	3 205 478
Totaal								
Rooms-katholiek	15,2	19,1	23,0	14,2	17,8	22,6	28,2	36,8
Nederlands-hervormd	24,5	27,7	24,1	24,4	25,1	25,1	23,0	31,0
Gereformeerd	3,6	5,2	6,7	3,2	4,8	5,9	8,4	8,9
Doopsgezind	4,4	4,0	3,0	4,7	4,0	3,2	2,0	0,7
Remonstrant	5,6	6,1	4,5	6,1	5,8	5,0	3,4	0,4
Geen kerkelijke gezindte.	36,6	32,4	33,2	39,4	35,8	32,9	30,5	19,0
Totaal 2)	100	100	100	100	100	100	100	100
Totaal (abs.) 2)	21 211	40 899	63 475	5 951	15 048	14 883	20 896	6 243 443

1) Exclusief theologen; de gegevens van 1947 hebben betrekking op academisch opgeleiden op of boven het kandidaatsniveau.

2) Inclusief overige kerkelijke gezindten en onbekend.

Kerkelijke gezindte en studierichting

De wetenschapsbeoefening in de onderscheiden sectoren van wetenschap vraagt een verschillende denkdiscipline. De denktrant van een rechtsgeleerde is een andere dan die van de technische ingenieur, de taalkundige heeft een andere denkhouding dan de fysicus. En met de denkdiscipline varieert veelal ook het geestelijk-culturele klimaat, waarin de academicus zich thuis voelt. Zo kan men zich ook indenken, dat de keuze van de studierichting van de jonge mens en daarop aansluitend de studierichting van de academicus mede een exponent is van het geestelijk-culturele klimaat, waarin hij is opgegroeid.

Hieraan moet men denken, wanneer men kennis neemt van de zwaartepuntverschillen, die de onderscheiden studierichtingen naar levensbeschouwing der academici vertonen. Hierin zijn zeer duidelijk door alle jaren heen enkele hoofdlijnen te onderkennen (staat 15 en 16). De rooms-katholieken, zo is boven reeds opgemerkt, hebben hun aandeel onder de academici in de afgelopen dertig jaar voortdurend zien stijgen. Hoewel uit staat 15 blijkt, dat deze stijgende tendens in alle studierichtingen doorwerkt, kan uit staat 16 worden afgeleid, dat deze ontwikkelingen geen veranderingen hebben teweeggebracht in de reeds in 1930 en 1947 bestaande ongelijkmatige verdeling der rooms-katholieken over de diverse studierichtingen, nl. een concentratie in de geesteswetenschappen (letteren) en maatschappijwetenschappen (rechtsgeleerdheid, in 1947 ook economie en sociologie) en een geringe vertegenwoordiging in de exacte wetenschappen (wiskunde + natuurwetenschappen en in 1947 ook techniek en landbouwkunde). Het is opmerkelijk, dat dit patroon van ongelijkmatige verdeling in de afgelopen dertig jaar eerder sterker dan zwakker is geworden en dit manifesteert zich niet alleen in de totale groep rooms-katholieken in 1960, maar eveneens bij de jongeren. Er is hier dus sprake van een zeer stabiel patroon. Hetzelfde geldt voor de onkerkelijken, zij het dan in omgekeerde richting: zij concentreren zich zowel in 1930 als in 1960, ook onder de jongeren, in de exacte wetenschappen (met name de wiskunde + natuurwetenschappen en techniek); het tegenovergestelde ziet men in de maatschappijwetenschappen (met name in de "grootste" studierichtingen rechtsgeleerdheid en economie) en in de letteren (de jongeren in 1960 uitgezonderd).

Alhoewel minder duidelijk doen bepaalde accentverschillen zich, blijkens staat 16, in alle jaren ook gelden voor de andere gezindten. Als zodanig komen het sterkst naar voren bij de remonstranten de nadruk op de rechtsgeleerdheid en een geringe gerichtheid op diergeneeskunde en landbouwkunde, alsmede bij de Nederlands-hervormden een relatief sterke oriëntatie op geneeskunde, tandheelkunde, diergeneeskunde en landbouwkunde tegenover een zwakke oriëntatie op de letteren. Bij de gereformeerden kan men een dergelijk stabiel patroon niet onderkennen. In 1930 vertoonden zij een zekere overeenkomst met de

rooms-katholieken, doordat zij evenals dezen sterker dan in andere studierichtingen waren vertegenwoordigd in de letteren en de maatschappijwetenschappen (in dit geval hoofdzakelijk economie) en het zwakst in de exacte wetenschappen. Ook in 1947 is dit patroon nog enigermate aanwezig. In 1960 en dan vooral onder de jongeren geven de gereformeerden echter een geheel ander beeld te zien. Hun aandeel is thans het grootst - vooral bij de jongeren - in de economie, de landbouwkunde en de wiskunde + natuurwetenschappen. Ten opzichte van 1930 heeft hun oriëntatie op de economie dus zich gehandhaafd, maar de concentratie van gereformeerden in de twee andere studierichtingen is nieuw.

De ongelijkmatige verdeling van de kerkelijke gezindten over de verschillende studierichtingen is zeer opmerkelijk. Vooral de te gengestelde patronen van rooms-katholieken en gereformeerden (in vroegere jaren) enerzijds en onkerkelijken anderzijds trekken de aandacht en de grote stabiliteit van deze patronen doet vermoeden, dat zij bepaalde preferentiestructuren binnen de desbetreffende levensbeschouwingen indiceren. Zoals in het begin van deze paragraaf werd opgemerkt, is de studiekeuze van de jonge mens mede afhankelijk van het geestelijk-culturele klimaat, waarin hij is opgegroeid. De boven beschreven patronen zouden er in deze veronderstelling op wijzen, dat het geestelijk-culturele klimaat van de rooms-katholieken en vroeger ook van de gereformeerden een gunstige voedingsbodem is voor een interesse in de geestes- en maatschappijwetenschappen, dit in tegenstelling tot de onkerkelijken, wier geestelijk-cultureel klimaat de belangstelling voor de exacte wetenschappen zou stimuleren. Bij de gereformeerden zijn voorts de recente ontwikkelingen bijzonder interessant. Zij schijnen er - nog altijd binnen de gemaakte veronderstelling - op te wijzen, dat het geestelijk-cultureel klimaat in de gereformeerde bevolking in het recente verleden belangrijke wijzigingen heeft ondergaan.

Bij de bovengemaakte veronderstellingen dient nadrukkelijk te worden toegevoegd dat naast de levensbeschouwing ook andere factoren van invloed kunnen zijn. Verschillen in sociale opbouw van de afzonderlijke godsdienstige groeperingen kunnen eveneens een rol hebben gespeeld. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met het feit dat in de loop der jaren de studiemogelijkheden binnen eigen kring (te Tilburg, Nijmegen, Vrije Universiteit Amsterdam) ruimer zijn geworden. Tenslotte valt bij de veronderstelling t.a.v. de onkerkelijken nog aan te tekenen, dat de causaliteit wellicht ook andersom geïnterpreteerd moet worden: ten aanzien van de concentratie van de onkerkelijken in de exacte wetenschappen moet mede gedacht worden aan de mogelijkheid, dat het proces van ontkerkelijking het grootst is onder de academisch gevormden in de exacte wetenschappen. Vermoedelijk zijn de genoemde processen beide aanwezig.

Staat 15. Academici 1) naar studierichting en kerkelijke gezindte, per 100 van elke studierichting, 1930, 1947 en 1960

	Rooms-katholiek				Nederlands-hervormd				Gereformeerd			
	1930	1947	1960		1930	1947	1960		1930	1947	1960	
			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde, w.o. psychologie, opvoedkunde	19,4	29,1	33,7	39,0	19,9	21,8	17,4	13,8	5,8	6,5	7,4	8,1
Geneeskunde	15,8	18,7	23,5	28,3	27,0	29,4	25,8	24,4	4,7	6,2	7,2	9,0
Tandheelkunde	14,6	18,4	21,5	27,9	24,3	29,7	27,7	28,1	2,7	3,5	4,0	4,4
Diorgeneeskunde	14,8	15,9	20,7	25,8	39,0	42,9	35,6	30,2	4,8	4,8	6,5	8,4
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacie	10,5	15,0	17,2	20,4	22,1	26,4	22,6	21,7	2,6	4,9	7,0	9,9
Technische wetenschappen ..	14,0	15,5	18,4	23,0	21,6	25,2	22,8	23,6	1,6	2,7	5,4	8,2
Landbouwkunde	15,7	15,4	18,3	24,1	28,1	35,1	30,2	28,9	3,2	4,4	7,6	11,9
Rechtsgeleerdheid	15,9	20,0	23,9	30,8	26,1	29,0	24,3	22,0	3,7	5,7	6,6	8,5
Economische wetenschappen .	15,1	23,2	31,2	33,7	17,6	28,7	23,0	22,8	4,9	5,8	8,0	10,3
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	14,0	20,7	34,1	36,3	32,6	28,7	19,0	18,1	2,3	4,9	5,2	6,4
Indologie	7,1	10,0	12,3	16,5	21,4	31,0	29,1	26,9	7,1	8,8	7,9	13,1
Totaal	15,2	19,1	23,0	28,0	24,5	27,7	24,1	22,9	3,6	5,2	6,7	8,8
Totaal (absoluut)	3 219	7 819	14 640	7 717	5 206	11 372	15 265	6 320	764	2 107	4 218	2 433
	Doopsgezind				Remonstrant				Geen kerkelijke gezindte			
	1930	1947	1960		1930	1947	1960		1930	1947	1960	
			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde, w.o. psychologie, opvoedkunde	3,9	2,8	2,2	1,5	5,0	5,6	3,4	2,5	34,6	27,5	30,4	30,3
Geneeskunde	4,7	4,1	3,2	2,3	4,7	5,5	4,5	3,6	34,2	31,0	31,5	29,0
Tandheelkunde	3,2	2,7	2,7	1,7	4,7	5,2	3,6	2,4	37,8	36,2	35,9	31,6
Diorgeneeskunde	1,8	3,9	2,9	1,9	4,3	3,9	2,2	1,7	29,1	26,2	27,7	28,5
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacie	5,8	4,7	2,9	1,7	6,4	6,4	4,6	2,6	42,6	37,0	39,5	38,5
Technische wetenschappen ..	3,4	3,9	4,7	1,9	5,5	6,4	4,6	3,0	43,5	40,2	38,9	34,0
Landbouwkunde	5,3	5,6	4,8	3,5	2,8	3,0	2,4	1,9	39,9	32,8	31,2	25,6
Rechtsgeleerdheid	4,9	4,5	3,5	2,2	6,9	7,1	6,2	5,0	31,8	28,0	29,7	27,9
Economische wetenschappen .	1,8	3,2	2,0	1,6	5,6	5,9	3,3	2,3	38,4	29,5	26,9	25,2
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	2,3	3,4	1,7	1,3	4,7	4,9	3,6	2,6	34,9	32,6	32,4	31,7
Indologie	14,3	3,8	2,1	0,9	21,4	5,4	4,9	3,1	28,6	38,7	38,7	35,3
Totaal	4,4	4,0	3,0	2,0	5,6	6,1	4,5	3,2	36,6	32,4	33,2	30,7
Totaal (absoluut)	928	1 635	1 893	544	1 181	2 476	2 858	882	7 771	13 251	21 101	8 471

1) Exclusief theologen; de gegevens over 1947 hebben betrekking op academisch opgeleiden op of boven het kandidaatsniveau.

2) Inclusief natuurkundige aardrijkskunde.

Staat 16. Academici 1) naar studierichting en kerkelijke gezindte, het aandeel van elke kerkelijke gezindte in de onderscheiden studierichtingen in 1930, 1947 en 1960 uitgedrukt in concentratiegetallen ten opzichte van het groepsgemiddelde van elke kerkelijke gezindte

	Rooms-katholiek				Nederlands-hervormd				Gereformeerd			
	1930	1947	1960		1930	1947	1960		1930	1947	1960	
			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde. w.o. psychologie, opvoedkunde	128	152	147	139	81	79	72	60	161	125	110	92
Geneeskunde	104	98	102	101	110	106	107	107	131	119	107	102
Tandheelkunde	96	96	93	100	99	107	115	123	75	67	60	50
Diergeneeskunde	97	83	90	92	159	155	148	132	133	92	97	95
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacie	69	79	75	73	90	95	94	95	72	94	104	113
Technische wetenschappen ..	92	81	80	82	88	91	95	103	44	52	81	93
Landbouwkunde	103	81	80	86	115	127	125	126	89	85	113	135
Rechtsgelerdheid	105	105	104	110	107	105	101	96	103	110	99	97
Economische wetenschappen .	99	121	136	120	72	104	95	100	136	112	119	117
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	92	108	148	130	133	104	79	79	64	94	78	73
Indologie	47	52	53	59	87	112	121	117	197	169	118	149
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	Doopsgezind				Remonstrant				Geen kerkelijke gezindte			
	1930	1947	1960		1930	1947	1960		1930	1947	1960	
			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar			To-taal	Jon-ger dan 40 jaar
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde. w.o. psychologie, opvoedkunde	89	70	73	75	89	92	76	78	95	85	92	99
Geneeskunde	107	103	107	115	84	90	100	113	93	96	95	94
Tandheelkunde	73	68	90	85	84	85	80	75	103	112	108	103
Diergeneeskunde	41	98	97	95	77	64	49	53	80	81	83	93
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacie	132	118	97	85	114	105	102	81	116	114	119	125
Technische wetenschappen ..	77	98	157	95	98	105	102	94	119	124	117	111
Landbouwkunde	120	140	160	175	50	49	53	59	109	101	94	83
Rechtsgelerdheid	111	113	117	110	123	116	138	156	87	86	89	91
Economische wetenschappen .	41	80	67	80	100	97	73	72	105	91	81	82
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	52	85	57	65	84	80	80	81	95	101	98	103
Indologie	325	95	70	45	382	89	109	97	78	119	117	115
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Exclusief theologen; de gegevens van 1947 hebben betrekking op academisch opgeleiden op of boven het kandidaatsniveau.

2) Inclusief natuurkundige aardrijkskunde.

Ontwikkelingen bij de vrouwen

Het beeld, dat boven voor de academici in het algemeen is geschetst, geldt ook voor de vrouwen; alleen is het aantal academici onder de vrouwen veel lager dan onder de mannen. Evenals bij de mannen treft men in alle drie volkstellingsjaren bij de vrouwen relatief weinig academisch gevormden onder de rooms-katholieken, gereformeerden en Nederlands-hervormden en relatief veel onder de onkerkelijken, doopsgezinden en remonstranten. De overeenkomst tussen mannen en vrouwen geldt eveneens voor de geconstateerde verschillen in preferentiestructuur.

B. DE ACADEMICI NAAR KERKELIJKE GEZINDTE EN STUDIERICHTING MET INBEGRIIP VAN DE THEOLOGEN

De kerkelijke gezindte der academici met inbegrip van de theologen

De samenstelling van de academisch gevormden naar kerkelijke gezindte ondergaat op enkele punten aanzienlijke wijzigingen door toe-

voeging van de theologen (staat 17). Met name het percentage rooms-katholieken gaat hierdoor sterk omhoog (30% inclusief, 23% exclusief theologen), daarentegen daalt - uiteraard - het percentage onkerkelijken (28% inclusief, 33% exclusief theologen); het aandeel van de andere kerkelijke gezindten blijft vrijwel gelijk.

De studierichtingen per kerkelijke gezindte

De beschouwingen sub A. werden afgesloten met de conclusie, dat het patroon van studierichtingen onder de academici van de onderscheiden kerkelijke gezindten sterk varieert, hetgeen vermoedelijk is toe te schrijven aan bestaande preferentiestructuren binnen de verschillende gezindten. Onder meer werd bij de rooms-katholieken een sterke oriëntatie naar de geestes- en maatschappijwetenschappen waargenomen.

Door de toevoeging van de theologen aan de academisch gevormden wordt dit beeld in hoge

Staat 17. Academici naar kerkelijke gezindte, inclusief en exclusief theologen, per 100 van het totaal, 1960

	Totaal		Mannen	
	Inclusief theologen	Exclusief theologen	Inclusief theologen	Exclusief theologen
Rooms-katholiek	29,8	23,0	31,6	24,1
Nederlands-hervormd	25,5	24,1	23,2	24,1
Gereformeerd	7,5	6,7	7,9	7,0
Doopsgezind	2,7	3,0	2,4	2,8
Remonstrant	3,9	4,5	3,3	4,0
Geen kerkelijke gezindte.	27,8	33,2	26,8	32,7
Totaal 1)	100	100	100	100
Totaal (abs.) 1)	76 030	63 475	67 132	54 804

1) Inclusief overige kerkelijke gezindten en onbekend.

mate versterkt (staat 19). Terwijl van alle academici 17% theoloog is, 5% in de letteren en 26% in de maatschappijwetenschappen is afgestudeerd, bedragen de overeenkomstige percentages voor de rooms-katholieken 35%, 6% en 23%. In totaal heeft aldus niet minder dan 65% der rooms-katholieke academici een opleiding in de geestes- of maatschappijwetenschappen genoten tegen slechts 48% van alle academici. Van de rooms-katholieke academici (met inbegrip van de theologen) heeft slechts 16% exacte wetenschappen gestudeerd, tegen 36% van de onkerkelijken.

De geestelijke "verzorgingsdichtheid" per kerkelijke gezindte

Uit staat 20 kan worden afgeleid, dat de theologen naar kerkelijke gezindte een geheel

andere samenstelling vertonen dan de overige academici. Met name het hoge percentage rooms-katholieken valt sterk in het oog. Alhoewel niet alle personen met een theologische opleiding in de geestelijke verzorging werkzaam zijn - men denke aan leraren, e.d. maar ook aan hen, die wegens hoge leeftijd als contemplatief geen beroep uitoefenen - geeft een relatering van het aantal theologen aan het totaal aantal inwoners van de desbetreffende kerkelijke gezindte een indicatie van de dichtheid van geestelijke verzorging in de verschillende kerkelijke groeperingen. De Nederlands-hervormden blijven in dit opzicht aanmerkelijk achter bij de rooms-katholieken en de gereformeerden. Aanzienlijk hoger is de "verzorgingsdichtheid" evenwel bij de doopsgezinden en de remonstranten.

Staat 18. Academici, exclusief theologen, naar studierichting, kerkelijke gezindte en geslacht, per 100 van elke kerkelijke gezindte, 1960

Table with columns for 'Totaal' and 'Jonger dan 40 jaar', and sub-columns for 'waaronder' (rooms-katholiek, Nederlands-hervormd, gereformerd, doopsgezind, remonstrant, geen kerkelijke gezindte). Rows list various academic disciplines like Letteren, Medische wetenschappen, etc.

Staat 19. Academici, inclusief theologen, naar studierichting, kerkelijke gezindte en geslacht, per 100 van elke kerkelijke gezindte, 1960

Table with columns for 'Totaal' and 'Jonger dan 40 jaar', and sub-columns for 'waaronder' (rooms-katholiek, Nederlands-hervormd, gereformerd, doopsgezind, remonstrant, geen kerkelijke gezindte). Rows list various academic disciplines like Godgeleerdheid, Letteren, Medische wetenschappen, etc.

Staat 20. De theologen naar kerkelijke gezindte en de "verzorgingsdichtheid" per kerkelijke gezindte, 1960

Table with columns for 'Theologen' (Absoluut, Per 100 van het totaal) and 'Bevolking (absoluut x 1 000)' and 'Verzorgingsdichtheid'.

1) Inclusief overige kerkelijke gezindten, geen kerkelijke gezindte en onbekend.

HOOFDSTUK V De plaats van de academisch gevormden in het beroeps- en bedrijfsleven

DE ACADEMISCH GEVORMDEN MET EN ZONDER BEROEP

Van de academisch gevormden oefent 87% een beroep uit (staat 21). Er bestaat in dit opzicht een groot verschil tussen mannen en vrouwen. Terwijl van de vrouwelijke academici nauwelijks meer dan de helft (57%) tot de beroepsbevolking behoort, ligt het aantal academici met beroep bij de mannen boven de 90%. Laat men het geslachtsonderscheid buiten beschouwing, dan zijn er in de mate van be-

roepsuitoefening sedert 1930 geen noemenswaardige veranderingen te constateren. De verschillen tussen mannen en vrouwen daarentegen zijn de laatste dertig jaar groter geworden. Terwijl het percentage met beroep onder de mannelijke academici in deze periode iets is gestegen (van 86 tot 92%), is bij de vrouwelijke academici het omgekeerde waar te nemen; het aantal met beroep onder haar daalde van 64 tot 57%.

Staat 21. Academici 1) met en zonder beroep naar geslacht, absolute cijfers en de academici met beroep per 100 van het totaal, 1930, 1947 en 1960

	Totaal		Mannen		Vrouwen		To-taal	Man-nen	Vrou-wen
	met beroep	zonder beroep	met beroep	zonder beroep	met beroep	zonder beroep			
	Absoluut						met beroep per 100 van het totaal		
1930	19 896	3 611	18 711	2 947	1 185	664	84,6	86,4	64,1
1947	40 025	4 796	36 554	2 404	3 471	2 392	89,3	93,8	59,2
1960	59 902	8 789	54 792	5 001	5 110	3 788	87,2	91,6	57,4

1) Exclusief de personen met een volledige priesteropleiding; de gegevens van 1947 hebben betrekking op academisch opgeleiden op of boven het kandidaatsniveau.

De verhouding van de academici met en zonder beroep hangt in hoge mate samen met de leeftijd en voor wat de vrouwen betreft ook met de burgerlijke staat. Voor 1960 is dit af te leiden uit staat 22. Bij de mannen is de beroepsuitoefening vrijwel algemeen in de leeftijd van 30-50 jaar; bij de jongeren is dit iets minder. Onder de mannelijke academici van 65 jaar en ouder oefent nog meer dan éénderde een beroep uit. Bij de ongehuwde vrouwen is

het percentage beroepsbeoefenaren (81%) over het geheel genomen iets lager dan bij de mannen (91%), maar overigens vertonen de verschillen tussen de onderscheiden leeftijdsklassen nagenoeg hetzelfde beeld. Daarentegen ziet men bij de gehuwde vrouwen een geheel afwijkend patroon. Van hen oefent maar ruim éénderde een beroep uit en dit percentage geldt voor alle leeftijdsklassen behalve voor de oudste (13%).

Staat 22. Academici met en zonder beroep naar leeftijd en geslacht, absolute cijfers en de academici met beroep per 100 van het totaal, 1960

	Totaal		Mannen		Vrouwen				To-taal	Man-nen	Vrouwen				
	met beroep	zonder beroep	met beroep	zonder beroep	Totaal		Ongehuwd				To-taal	Onge-huwd	Ge-huwd		
					met beroep	zonder beroep	met beroep	zonder beroep						met beroep	zonder beroep
	Absoluut										met beroep per 100 van het totaal				
Jonger dan 30 jaar	6 984	727	6 262	289	722	438	491	58	231	380	90,6	95,6	62,2	89,4	37,8
30 - 39 jaar	22 685	1 436	21 063	368	1 622	1 068	1 061	44	561	1 024	94,0	98,3	60,3	96,0	35,4
40 - 49 jaar	17 054	1 209	15 696	360	1 358	849	878	61	480	788	93,4	97,8	38,5	93,5	37,9
50 - 64 jaar	16 467	1 936	15 187	1 063	1 280	873	942	224	338	649	89,5	93,5	40,5	80,8	34,2
65 jaar en ouder	2 696	4 836	2 568	4 276	128	560	106	414	22	146	35,8	37,5	18,6	20,4	13,1
Totaal	65 886	10 144	60 776	6 356	5 110	3 788	3 478	801	1 632	2 987	86,7	90,5	57,4	81,3	35,3

HET AANDEEL VAN DE ACADEMISCH GEVORMDEN IN DE BEROEPSBEVOLKING

In de voorgaande hoofdstukken is reeds meermalen gewezen op de relatief hoge groeisnelheid van de aantallen academici in de af-

gelopen dertig jaar. Zoals staat 23 laat zien, heeft deze ontwikkeling geleid tot een verhoging van het aandeel der academici in de beroepsbevolking. Sedert 1930 is dit aandeel meer dan verdubbeld (van 6 tot 14‰). Verder

kan uit de cijfers worden afgeleid, dat de relatieve groei in de 13 jaar na 1947 sterker is geweest dan in de 17 jaar daarvoor. Deze ontwikkelingen zijn voor de mannen en voor de vrouwen dezelfde, met dien verstande, dat het percentage academici in de mannelijke beroepsbevolking veel hoger is dan in de vrouwelijke beroepsbevolking (respectievelijk 8 en 2‰ in 1930 en 17 en 6‰ in 1960).

Staat 23. Academici 1) met beroep naar geslacht, per 1 000 van de beroepsbevolking, 1930, 1947 en 1960

	Totaal	Mannen	Vrouwen
1930	6,5	7,7	1,6
1947	10,4	12,5	3,7
1960	14,4	16,9	5,5

1) Exclusief de personen met een volledige priesteropleiding; de gegevens van 1947 hebben betrekking op academisch opgeleiden op of boven het kandidaatsniveau.

Een interessant aspect van de genoemde ontwikkeling is af te leiden uit staat 24, waarin het aandeel der academici in de beroepsbevolking voor 1960 naar leeftijd is uitgesplitst. Overeenkomstig de verwachting is het percentage academici in de jongere beroepsbevolking zowel bij vrouwen als mannen hoger dan in de oudere beroepsbevolking. Dit is een logische consequentie van de boven gesignaleerde ontwikkeling sedert 1930. De verschillen tussen de onderscheiden leeftijdsklassen zijn echter veel kleiner dan de totale toeneming van het aantal academici (staat 23) zou doen vermoeden. Voor wat de mannen betreft zou men ter verklaring van dit feit kunnen denken aan de toevoeging (in staat 24) van degenen met een r.-k. priesteropleiding. Daar bij de vrouwen echter hetzelfde verschijnsel optreedt, moet de verklaring hoofdzakelijk in een andere richting gezocht worden; de toenemende verbreiding van de academische studie in de laatste decennia heeft er blijkbaar toe geleid, dat velen uit de oudere generaties nog op latere leeftijd een academische opleiding hebben genoten (resp. zijn gaan volgen). Dit verschijnsel is in de statistieken van het hoger onderwijs reeds geconstateerd 3). Daarnaast moet ter verklaring van het bovengenoemde feit gedacht worden aan de invloed van de repatrianten uit Indonesië na 1947. Deze hebben bijgedragen tot een verhoging van de toeneming van het aantal academici in de periode 1947-1960, met name in de hogere leeftijdsklassen.

3) Centraal Bureau voor de Statistiek. Statistiek van het hoger onderwijs 1937/38-1947/'48. 1949 blz. 18-19. Idem Statistiek van het hoger onderwijs 1957/'58. 1959.

Staat 24. Academici met beroep naar leeftijd en geslacht, per 1 000 van de beroepsbevolking, 1960

	Totaal	Mannen	Vrouwen
Jonger dan 30 jaar	4,3	5,9	1,3
30 - 39 jaar	26,4	28,4	13,7
40 - 49 jaar	22,9	24,7	12,3
50 - 64 jaar	19,7	21,1	11,1
65 jaar en ouder	25,4	27,8	9,3
Totaal	15,8	18,8	5,5

DE POSITIE IN HET BEDRIJF

De nadere plaatsbepaling van de academisch gevormden in het beroepsleven kan in de eerste plaats geschieden door te letten op de aard van hun arbeidsverband (staat 25). Hierin zijn sedert 1930 zeer grote verschuivingen opgetreden. In 1930 werkte 40% der academisch gevormden met beroep voor eigen rekening, in 1947 was dit gedaald tot 29% en in 1960 was dit nog slechts 25%. Dit impliceert, dat de beroepsuitoefening van de academicus steeds meer het karakter van zelfstandigheid verliest; zij voegt zich naar het patroon, dat toonaangevend is voor de totale beroepsbevolking, d.w.z. het werken in dienstbetrekking. In 1947 was 79% van de beroepsbevolking (zie noot 4 in staat 25) in dienstbetrekking werkzaam, in 1960 84%. Bij de academici ligt het accent nog iets sterker op het werken voor eigen rekening, maar de verschillen met de totale beroepsbevolking zijn t.o.v. 1930 aanzienlijk kleiner geworden. Een opmerkelijk verschil tussen de academisch gevormden en de totale beroepsbevolking is tot nu toe, dat de eerstgenoemden veel sterker geconcentreerd zijn in de overheidsdienst. Dit verschil hangt samen met het feit, dat de academici, zoals nog bliken zal, een concentratie vertonen in de dienstensector.

De achteruitgang van de zelfstandige beroepsuitoefening van de academici treedt in alle studierichtingen op, maar de mate waarin dit geschiedt varieert zeer sterk. Het percentage voor eigen rekening werkenden was en is het hoogst bij de tandartsen (1930: 95%; 1960: 86%), de artsen (72% en 60%) en de dierenartsen (63% en 59%). Bij deze groeperingen is het vrije beroep nog toonaangevend. In alle andere studierichtingen vormt de categorie "voor eigen rekening" een kleine minderheid. Afgezien van de juristen (1930: 46%; 1960: 24%) ligt deze categorie in alle studierichtingen rond of beneden het niveau van 10%.

Ook het percentage werkzamen bij de Overheid varieert in hoge mate. Van de landbouwkundige ingenieurs (56%), de indologen (48%) en de sociologen, e.d. (46%) is ongeveer de helft in dienst van de Overheid. Daarentegen is dit percentage zeer klein bij de theologen (6%) en de tandartsen (7%).

Staat 25. Academici 1) naar studierichting en positie in het bedrijf, absolute cijfers, per 100 van elke studierichting en per 100 van elke positie in het bedrijf, 1930, 1947 en 1960

	1930 3)			1947 4)			1960 4)		
	Totaal	Eigen rekening	Dienstbetrekking	Totaal	Eigen rekening	Dienstbetrekking	Totaal	Eigen rekening	Dienstbetrekking
Absoluut	1 975	30	1 945	3 511	74	3 277	4 404	16	4 388
Godgeleerdheid	1 455	47	1 408	2 865	297	2 568	4 501	305	4 196
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde	4 752	5 411	1 541	7 230	4 711	2 519	12 577	7 590	4 987
Geneeskunde	725	600	35	1 395	1 295	100	2 451	2 002	459
Tandheelkunde	364	228	136	1 747	458	289	2 451	2 002	459
Diergeneeskunde	1 621	233	1 388	3 677	654	3 025	5 840	756	5 084
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacie	4 246	1 271	2 975	5 944	777	5 167	10 557	764	9 793
Technische wetenschappen	248	45	203	798	50	748	1 803	57	1 746
Landbouwkunde	4 242	1 965	2 277	7 144	1 927	5 217	9 414	2 259	7 155
Rechtsgeleerdheid	232	75	157	2 645	414	2 239	4 398	400	3 998
Economische wetenschappen	29	7	22	261	5	256	1 071	27	1 044
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	9	7	2	85	4	81	890	45	845
Indologie	19 896	7 996	11 900	36 100	10 626	25 474	58 822	14 874	43 948
Totaal	± 5 095 000	± 600 000	± 2 495 000	± 4 600 405	719 829	2 740 576	± 4 009 063	± 645 823	± 3 363 240
Totale beroepsbevolking									
Per 100 van elke studierichting									
Godgeleerdheid	100	1,5	98,5	100	1,0	99,0	100	0,4	99,6
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde	100	3,2	96,8	100	10,4	89,6	100	6,8	93,2
Geneeskunde	100	71,8	28,2	100	65,2	34,8	100	79,6	20,4
Tandheelkunde	100	95,2	4,8	100	92,8	7,2	100	86,1	13,9
Diergeneeskunde	100	62,6	37,4	100	61,5	38,5	100	59,2	40,8
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacie	100	14,4	85,6	100	17,8	82,2	100	12,9	87,1
Technische wetenschappen	100	29,9	70,1	100	6,5	93,5	100	7,2	92,8
Landbouwkunde	100	17,5	82,5	100	27,0	73,0	100	24,1	75,9
Rechtsgeleerdheid	100	46,5	53,5	100	11,1	88,9	100	2,5	97,5
Economische wetenschappen	100	31,5	68,5	100	17,7	82,3	100	2,5	97,5
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	100	77,8	22,2	100	100,0	0,0	100	62,4	37,6
Indologie	100	40,2	59,8	100	29,4	70,6	100	25,5	74,5
Totaal	100	± 20	± 80	100	20,8	79,2	100	16,1	83,9
Per 100 van elke positie in het bedrijf									
Godgeleerdheid	9,9	0,4	16,5	9,2	0,5	12,9	7,5	0,1	10,0
Letteren, geschiedenis, psychologie, opvoedkunde	7,5	0,6	11,8	7,9	2,8	10,1	7,7	2,1	9,5
Geneeskunde	23,5	42,7	11,5	20,0	44,5	9,9	21,0	49,7	11,5
Tandheelkunde	5,6	8,6	0,5	3,9	12,2	0,4	16,1	0,8	14,5
Diergeneeskunde	1,8	2,9	1,1	2,1	4,5	1,1	1,9	4,5	1,1
Wiskunde en natuurwetenschappen (excl. natuurkundige aardrijkskunde), farmacie	8,1	2,9	11,7	10,2	6,2	11,9	9,9	5,1	11,6
Technische wetenschappen	21,5	15,9	25,0	16,5	7,5	20,5	17,9	5,1	22,5
Landbouwkunde	1,2	0,5	1,7	2,2	0,5	2,9	3,1	0,4	4,0
Rechtsgeleerdheid	21,5	24,5	19,2	19,8	18,1	20,5	16,0	16,5	21,5
Economische wetenschappen	1,2	0,9	1,5	7,5	3,9	8,8	7,5	3,5	5,7
Sociologie, sociale aardrijkskunde, e.d. 2)	0,1	0,1	0,2	0,7	0,0	1,0	1,8	0,2	2,4
Indologie	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,5	1,5	0,5	2,7
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Exclusief de personen met een volledige priesteropleiding; de gegevens van 1947 hebben betrekking op academisch opgeleiden op of boven het kandidaatsniveau.

2) Inclusief natuurkundige aardrijkskunde.

3) De gegevens over de academici lieten geen exacte scheiding tussen de categorieën "eigen rekening" en "dienstbetrekking" toe. In de eerste plaats was het niet mogelijk de directeurs van N.V.'s, e.d. van de bedrijfshoofden voor eigen rekening te scheiden en zij zijn tot de categorie "eigen rekening" gerekend. In de tweede plaats bleek uit het basismateriaal in een aantal gevallen niet of de academici in een vrij beroep dan wel in dienstbetrekking werkzaam waren. Deze twijfelgevallen zijn gevoegd bij de categorie "dienstbetrekking". In de cijfers over de academisch gevormden zijn de medewerkende echtgenoten begrepen (onder de categorie "voor eigen rekening"); in de cijfers over de totale beroepsbevolking zijn zij bij schatting geëlimineerd.

4) Exclusief medewerkende echtgenoten (1947: academici 112 en in de beroepsbevolking 574 079; 1960: 960 resp. 95 129).

5) Exclusief militairen (1947: academici 5 815 en in de beroepsbevolking 574 079; 1960: 960 resp. 95 129).

De consequentie van het bovenstaande is, dat het opleidingspatroon van de drie in staat 25 onderscheiden categorieën zeer uiteenloopt. De belangrijkste accentverschillen zijn de volgende. In 1960 vormen onder de voor eigen rekening werkzamen de artsen (50%), de tandartsen (14%) en de juristen (15%) de grootste groepen. Het zwaartepunt in deze categorie wordt gevormd door de academisch gevormden in de medische wetenschappen (68%). Onder de werkzamen in dienstbetrekking vormen de academisch gevormden in de medische wetenschappen daarentegen slechts een kleine minderheid (13%). Het zwaartepunt ligt hier bij de academici in de sectoren van de exacte wetenschappen (38%) en maatschappijwetenschappen (30%).

DE AARD VAN HET BEDRIJF

a. Verdeling der academici over de bedrijfstakken en bedrijfsklassen

Staat 26 verschaft een aantal informatie over de vraag, in welke sectoren van het bedrijfsleven de academisch gevormden werkzaam zijn en welke ontwikkelingen in dit opzicht sedert 1930 hebben plaatsgevonden. Vooreerst blijken er in de verdeling van de academici over de bedrijfstakken in de afgelopen 30 jaar hoegenaamd geen veranderingen te zijn opgetreden. Evenals in 1930 en in 1947 is in 1960 het aantal academici in de agrarische sector verwaarloosbaar klein en in de nijverheid tamelijk gering. In alle drie jaren is rond 85% van de academisch gevormden werkzaam in de zgn. tertiaire sector en wel hoofdzakelijk (ongeveer drievierde) in de dienstverlening. Beziet men vervolgens de verdeling over de diverse bedrijfsklassen, dan blijken er ook binnen de sector dienstverlening geen noemenswaardige verschuivingen te hebben plaatsgevonden. Afgezien van de "overige diensten" is in twee dienstenklassen een lichte stijging waar te nemen, nl. in de overheidsdiensten (van 9% in 1930 tot 12% in 1960) en in het hoger onderwijs (van 5 tot 6%). Alle andere klassen van dienstverlening zijn voor wat het percentage academici betreft, iets in betekenis achteruitgegaan. Het betreft hier overigens, het zij nogmaals gezegd, zeer kleine veranderingen.

In tegenstelling tot de dienstverleningssector zijn binnen de nijverheid wel belangrijke verschuivingen opgetreden. In 1930 telde de metaalnijverheid de meeste academici en nam de chemische nijverheid de tweede plaats in. In de daaropvolgende dertig jaar blijkt een zeer sterke groei voor het aantal academici in de metaalnijverheid (van 4,9 tot 5,8%) en meer nog in de chemische nijverheid (van 2,4 tot 4,5%). Binnen de metaalnijverheid is het vooral de electrotechnische industrie, die als "afzetgebied" van academici in betekenis is toegenomen.

b. De academische-manpowerdichtheid per bedrijfstak en bedrijfsklasse

De cijfers van staat 26 zijn op zichzelf genomen moeilijk interpreteerbaar. Zij krijgen

een grotere betekenis tegen de achtergrond van de ontwikkelingen binnen de totale beroepsbevolking. Zoals uit staat 27 blijkt, is de verdeling van de beroepsbevolking over de verschillende bedrijfstakken en bedrijfsklassen in de afgelopen dertig jaar sterk gewijzigd. Het percentage werkzamen in de agrarische sector is tussen 1930 en 1960 gehalveerd (van 21 tot 11%), dit ten voordele van vrijwel alle andere bedrijfstakken. De groei is in deze periode het sterkst geweest binnen de nijverheid in de metaalnijverheid (van 8 tot 14%) en binnen de dienstverlening in de overheidsdiensten (van 2 tot 5%).

Staat 27 laat vervolgens zien, dat het aantal academici per 1 000 van de beroepsbevolking (verder aan te duiden met de term academische-manpowerdichtheid) per bedrijfstak en -klasse zeer uiteenloopt. Het is van belang deze verschillen meer in detail te beschrijven, omdat zij - althans tot op zekere hoogte - een statistische basis kunnen verschaffen voor beschouwingen over een ontwikkelingsproces, waarvan in de sociologische literatuur van het laatste decennium herhaaldelijk gewag is gemaakt: "de verwetenschappelijking van het arbeidsbestel". In deze term ligt de opvatting besloten, dat de wetenschapstoepassing op steeds meer terreinen van het bedrijfsleven doorgang vindt en wel zodanig, dat de wetenschappen in toenemende mate hun stempel op de moderne arbeid drukken. De academische-manpowerdichtheid kan dan gelden als een indicatie voor de graad van "verwetenschappelijking van de arbeid" in de desbetreffende bedrijfstak of -klasse, zij het niet zonder voorbehoud. Met nadruk dient er nl. op gewezen te worden, dat deze dichtheid hiervoor niet de enige noch de doorslaggevend factor is. Niet alle academici zijn in hun beroep met wetenschapstoepassing bezig (bijv. de theologen in de eredienst, sommige beleidvoerende functionarissen bij Overheid en bedrijfsleven); omgekeerd maakt de wetenschapstoepassing niet in alle gevallen de aanwezigheid van een academicus noodzakelijk. Ook komt het voor, dat de wetenschapstoepassing in een bepaalde bedrijfstak geleid wordt vanuit diensten, die bij een andere bedrijfstak zijn ingedeeld.

De agrarische sector die verreweg de laagste academische-manpowerdichtheid vertoont (0,1⁰/oo in 1930 en 0,4⁰/oo in 1960), is van dit laatste een duidelijk voorbeeld. De lage percentages voor deze sector sluiten niet uit, dat de wetenschapstoepassing hier intensief kan zijn; de academici, die zich met de wetenschapstoepassing in de land- en tuinbouw bezighouden, werken nl. in speciale zelfstandige laboratoria en voorlichtingsdiensten, welke bij de bedrijfsindeling niet bij de agrarische sector, maar bij de dienstverlening zijn gevoegd. In mindere mate geldt dit ook voor andere bedrijfstakken en -klassen en het is mede als gevolg hiervan, dat de academische-manpowerdichtheid verreweg het hoogst was en is in de dienstverlening (25⁰/oo in 1930, 49⁰/oo in 1960). Binnen de laatstgenoemde sector is overigens nog een grote varië-

Staat 26. Academici 1) naar de aard van het bedrijf waarin zij werkzaam zijn, absolute cijfers en per 100 van het totaal, 1930, 1947 en 1960

	1930	1947	1960	1930	1947	1960
	Absoluut			Per 100 van het totaal		
Landbouw (incl. visserij)	84	181	187	0,4	0,5	0,5
Nijverheid 2)	2 885	4 664	9 576	14,5	12,9	16,2
Handel 2)	456	996	1 591	2,3	2,8	2,7
Bank- en verzekeringswezen	766	1 288	2 283	3,9	3,6	3,9
Vervoers-, opslag- en communicatiebedrijven ..	536	666	1 073	1,7	1,8	1,8
Dienstverlening	15 569	28 338	44 340	77,2	78,3	75,0
Bedrijf niet bekend	-	79	72	-	0,2	0,1
Totaal 3)	19 896	36 212	59 122	100	100	100
Nijverheid						
Delfstoffenwinning	116	229	485	0,6	0,6	0,8
Bouwnijverheid en aanverwante bedrijven 4) ..	.	234	619	.	0,6	1,0
Openbare nutsbedrijven 5)	180	272	428	0,9	0,8	0,7
Voedings- en genotmiddelennijverheid 6)	282	512	763	1,4	1,4	1,3
Chemische nijverheid 2)	485	1 349	2 154	2,4	3,7	3,6
Petroleum- en steenkoolproduktenfabrieken 5)	553	.	.	0,9
Metaalnijverheid, e.d. 4) 7)	981	1 345	3 454	4,9	3,7	5,8
w.o. machinebouw	540	.	.	0,9
elektrotechnische industrie	512	1 703	.	1,4	2,9
transportmiddelenfabrieken	429	.	.	0,7
Overige nijverheid	723	1 140	.	2,0	1,9
Dienstverlening						
Overheidsdiensten n.e.g., publiekrechtelijke organen	1 812	5 540	6 963	9,1	15,3	11,8
Hoger onderwijs, theologische (hoge)scholen 8)	905	1 343	3 667	4,5	3,7	6,2
Overig onderwijs 8)	2 225	3 568	5 860	11,2	9,9	9,9
Eredienst	1 788	3 035	3 571	9,0	8,4	6,0
Medische diensten	5 166	8 407	14 423	26,0	23,2	24,4
Zakelijke dienstverlening	2 484	4 116	5 934	12,5	11,4	10,0
Overige dienstverlening	989	2 329	3 922	5,0	6,4	6,6
w.o. research- e.a. wetenschappelijke instituten	2 073	.	.	3,5

- 1) Exclusief de personen met een volledige priesteropleiding; de gegevens van 1947 hebben betrekking op academisch opgeleiden op of boven het kandidaatsniveau.
- 2) Nijverheid (m.n. chemische nijverheid) inclusief apotheken, handel exclusief apotheken (1930: .; 1947: 786; 1960: 859).
- 3) 1947: exclusief tijdelijk niet-werkenden (2 045) en tijdelijk militairen (1 768); 1960: exclusief tijdelijk militairen (780).
- 4) Bouwnijverheid exclusief installatiebedrijven, metaalnijverheid inclusief installatiebedrijven (1930: .; 1947: 75; 1960: 76).
- 5) Openbare nutsbedrijven inclusief, petroleum- en steenkoolproduktenfabrieken exclusief coekesfabrieken (voor zover niet behorende bij hoogovens en gasbedrijven) (1930: .; 1947: .; 1960: 17).
- 6) Voedings- en genotmiddelennijverheid = voedingsmiddelennijverheid, alcoholische en niet-alcoholische drankenfabrieken en tabaksnijverheid.
- 7) Metaalnijverheid, e.d. = metallurgische industrie, metaalwarenfabrieken, e.d., machinebouw, elektrotechnische industrie excl. herstelplaatsen, transportmiddelenfabrieken, installatiebedrijven, instrumentenfabrieken, plastic artikelenfabrieken, e.d.
- 8) Klein-seminaria zijn in 1947 tot de theologische (hoge)scholen gerekend, in 1930 en 1960 tot het overig onderwijs.

teit in academische-manpowerdichtheid waar te nemen. Zij is - vanzelfsprekend - zeer hoog in het hoger onderwijs (354°/oo in 1960), de eredienst (307°/oo), de research en andere wetenschappelijke instituten (157°/oo), de medische diensten (134°/oo) en de zakelijke diensten (77°/oo), waaronder ressorteren ingenieursbureaus, advocatenkantoren, economische

adviesbureaus, e.d. Met uitzondering voor de laatstgenoemde klasse is - voor zover zulks is na te gaan - de academische-manpowerdichtheid in alle genoemde klassen de afgelopen dertig jaar sterk gestegen. Dit laatste is ook het geval met die klassen van dienstverlening, die een veel lagere academische-manpowerdichtheid hebben. Vermeldenswaardig is

dienaangaande nog, dat de academische-manpowerdichtheid in het onderwijs (exclusief het hoger onderwijs) sedert 1930 aanzienlijk, maar sedert 1947 nauwelijks is toegenomen.

In de nijverheid is de academische-manpowerdichtheid betrekkelijk gering, maar zij is sinds 1930 en vooral sinds 1947 belangrijk groter geworden (2,5 - 3,5 - 5,6^o/oo). De bestaande verschillen binnen de nijverheid verdienen grote aandacht. In deze sector, waar de wetenschapstoepassing - anders dan in de agrarische - in veel sterker mate in de bedrijven zelf plaatsvindt, zijn de daarbij betrokken personen eveneens in de nijverheid verantwoord. Daarom heeft de academische-manpowerdichtheid hier als maatstaf voor de wetenschapstoepassing een meer reële waarde. Zij is het sterkst ontwikkeld in de chemische industrie (29°/oo), in het bijzonder in de petroleum- en steenkoolproduktennijverheid (43°/oo); in deze laatste nadert de academische-manpowerdichtheid het gemiddelde in de dienstver-

lening. De wetenschapstoepassing is eveneens sterk ontwikkeld in de elektrotechnische industrie (19°/oo). In alle andere bedrijfsklassen binnen de nijverheid is het percentage academici veel lager, maar er zijn enkele klassen aan te wijzen, die in dit opzicht nog duidelijk boven het algemeen industrieel gemiddelde liggen, n.l. de delfstoffenwinning (8°/oo) en de openbare nutsbedrijven (9°/oo). Onder de grote bedrijfsklassen in de nijverheid neemt de bouwnijverheid uit oogpunt van academische-manpowerdichtheid de laagste plaats in (2°/oo).

Met betrekking tot de in staat 27 niet genoemde - meest kleinere - klassen van nijverheid kan worden opgemerkt, dat de academische-manpowerdichtheid meestal ligt tussen de 2 en 5°/oo (zie tabel 9). Uitzonderingen hierop vormen de houtnijverheid en meubelnijverheid en de schoen- en kledingnijverheid, waar het percentage academisch gevormden uitzonderlijk laag is (ca. 1°/oo).

Staat 27. Academici naar de aard van het bedrijf waarin zij werkzaam zijn, per 1 000 van de beroepsbevolking, 1930, 1947 en 1960 1)

	Beroepsbevolking			Academici		
	1930	1947	1960	1930	1947	1960
	Per 100 van het totaal			Per 1 000 van de beroepsbevolking in elke bedrijfs categorie		
Landbouw (incl. visserij)	20,6	20,0	10,9	0,1	0,3	0,4
Nijverheid	36,6	37,2	43,1	2,5	3,5	5,6
Handel	15,2	12,6	13,9	1,1	2,2	2,8
Bank- en verzekeringswezen	1,5	1,9	2,4	15,9	19,3	22,8
Vervoers-, opslag- en communicatiebedrijven ..	7,5	6,4	7,1	1,4	2,9	3,7
Dienstverlening	19,5	21,8	22,1	24,7	36,0	49,1
Bedrijf niet bekend	1,0	0,0	0,5	-	4,5	3,8
Totaal	100	100	100	6,3	10,0	14,5
Nijverheid						
Delfstoffenwinning	1,6	1,4	1,5	2,3	4,5	8,0
Bouwnijverheid en aanverwante bedrijven	6,9	8,4	.	0,9	1,8
Openbare nutsbedrijven	1,0	1,1	1,2	5,5	7,0	8,6
Voedings- en genotmiddelennijverheid	5,7	5,3	4,7	1,6	2,7	3,9
Chemische nijverheid	1,1	1,4	1,8	14,1	27,4	29,1
Petroleum- en steenkoolproduktenfabrieken	0,3	.	.	43,3
Metaalnijverheid, e.d.	7,8	9,6	13,5	3,9	3,9	6,2
w.o. machinebouw	2,1	.	.	6,3
elektrotechnische industrie	1,1	2,1	.	13,2	19,4
transportmiddelenfabrieken	3,5	.	.	3,0
Overige nijverheid	11,6	11,6	.	1,7	2,4
Dienstverlening						
Overheidsdiensten n.e.g., publiekrechtelijke organen	1,9	4,9	4,8	29,5	31,2	35,1
Hoger onderwijs, theologische (hoge)scholen ..	0,1	0,1	0,3	265,0	256,8	333,5
Overig onderwijs	2,6	2,3	3,2	27,2	42,7	45,2
Eredienst	0,3	0,4	0,3	161,8	235,7	307,0
Medische diensten	1,5	2,1	2,6	106,0	111,2	134,1
Zakelijke dienstverlening	1,0	1,5	1,9	74,5	77,9	77,2
Overige dienstverlening	12,0	10,5	9,0	2,6	6,1	10,7
w.o. research- e.a. wetenschappelijke instituten	0,3	.	.	157,0

- 1) De gegevens over 1947 zijn exclusief tijdelijk niet-werkenden en tijdelijk militairen; die over 1960 exclusief tijdelijk militairen. Zie voorts de noten bij staat 26.

c. Verdeling der academici over de bedrijfstakken en bedrijfsklassen per studierichting

Zoals in het bovenstaande de plaats van de academici in het algemeen in het bedrijfsleven is aangegeven, zo kan dit ook geschieden voor de academici van elk der onderscheiden studierichtingen afzonderlijk. Voor 1960 kan staat 28 hiertoe als uitgangspunt dienen. Eerder is opgemerkt, dat ruim driekwart van de academisch gevormden een werkkring heeft in de dienstverlening. Hieraan valt thans toe te voegen, dat de concentratie in de dienstverlening vooral geldt voor de academisch gevormden in de godgeleerdheid, de letteren, de geneeskunde, tandheelkunde, diergeneeskunde, sociale aardrijkskunde, geschiedenis, psychologie + opvoedkunde en sociologie. Van de sociologen werkt 84% in de dienstverlening, van de academici der andere genoemde studierichtingen zelfs 90% of meer. Voor de meeste van deze studierichtingen is een nadere specificatie binnen de dienstverlening overbodig, zij vertonen vanzelfsprekend een concentratie in de diensten, die rechtstreeks in het verlengde van de academische opleiding liggen: godgeleerdheid - eredienst; letteren - onderwijs; medische wetenschappen - medische diensten, enz. Alleen de psychologen + pedagogen en de sociologen vertonen een zodanige concentratie niet. De eersten zijn hoofdzakelijk in drie verschillende klassen van dienstverlening werkzaam: het onderwijs (25%), de zakelijke diensten (26%) en de medische diensten (22%). En met betrekking tot de sociologen valt op te merken, dat zij naast twee met name genoemde diensten, nl. onderwijs (23%) en de overheidsdiensten (21%) voornamelijk werkzaam zijn in de "overige diensten" (28%). Uit tabel 9 kan worden afgeleid, dat het hier hoofdzakelijk sociale instellingen, e.d., vak- en beroepsverenigingen en overige maatschappelijke organisaties betreft.

Van de overige studierichtingen verdienen een afzonderlijke bespreking de wiskunde + natuurwetenschappen, de technische wetenschappen, de rechtsgeleerdheid en de economie, niet alleen omdat de arbeidsterreinen van de academici in deze studierichtingen een bredere spreiding vertonen dan die der eerder genoemde richtingen, maar ook omdat de "verwetenschappelijking van het arbeidsbestel" het best geadstrueerd kan worden aan de hand van deze belangrijkste c.q. grootste representanten van respectievelijk de exacte en de maatschappijwetenschappen.

Met betrekking tot de academisch gevormden in de technische wetenschappen valt op te merken, dat zij voor bijna de helft werkzaam zijn in de dienstverlening en eveneens voor bijna de helft in de nijverheid. Binnen deze sectoren komen zij in bijna alle bedrijfsklassen voor. Men kan hieruit afleiden, dat de toepassing van de technische wetenschappen in vrijwel alle onderscheiden takken van het bedrijfsleven ingang heeft gevonden. De technische ingenieurs zijn werkzaam in de zakelijke dienstverlening, in de overheidsdiensten, in het onderwijs, in wetenschappelijke institu-

ten en verder in alle onderscheiden takken van nijverheid; binnen de nijverheid treedt overigens een sterke concentratie op in de metaalnijverheid (21%), hoofdzakelijk de elektrotechnische nijverheid (11%). Een meer gedetailleerde analyse van tabel 9 laat zien, dat alleen in de tabaksnijverheid, de schoenen kledingnijverheid, de leerwarennijverheid, de hout- en meubelnijverheid de technische ingenieurs slechts sporadisch voorkomen.

De bedrijfsstructuur der academisch gevormden in de wiskunde + natuurwetenschappen wijkt in verschillende opzichten van die der technische ingenieurs af. In de eerste plaats komen onder hen veel leraren voor (48%). In de tweede plaats geven de hoge percentages voor het hoger onderwijs (22%) en de research- en andere wetenschappelijke instituten (14%) steun aan de verwachting, dat zij in sterkere mate dan de ingenieurs in het wetenschappelijk onderzoek werkzaam zijn. Deze beide verschilpunten dragen er toe bij, dat de wis- en natuurkundigen, e.d. een veel hogere concentratie vertonen in de dienstverlening (74%) dan de ingenieurs. Met deze laatste hebben zij gemeen, dat velen van hen (24%) een werkkring hebben in de nijverheid. Binnen deze sector zijn de meeste academisch gevormden in de wiskunde + natuurwetenschappen werkzaam in de chemische nijverheid (8%), gevolgd door de elektrotechnische industrie (6%).

Met betrekking tot de juristen kan worden opgemerkt, dat zij sterker dan alle andere groepen van academisch gevormden - afgezien van de kleine groep indologen - in de overheidsdiensten een werkkring vinden (52%). De Overheid is voor de juristen het belangrijkste "afzetgebied". Daarnaast is ruim een kwart (28%) van de juristen in de zakelijke diensten werkzaam; het betreft hier hoofdzakelijk rechtskundige diensten zoals advocatenkantoren en notariaten. Binnen de dienstverlening zijn verder niet veel juristen werkzaam. Een derde groep juristen treft men aan in het bank- en verzekeringswezen (13%) en vierde in de nijverheid (8%). In de laatstgenoemde sector is het aantal juristen nergens groot; zij zijn echter wel in alle bedrijfsklassen te vinden (tabel 9).

Tenslotte de economen. De economen hebben met de juristen gemeen, dat velen van hen (48%) in de dienstverlening werkzaam zijn en wel hoofdzakelijk bij de Overheid (14%) en in de zakelijke diensten (16%); in dit geval voornamelijk accountantsbureaus. Verder hebben zij met de juristen gemeen, dat het bank- en verzekeringswezen voor hen een belangrijk "afzetgebied" vormt (9%). Vervolgens treft men veel economen aan in de handel (13%). Vertonen de economen tot zover veel overeenstemming met de juristen, anderzijds is er een zekere gelijkenis met de technische ingenieurs: evenals voor dezen bestaan ook voor de economen talrijke arbeidsplaatsen in de industrie (24%) en, hoewel er een duidelijk zwaartepunt ligt in de metaalnijverheid (8%), komen zij in alle bedrijfsklassen binnen de nijverheid min of meer voor. Alles bij elkaar genomen vormen de economen - te oordelen naar hun arbeidster-

Staat 28. Academici 1) naar de aard van het bedrijf waarin zij werkzaam zijn en naar studierichting, per 100 van elke studierichting, 1960

	Medische wetenschappen			Exacte wetenschappen			Maatschappijwetenschappen											
	Godgeleerdheid	Letten	Algemeen totaal	Geneeskunde	Tandheelkunde	Diergeneeskunde	Far-macie	Wiskunde en natuurwetenschappen	Tech-nische wetenschappen	Land-bouwkunde	Taal	Rechtsgeleerdheid	Econ-omische wetenschappen	Sociale aardrijkskunde, e.d.	Ge-schiedenis	Psychologie en sociologie, e.d.	Pay-chologie en sociologie, e.d.	
Landbouw (incl. visserij)	0,5	0,0	0,5	0,1	0,1	0,9	-	0,8	0,1	0,1	6,8	0,2	0,3	-	-	-	-	
Nijverheid	13,4	0,6	13,4	1,2	0,1	8,4	7,0	36,4	24,0	45,9	13,5	8,0	24,1	1,8	1,7	6,1	9,5	
Handel	3,8	0,1	3,8	0,2	0,2	0,4	75,2	2,8	0,8	3,2	5,0	6,0	12,8	1,4	0,4	0,4	2,1	
Bank- en verzekeringswezen	3,5	0,2	3,5	3,1	2,2	0,5	0,4	0,6	1,0	0,4	0,5	10,0	9,2	-	-	0,5	1,9	
Vervoers-, opslag- en communicatie-bedrijven	1,6	0,1	1,6	0,7	0,2	0,5	-	2,4	0,5	2,4	3,5	2,7	5,1	1,8	0,9	1,8	2,1	
Dienstverlening	77,5	99,0	96,0	94,7	97,4	90,0	17,2	56,9	73,5	46,6	73,7	68,5	48,0	95,0	97,0	91,4	84,0	
Bedrijf niet bekend	0,1	0,0	0,1	0,0	-	-	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4	-	-	0,4	0,5	
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Totaal absoluut	65 106	10 396	3 211	17 220	12 472	2 446	1 139	17 148	4 755	10 580	1 813	17 131	9 477	4 421	553	767	474	902
Nijverheid	0,8	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	-	2,1	1,4	2,7	0,1	0,7	1,5	-	-	0,9	1,9	
Belfstoffenwinning	1,1	0,0	-	0,0	-	-	-	3,6	0,1	5,0	4,9	0,4	0,5	0,2	-	-	0,2	
Bouwnijverheid en aanverwante bedrijven	0,6	0,0	0,1	0,0	-	-	-	2,0	0,5	5,0	0,2	0,4	0,7	-	-	-	0,4	
Openbare nutbedrijven	1,2	0,0	0,1	0,5	0,1	-	6,8	2,5	1,9	2,0	4,8	1,7	3,7	0,4	-	0,5	0,6	
Voedings- en genotmiddelen-nijverheid 2)	2,0	0,0	0,1	0,9	0,4	0,1	1,6	5,4	7,7	5,0	1,8	1,2	2,4	-	-	0,7	0,8	
Chemische industrie	0,9	-	0,1	0,0	0,1	-	-	3,0	4,0	3,1	0,2	0,3	0,5	-	-	0,3	0,2	
Petroleum- en steenkoolprodukten-fabrieken	5,0	0,0	0,5	0,3	0,4	-	0,1	14,9	6,8	20,9	0,6	0,6	2,1	8,0	0,4	2,9	0,2	
Metaalnijverheid, e.d. 3)	0,8	-	0,1	0,0	0,0	-	-	2,5	0,2	4,0	0,2	0,6	0,5	1,4	-	0,1	0,6	
w.o. machinebouw	2,6	-	0,2	0,1	0,2	-	-	8,5	5,8	10,8	0,2	1,5	0,8	3,5	0,4	1,7	0,6	
elektrotechnische industrie	0,7	-	0,1	0,1	0,1	-	-	1,9	0,2	3,0	0,1	0,5	0,5	1,0	-	0,3	0,6	
transportmiddelenfabrieken	2,0	1,6	0,2	0,2	-	-	0,2	3,1	1,7	4,1	0,9	3,6	2,7	6,8	1,7	0,9	2,9	
Overige nijverheid	10,9	2,4	2,5	3,6	3,0	1,6	3,4	10,8	3,2	12,0	24,0	25,0	14,4	14,2	8,6	6,6	20,5	
Dienstverlening	5,9	5,2	12,8	3,0	2,7	2,4	5,8	9,8	21,9	4,9	6,9	4,0	2,9	9,9	12,2	14,1	12,0	
Overheidsinstellingen n.e.g., publiek-rechtelijke organen	10,6	11,8	71,3	0,3	0,2	-	0,5	12,4	26,2	6,1	12,6	7,1	2,5	3,8	65,2	10,8	11,0	
Hoger onderwijs, theologische (hoge) scholen	12,1	74,6	1,2	0,0	-	0,1	-	0,1	0,1	0,0	0,1	0,3	0,5	0,1	0,6	0,5	0,6	
Overig onderwijs	22,5	1,4	1,4	81,0	87,5	95,2	5,6	0,8	2,4	0,2	0,5	1,6	1,1	0,5	-	22,0	2,3	
Eredienst	9,1	0,2	3,1	0,2	0,2	0,0	0,2	12,5	4,5	17,2	3,8	21,5	16,4	2,5	1,9	25,6	8,6	
Zakelijke dienstverlening	6,4	3,4	4,7	1,5	1,5	0,2	2,1	10,8	15,5	6,1	26,1	9,0	9,4	6,1	10,5	11,7	28,5	
Overige dienstverlening	3,2	0,0	0,7	0,7	0,6	-	1,8	9,6	13,9	5,5	21,7	1,7	3,4	2,9	2,1	2,0	8,0	
w.o. research- e.a. wetenschappelijke instituten																		

1) Exclusief tijdelijk militairen (780).
 2) Voedings- en genotmiddelen-nijverheid = voedingsmiddelen-nijverheid, alcoholische en niet-alcoholische drankfabrieken en tabaksnijverheid.
 3) Metaalnijverheid, e.d. = metallurgische industrie, metaalvarenfabrieken, machinebouw, elektrotechnische industrie en transportmiddelenfabrieken.

reinen - de meest gemiddelde groep van alle academici. Het terrein van hun werkzaamheden is even breed als dat van het gehele arbeidsbestel. Nog beter dan in staat 28 komt dit tot uiting in tabel 9, waarin een veel meer gedetailleerde indeling is doorgevoerd. Voor zover uit deze tabel blijkt is er vrijwel geen bedrijfsgroep aan te wijzen, waarin niet ten minste enige economen werkzaam zijn.

DE BEROEPEN DER ACADEMICI

Met het aangeven van de bedrijfsklassen, waar de academici werkzaam zijn en hun positie in het bedrijf is hun plaats in het beroepsleven nog onvoldoende getekend. Enige verdere informatie hierover kan verkregen worden via een onderscheiding naar de aard van het beroep, dat door de academisch gevormden wordt uitgeoefend. In tabel 10 zijn hierover per studierichting uitvoerige gegevens opgenomen. Deze gegevens zijn naar vele gezichtspunten te analyseren, afhankelijk van het doel, dat men voor ogen heeft. In het navolgende worden slechts enkele hoofdlijnen besproken en is alleen aandacht geschonken aan de volgende vragen:

- in hoeverre oefenen academisch gevormden beroepen uit, waarvoor het genoten wetenschappelijk onderwijs in het algemeen de meest adequate grondslag vormt en welke verschillen bestaan er in dit opzicht per studierichting?
- voor welke studierichtingen is sprake van een concentratie der afgestudeerden in enkele beroepen en welke studierichtingen geven in dit opzicht een meer gedifferentieerd beeld?

Vooraf dient nog te worden opgemerkt, dat de beschikbare gegevens slechts een eerste terreinverkenning toelaten. Voor een volkomen bevredigende beantwoording van beide vragen zijn immers, naast een overzicht van de uitgeoefende beroepen, mede bijzonderheden noodzakelijk over de aard van de verrichte werkzaamheden, de verantwoordelijkheid van de betrokken functie, enz.

Nu is bij de Volkstelling 1960 wel getracht ook omtrent laatstbedoelde punten enige informatie te verkrijgen, doch in het kader van een algemene en de gehele beroepsbevolking omvattende telling kan deze informatie slechts het karakter van een globale aanwijzing dragen. Met dit laatste dient bij de voor de typering der beroepen te gebruiken classificatie rekening te worden gehouden en met dit voorbehoud dienen ook de bij de bewerking verkregen resultaten te worden gebruikt. Niettemin zijn daaruit toch wel enige algemene conclusies te trekken.

ad a Uit staat 29 kan worden afgeleid, dat de overgrote meerderheid der academisch gevormden (81%) werkzaam is in de categorie hogere en middelbare vakspecialisten (w.o. ook begrepen zijn de academische vrije beroepen). Een meer gedetailleerde analyse van tabel 10 brengt aan het licht, dat de middelbare vakspecialisten in deze categorie slechts een kleine minderheid vormen; het betreft hier dus

hoofdzakelijk beroepen, waarvoor een academische of daarmee gelijk te stellen opleiding de adequate grondslag vormt. De concentratie in dit soort beroepen is het grootst in de studierichtingen godgeleerdheid, de onderscheiden categorieën binnen de medische wetenschappen, wiskunde + natuurwetenschappen, letteren, geschiedenis, sociale aardrijkskunde, e.d. en psychologie + opvoedkunde. Van de academisch gevormden in deze studierichtingen is ongeveer 90% of meer in de genoemde categorie van beroepen werkzaam. Tamelijk hoog, maar toch aanzienlijk lager is de concentratie in wetenschappelijke c.q. vrije beroepen van de technische ingenieurs (75%), de landbouwingenieurs (73%) en de sociologen (67%).

Een afwijkend beeld treft men aan onder de juristen, de economen en de indologen. Van dezen heeft ongeveer de helft (van de indologen driekwart) een beroep, dat voor zover kon worden vastgesteld geen rechtstreekse binding met de genoten academische opleiding heeft. De meerderheid van hen heeft een leidinggevende functie bij Overheid of bedrijfsleven, daarnaast bekleedt een niet onbelangrijke minderheid uitvoerende administratieve functies. Onder deze laatste functies, waarin behalve vele indologen (33%), juristen (15%) en economen (14%) ook vele sociologen (13%) werkzaam zijn, komen ongetwijfeld verscheidene voor, die niet te beschouwen zijn als adequaat aan het opleidingsniveau van de academici; m.a.w. de desbetreffende academici vervullen vermoedelijk functies beneden het niveau, waarvoor zij zijn opgeleid.

ad b Alhoewel de academisch gevormden in talrijke beroepen voorkomen (zoals blijkt uit tabel 10), is de overgrote meerderheid slechts in enkele beroepen werkzaam. Staat 30 illustreert dit zeer duidelijk. In deze staat zijn alleen die beroepen genoemd, waarin 5% of meer van de academici van een studierichting werkzaam is; verder zijn hierin per studierichting uitsluitend de aantallen vermeld voor de beroepen, die door 5% of meer van de academici der desbetreffende studierichting worden uitgeoefend.

In de eerste plaats valt dan op te merken, dat niet minder dan 97% van de academisch gevormden een werkring heeft in de 24 opgenomen beroepscategorieën en dat 74% werkzaam is in de 17 hieronder vallende met name genoemde beroepen. Vervolgens blijkt uit deze staat, dat de beroepen, die door de academisch gevormden worden uitgeoefend, doorgaans rechtstreeks aansluiten op de aard van de studie. Van de tandheekkundigen is 98% werkzaam als tandarts, van de geneeskundigen 95% als arts, van de academisch gevormden in de natuurkunde is 45% werkzaam als natuurkundige en 36% als onderwyzend personeel, enz. Het is overbodig hier alle studierichtingen afzonderlijk te vermelden, de staat illustreert de genoemde tendens duidelijk. Er valt alleen op te merken, dat deze tendens niet geldt voor de juristen (43% werkzaam in juridisch beroep), de economen (32% econoom, e.d.), de

Staat 29. Academici 1) naar studierichting en beroep, absolute cijfers en per 100 van elke studierichting, 1960

	Totaal	Vrije beroepen, hogere en middelbare vakspecialisten	Beleidsvoerende en leidinggevende personen	Administratief personeel	Overige beroepen
Absoluut					
Godgeleerdheid	10 395	10 088	102	141	64
Letteren	3 210	2 966	131	85	28
Medische wetenschappen	17 218	16 754	345	44	75
Geneeskunde	12 471	12 310	75	34	52
Tandheekkunde	2 446	2 430	5	1	10
Diergeneeskunde	1 139	956	177	3	3
Farmacie	1 162	1 058	88	6	10
Exacte wetenschappen	17 145	13 518	3 149	214	264
Wiskunde en natuurwetenschappen	4 753	4 304	390	42	17
Technische wetenschappen	10 579	7 895	2 398	94	192
Landbouwkunde	1 813	1 319	361	78	55
Maatschappijwetenschappen	17 119	9 371	4 692	2 485	571
Rechtsgelerdheid	9 472	4 957	2 752	1 449	314
Economische wetenschappen	4 416	2 185	1 415	630	186
Sociale aardrijkskunde, e.d.	557	488	41	19	9
Geschiedenis	533	482	28	20	3
Psychologie, opvoedkunde	767	712	46	6	3
Sociologie, e.d.	472	314	85	62	11
Indologie	902	233	325	299	45
Totaal	65 087	52 697	8 419	2 969	1 002
Per 100 van elke studierichting					
Godgeleerdheid	100	97,0	1,0	1,4	0,6
Letteren	100	92,4	4,1	2,6	0,9
Medische wetenschappen	100	97,3	2,0	0,3	0,4
Geneeskunde	100	98,7	0,6	0,3	0,4
Tandheekkunde	100	99,3	0,2	0,0	0,4
Diergeneeskunde	100	83,9	15,5	0,3	0,3
Farmacie	100	91,0	7,6	0,5	0,9
Exacte wetenschappen	100	78,8	18,4	1,2	1,5
Wiskunde en natuurwetenschappen	100	90,6	8,2	0,9	0,4
Technische wetenschappen	100	74,6	22,7	0,9	1,8
Landbouwkunde	100	72,8	20,0	4,3	3,0
Maatschappijwetenschappen	100	54,7	27,4	14,5	3,3
Rechtsgelerdheid	100	52,3	29,1	15,3	3,3
Economische wetenschappen	100	49,5	32,0	14,3	4,2
Sociale aardrijkskunde, e.d.	100	87,6	7,3	3,4	1,6
Geschiedenis	100	90,4	5,3	3,8	0,6
Psychologie, opvoedkunde	100	92,8	6,0	0,8	0,4
Sociologie, e.d.	100	66,5	18,0	13,1	2,3
Indologie	100	25,8	36,0	33,1	5,0
Totaal	100	81,0	12,9	4,5	1,5

1) Exclusief tijdelijk militairen (780) en beroep onbekend (19).

sociologen (42% "overige wetenschappelijke vakspecialisten", d.i. vermoedelijk overwegend als socioloog werkzaam) en de indologen (geen concentratie in vakspecialisme).

Tenslotte dient nog gewezen te worden op het feit, dat de academisch gevormden in sommige studierichtingen bijna uitsluitend voorkomen in een of twee beroepen (godgeleerdheid, letteren, medische wetenschappen, wiskunde en natuurwetenschappen), terwijl de academici van

andere studierichtingen over een groter aantal beroepen zijn verdeeld. Dit laatste geldt voor de meeste studierichtingen in de sectoren van technische en landbouwwetenschappen en - nog sterker - van maatschappijwetenschappen. Hierin kan men een ondersteuning zien van de in de voorafgaande paragraaf getrokken conclusie, dat vooral deze academici op tal van terreinen werkzaam zijn.

Staat 30. Academici naar voornaamste beroepen en studierichting 1), per 100 van elke stu-

	Totaal academici		Godgeleerdheid	Letteren	Medische wetenschappen			
	Per 100 van de beroepspersonen in elk beroep	Per 100 van alle academici			Geneeskunde	Tandheelkunde	Diergeneeskunde	Farmacie
Architect	9,7	0,5						
Ingenieur	96,6	8,7						
Scheikundige	97,0	2,5						
Natuurkundige	99,1	1,0						
Dierenarts	100,0	1,4					79,1	
Bioloog	98,0	1,4						6,5
Land-, tuin-, bosbouwkundige	83,9	1,4						
Arts	100,0	18,2			94,8			
Tandarts	96,5	3,7				98,2		
Apotheker	100,0	1,4						78,7
Onderwijzend personeel	7,5	12,4	13,9	76,7				
Bedienaar van de godsdienst	85,9	13,1	81,0					
Advocaat, rechter, ambtenaar O.M., e.d.	97,2	4,1						
Overige juridische beroepen	42,2	2,3						
Accountant	8,4	0,6						
Economist, actuaaris, statisticus	49,3	2,5						
Psycholoog	70,2	1,0						
Wiskundige	60,5	0,2						
Overige wetenschappelijke vakspecialisten 2)	48,5	2,7		7,2				
Beleidvoerende en leidinggevende overheidsfunctio- narissen	26,2	4,0					8,3	
Bedrijfshoofden en directeuren N.V., e.d.	5,7	3,3					6,2	
Bedrijfsleiders	1,8	0,9						
Overige beleidvoerende en leidinggevende personen in bedrijven	7,2	2,8						
Administratief personeel	0,6	4,6						
Totaal vermelde beroepen	7,8	96,6	94,9	83,9	94,8	98,2	93,7	85,1
Overige beroepen	0,1	3,4	5,1	16,1	5,2	1,8	6,3	14,9
Algemeen totaal	1,6	100	100	100	100	100	100	100
Algemeen totaal (absoluut) 3)		65 087	10 395	3 210	12 471	2 446	1 139	1 162

- 1) Bij de wiskunde en natuurwetenschappen is aardkunde (256 personen) en bij de technische wetenschappen zijn echter wel begrepen in het totaal.
Degenen, die een beroep uitoefenen, waarin minder dan 5% van de desbetreffende studierichting werkzaam is, zijn niet afzonderlijk vermeld.
Bij de afzonderlijk vermelde beroepen als ingenieur, bioloog, wiskundige, e.d., dient te worden be-
aangegeven.
2) Hiertoe zijn gerekend landmeters, geologen, belastingconsulenten, octrooigemachtigden en "overige we-
3) Exclusief tijdelijk militairen en onbekend.

dierichting, 1960

Exacte wetenschappen											Maatschappijwetenschappen						
Wiskunde en natuurwetenschappen				Technische wetenschappen							Landbouwkunde	Rechtsgeleerdheid	Economische wetenschappen	Sociale aardrijkskunde en geschiedenis	Psychologie en opvoedkunde	Sociologie, e.d.	Indologie
waaronder				waaronder													
Wiskunde	Natuurkunde	Scheikunde	Biologie	Weg- en waterbouwkunde	Werktuigbouwkunde	Elektrotechniek	Scheikunde	Natuurkunde	Bouwkunde	Scheeps- en vliegtuigbouwkunde							
				60,7	58,8	65,7	40,1	42,1	54,7	59,5							
	44,9	58,7					21,4		20,2								
								32,7									
			48,2										50,1				
65,2	35,8	16,8	38,1	7,7	6,8	6,9	8,5	7,4		6,0	14,0			5,0	67,6	13,3	11,4
														27,9			
														15,0			9,6
5,9														8,4			
12,2														32,2			
																74,2	
															13,8		41,5
				9,4					5,5		6,5	13,8	7,4			7,2	19,8
				10,2	13,7	10,2	8,9			12,0	8,5	10,1	14,7			6,1	6,4
					5,0		5,7										
						7,8	6,4	6,0		6,2				8,8			9,3
												15,3	14,3			13,1	33,1
83,3	80,6	75,5	86,4	88,1	92,1	89,2	90,6	82,2	80,3	83,8	79,0	82,2	90,7	81,4	87,5	79,4	78,4
16,7	19,4	24,5	13,6	11,9	7,9	10,8	9,4	17,8	19,7	16,2	21,0	17,8	9,3	18,6	12,5	20,6	21,6
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
695	976	2 005	821	2 126	2 614	1 868	1 907	511	580	432	1 813	9 472	4 416	1 090	767	472	902

pen zijn "overige studierichtingen" (541 personen) vanwege de geringe aantallen niet opgenomen. De aan-
zaam is, zijn niet afzonderlijk vermeld.
dacht, dat met de benaming de aard der verrichte werkzaamheden en niet de academische studierichting is
tenschappelijke vakspecialisten" uit tabel 10.

Summary

The present publication on university graduates is based on data collected at the General population census of 31 May 1960, while comparable data derived from the 1930- and 1947-censuses have been introduced whenever possible.

With regard to university education the census-questionnaire included the question whether the person concerned had studied at a Dutch or a foreign university and, if so, at which university, while furthermore the department of study, the main subject and the highest examination passed were asked. Included are all persons that have passed a final examination. In addition some general information is given about persons who did not continue their studies after the interim university examination, the "kandidaatsexamen".

Much attention is paid to the development since 1930 with regard to the university graduates, notably as to:

- increase of the number of university graduates, both absolute and in comparison to the total population (Chapter II)
- changes in the division by department of study (Chapter III)
- division by religious denomination of the university graduates (Chapter IV)
- the university graduates and their economic activity (Chapter V).

According to table 5 the total population in 1960 included 76,000 university graduates, which is 12 per 1,000 inhabitants of 25 years old and over. Compared with 1930 the absolute number trebled (23,500 in 1930) and the relative figure doubled (6 ‰ in 1930).

About one fourth of the university graduates has studied medical sciences, one fourth social sciences and another fourth natural sciences. Of the remaining university graduates 17% has studied theology and 5% arts (texttable 10). Compared with previous years the number of university graduates in theology and arts has relatively decreased. The number of university graduates in social sciences on the other hand shows a sharp rise (especially in the economic department) and so - to a smaller degree - does the number of university graduates in the natural sciences (this may be derived from the age-structure in texttable 10 and - less accurately 1) - from texttable 9).

Remarkable are the differences in department of study between male and female university graduates and the recent developments in this respect. The female university graduates are to a higher degree than the men concentrated in some large departments of study, chiefly medical sciences, law and arts; this concen-

1) Contrary to 1960 in the censuses of 1930 and 1947 the departments of study are not divided into 5 main groups, but into 12 departments. Consequently the outline of the historical development can be detected less accurately.

tration is much greater among young women than among older ones, in other words the concentration is on the increase. Of the younger university graduates of arts 29% is made up of women and of the younger lawyers 21% (against 11% in all departments of study together).

It is characteristic of the wide structural differences between the various religious denominations that the above-mentioned average of 12 university graduates per 1,000 of the population of 25 years old and over, does not even approximately apply to any separate religious group (texttable 12). The percentage of university graduates by religious denomination is either much higher or much lower than the national average. The Roman Catholics, the "Gereformeerden" (i.e. Protestant groups of a pronounced Calvinistic character) and to a lower degree also the "Nederlands-hervormden" (i.e. the largest protestant community) included both in 1930 and in 1947 and 1960 relatively few university graduates. The opposite applies to the "onkerkelijken" (persons who do not belong to any denomination) and to two small protestant denominations, the "Remonstranten" and the "Doopsgezinden". It is, however, a striking feature that these differences have become considerably smaller during the last thirty years. The percentage of university graduates in this period has risen sharpest among the "Gereformeerden", the Roman Catholics and the "Nederlands-hervormden", and slightest among the "onkerkelijken". The "Doopsgezinden" and "Remonstranten" occupy an intermediate position. Consequently a tendency to levelling may be observed (see also texttable 14).

It is further worth mentioning that the pattern of the departments of study of the university graduates by religious denomination shows wide differences (texttables 15 and 16). The Roman Catholics show a concentration in the mental sciences (arts) and in the social sciences (law, economy, sociology etc.), while there are relatively few university graduates in the natural sciences (mathematics, physics, technology) among them. In this respect the "onkerkelijken" are the anti-pole of the Roman Catholics, since among them the situation is exactly the opposite. These wide differences between Roman Catholics and "onkerkelijken" were also found at previous population censuses and therefore are not new.

It has only now appeared that the differences between Roman Catholics and "onkerkelijken" have become greater rather than smaller since the previous census. It is interesting to find that the pattern of the departments of study of the Calvinistic university graduates in 1930 and 1947 was very similar to that of the Roman Catholics, while in 1960 this is no longer noticeable.

In the above the theologians have been left out of consideration, since for 1930 and 1947 there are no comparable figures. For 1960 the division of the university graduates by religious denomination shows in some respects con-

siderable changes when the theologians are added (including the Protestant and Roman Catholic clergy). Notably the share of the Roman Catholics rises sharply; 30% of the university graduates, including theologians, is Roman Catholic; 23% excluding theologians. The percentage of "onkerkelijken" on the other hand decreases: 28% including, 33% excluding theologians; the share of other religious denominations remains practically the same: "Nederlands-hervormden": about 24%, "Gereformeerden" 7%, "Doopsgezinden" 3%, "Remonstranten" 5% (texttable 17).

The great variation in the pattern of the departments of study among the university graduates of the different religious denominations strongly increases when the theologians are added. In the total of the Roman Catholic university graduates nearly two thirds have studied theology, arts or social sciences, and only 16% of this religious denomination natural sciences, against 36% of the "onkerkelijken" (texttable 19).

Another result of the population census is that since 1930 great changes have occurred in the nature of employment of the university graduates. In 1930 40% of the university graduates with an occupation worked on own account (especially free professions), in 1947 this had decreased to 29% and in 1960 to 25%. In this respect the university graduate is ever more adjusting himself to the pattern which is representative of the total economically active population, namely being employed as wage- and salary-workers.

The population census also shows that the university graduates with an occupation are mainly concentrated in the sector services: 75% (against 22% of the total economically active population). The opposite applies to nearly all other sectors: of the university graduates with an occupation 16% works in manufacturing industries (mining, construction and public utilities included) (against 43%

of the total economically active population), 0.3% (against 11%) in agriculture including fishery and 2.7% (against 14%) in trade (texttable 26).

The inference from this is that the university manpower density (i.e. the number of university graduates per 1,000 of the economically active population) per branch of industry differs widely. It is lowest in the agricultural sector (0.4 ‰), highest in the sector services (49 ‰). In manufacturing industries, etc. as a whole the university manpower density is very low (5.6 ‰), but within this branch there are again very great differences: it is high in the crude oil and coal products industry (43 ‰), in the chemical industry (29 ‰) and also in the electrotechnical industry (19 ‰), while it is very low in construction (2 ‰) and further in the timber, furniture, footwear and clothing industry (each about 1 ‰). It is suggested that university manpower density may be an indication for the degree of application of science in industry (texttable 27).

The publication also goes into the question: to what extent do university graduates prosecute an occupation which is more or less in line with their studies. It appears that three quarters of the university graduates of arts have become teachers and two thirds of the university graduates of geography and history. In general there is a close connection between department of study and occupation, except in the sector of the social sciences. Of the graduates in law, for instance, only 43% is engaged in legal activities, of those in economics only about 40% in a profession directly in line with their studies. Law, economy and sociology are evidently departments which are characterized by a wide variety of possibilities in the field of economic activity (texttable 30).

Tabel 1. Personen met een academische opleiding met en zonder beroep naar studie-

Studierichting 1)	Totaal									
	Totaal		Kandidaats-examen		Afsluitend examen				To-	
	M.	V.	M.	V.	Totaal		w.o. buitenlands examens			
					M.	V.	M.	V.	M.	
GODGELEERDHEID	12 328	227	10 913	181	1 415	46	590	4	10 274	
Rooms-katholiek groot-seminarie ..	7 339		7 339						5 984	
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	3 574	181	3 574	181					3 210	
Universiteiten: doctoraal examen ..	1 415	46			1 415	46	590	4	1 080	
LETTEREN	5 111	2 035	469	652	2 642	1 383	274	149	2 784	
Klassieke talen	927	404	128	124	799	280	16	3	852	
Nederlands	612	388	106	125	506	263	11	2	529	
Frans	378	396	79	134	299	262	29	29	341	
Engels	332	339	51	104	281	235	37	43	296	
Duits	312	214	38	47	274	167	31	27	282	
Overige talen	184	115	30	48	154	67	28	15	167	
Kunstgeschiedenis, e.d.	182	115	19	45	163	70	43	11	165	
Wijstbegeerte	184	64	18	25	166	39	79	19	152	
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	16 802	3 736	369	452	16 433	3 284	276	99	15 700	
Geneeskunde	12 315	2 471	272	297	12 043	2 174	222	69	11 526	
Tandheelkunde	2 306	441	35	33	2 271	408	35	12	2 221	
Diergeneeskunde	1 320	45	27	8	1 293	37	8	-	1 146	
Farmacie	861	779	35	114	826	665	11	18	807	
EXACTE WETENSCHAPPEN	20 072	1 444	1 482	409	18 590	1 035	1 671	77	18 354	
Wiskunde en natuurwetenschappen ..	5 562	1 088	773	358	4 789	730	265	49	5 207	
Wiskunde, e.d.	942	183	182	69	760	114	27	7	813	
Natuurkunde	1 159	90	171	22	988	68	44	4	1 115	
Scheikunde	2 316	308	267	115	2 049	193	113	18	2 222	
Biologie	818	474	102	144	716	330	30	18	750	
Aardkunde, e.d.	327	33	51	8	276	25	51	2	307	
Technische wetenschappen	12 419	262	609	23	11 810	239	1 349	24	11 267	
Weg- en waterbouwkunde	2 536	5	76	1	2 460	4	171	-	2 215	
Werktuigbouwkunde	3 155	5	162	-	2 993	5	380	2	2 829	
Elektrotechniek	2 157	16	88	-	2 069	16	225	-	1 986	
Scheikunde	2 121	176	50	7	2 071	169	349	9	1 934	
Natuurkunde	556	10	29	-	527	10	23	-	554	
Bouwkunde	684	44	93	11	591	33	73	12	656	
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	501	-	42	-	459	-	41	-	481	
Overige studierichtingen	709	6	69	4	640	2	87	1	612	
Landbouwkunde	2 091	94	100	28	1 991	66	57	4	1 880	
Westerse studierichtingen	1 612	84	69	22	1 543	62	56	4	1 488	
Tropische studierichtingen	479	10	31	6	448	4	1	-	392	
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	20 994	4 403	3 855	1 434	17 139	2 969	807	119	19 435	
Rechtsgeleerdheid	10 551	2 846	965	717	9 586	2 129	172	28	9 448	
Economische wetenschappen	6 676	293	2 137	184	4 539	109	398	23	6 469	
Sociale aardrijkskunde, e.d.	600	217	114	69	486	148	4	4	582	
Geschiedenis	545	225	76	65	469	160	21	17	512	
Psychologie	657	452	160	214	497	238	51	21	647	
Opvoedkunde	151	59	55	36	96	23	20	7	147	
Sociologie, e.d.	633	188	188	107	445	81	92	15	611	
Indologie	1 181	123	160	42	1 021	81	49	4	1 019	
TOTAAL	73 307	11 845	17 088	3 128	56 219	8 717	3 618	448	66 547	

1) Zie ook bijlage 1: De indeling van studierichtingen in wetenschapssectoren.

richting, geslacht en afgelegd examen

taal	Met beroep										Zonder beroep							
	Kandidaats-examen		Afsluitend examen				Totaal	Kandidaats-examen		Afsluitend examen								
	V.	M.	V.	Totaal		w.o. buitenlands examens		M.	V.	Totaal		w.o. buitenlands examens						
				M.	V.		M.			V.								
125	9 194	101	1 080	24	393	3	2 054	102	1 719	80	335	22	197	1				
	5 984						1 355		1 355									
101	3 210	101	1 080	24	393	3	364	80	364	80								
							335	22	335	22								
1 079	421	229	2 363	850	238	75	327	956	48	423	279	533	36	74				
	113	42	739	197	10	3	75	165	15	82	60	83	6	-				
	96	45	433	145	11	1	83	198	10	80	73	118	-	1				
	219	76	52	265	167	26	37	177	3	82	34	95	3	13				
	187	46	45	250	142	35	24	36	5	59	31	93	2	19				
	122	34	16	248	106	29	12	30	4	31	26	61	2	15				
	51	28	14	139	37	24	9	17	2	34	15	30	4	6				
	58	16	12	149	46	38	8	17	3	33	14	24	5	3				
	13	12	3	140	10	65	2	32	6	22	26	29	14	17				
2 191	321	78	15 379	2 113	256	43	1 102	1 545	48	374	1 054	1 171	20	56				
	244	48	11 282	1 414	203	34	789	1 009	28	249	761	760	19	35				
	282	26	2 195	279	35	6	85	159	9	30	76	129	-	6				
	26	21	1 125	24	8	-	174	19	6	6	168	13	-	-				
	421	30	25	777	396	10	3	54	5	89	49	269	1	15				
625	1 387	118	16 967	507	1 501	41	1 718	819	95	291	1 623	528	170	36				
	738	107	4 469	371	239	25	355	610	35	251	320	359	26	24				
	77	22	646	55	25	6	129	106	15	47	114	59	2	1				
	51	12	947	39	43	2	44	39	3	10	41	29	1	2				
	129	258	30	1 964	99	103	7	94	9	85	85	94	10	11				
	213	95	41	655	172	26	9	68	7	103	61	158	4	9				
	8	50	2	257	6	42	1	20	1	6	19	9	1	1				
	116	568	8	10 699	108	1 210	14	1 152	41	15	1 111	131	139	10				
	3	71	1	2 144	2	152	-	321	2	5	-	316	2	19				
	3	148	-	2 681	3	341	-	326	2	14	-	312	2	39				
	8	85	-	1 901	8	180	-	171	8	3	-	168	8	45				
	70	45	1	1 889	69	330	4	187	5	6	182	100	19	5				
	4	29	-	525	4	23	-	2	-	-	2	6	-	-				
	25	91	4	565	21	71	7	28	19	2	7	26	12	5				
	-	38	-	443	-	40	-	20	-	4	-	16	-	-				
	3	61	2	551	1	73	1	97	3	8	2	89	1	14				
	31	81	3	1 799	28	52	2	211	63	19	25	192	38	5				
	28	62	2	1 426	26	51	2	124	56	7	20	117	36	2				
	3	19	1	373	2	1	-	87	7	12	5	75	2	-				
1 920	3 642	405	15 793	1 515	743	52	1 559	2 483	213	1 029	1 346	1 454	64	67				
	879	165	8 569	986	146	12	1 103	1 695	86	552	1 017	1 143	26	16				
	115	57	4 434	58	377	7	207	178	102	127	105	51	21	16				
	103	109	16	473	87	4	18	114	5	53	13	61	-	4				
	119	74	21	438	98	19	4	33	2	44	31	62	2	13				
	256	156	78	491	178	50	12	10	4	136	6	60	1	9				
	33	55	17	92	16	19	4	26	-	19	4	7	1	3				
	100	185	40	426	60	84	11	22	3	67	19	21	8	4				
	43	149	11	870	32	44	2	162	80	11	31	151	49	2				
5 940	14 965	931	51 582	5 009	3 131	214	6 760	5 905	2 123	2 197	4 637	3 708	487	234				

Tabel 2. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht en opleidingsplaats 1)

	Totaal		Leiden		Utrecht		Groningen		Am- Ge- telijke versi-
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.
	GODGELEERDHEID	12 328	227	595	85	1 412	45	399	17
Rooms-katholiek groot-seminarie ..	7 339								
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	3 574	181	434	66	1 199	41	310	14	285
Universiteiten: doctoraal examen ..	1 415	46	161	19	213	4	89	3	65
LETTEREN	2 642	1 383	403	255	391	201	231	129	644
Klassieke talen	799	280	146	91	145	62	53	13	144
Nederlands	506	263	103	67	109	80	50	28	96
Frans	299	262	52	57	5	3	49	32	95
Engels	281	235	10	6	4	4	25	23	136
Duits	274	167	4	3	31	12	41	29	94
Overige talen	154	67	60	12	23	11	6	3	28
Kunstgeschiedenis, e.d.	163	70	17	18	52	23	5	-	30
Wijsbegeerte	166	39	11	1	22	6	2	1	21
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	16 433	3 284	3 145	766	7 111	1 159	2 125	376	3 700
Geneeskunde	12 043	2 174	2 969	601	3 461	535	1 829	273	3 486
Tandheelkunde	2 271	408			2 054	381	182	15	
Diergeneeskunde	1 293	37			1 285	37			
Farmacie	826	665	176	165	311	206	114	88	214
EXACTE WETENSCHAPPEN	18 590	1 035	1 037	216	1 437	212	575	86	1 207
Wiskunde en natuurwetenschappen ..	4 789	730	1 057	216	1 437	212	575	86	1 207
Wiskunde, e.d.	760	114	195	30	193	34	104	10	194
Natuurkunde	988	68	189	21	348	18	103	7	235
Scheikunde	2 049	193	389	59	532	47	280	22	587
Biologie	716	330	174	95	287	105	83	46	139
Aardkunde, e.d.	276	25	90	11	77	8	5	1	52
Technische wetenschappen	11 810	239							
Weg- en waterbouwkunde	2 460	4							
Werktuigbouwkunde	2 993	5							
Elektrotechniek	2 069	16							
Scheikunde	2 071	169							
Natuurkunde	527	10							
Bouwkunde	591	33							
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	459	-							
Overige studierichtingen	640	2							
Landbouwkunde	1 991	66							
Westerse studierichtingen	1 543	62							
Tropische studierichtingen	448	4							
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	17 139	2 969	4 441	1 060	2 825	657	857	162	2 937
Rechtsgeleerdheid	9 586	2 129	3 579	939	2 052	442	684	129	1 522
Economische wetenschappen	4 539	109					88	3	836
Sociale aardrijkskunde, e.d.	486	148			229	91	10	-	242
Geschiedenis	469	160	100	44	85	30	26	12	107
Psychologie	497	238	56	20	89	40	27	10	120
Opvoedkunde	96	23	2	2	11	4			27
Sociologie, e.d.	445	81	46	12	45	16	22	8	85
Indologie	1 021	81	658	43	314	34			
TOTAAL	67 132	8 898	9 621	2 382	13 176	2 274	4 187	770	8 838

1) Deze tabel is nog verder gedetailleerd, in gelichtdrukte vorm los verkrijgbaar.

	Am- sterdam		Nijmegen	Delft		Wageningen		Rotterdam		Tilburg		Buitenland	
	meen- uni- teit	Vrije uni- versiteit		M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
		V.		M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
	65	868	11	162	-							590	4
	52	728	8	5	-							590	4
	13	140	3	157	-							274	149
	537	122	11	577	101							16	3
	79	76	4	219	28							11	2
	68	25	6	112	12							29	29
	121	3	-	66	20							37	43
	147	7	1	62	11							31	27
	74	1	-	72	22							28	15
	26	4	-	5	-							43	11
	13	-	-	16	5							79	19
	9	6	-	25	3							276	99
	859	48	13	28	12							222	69
	671	48	13	28	12							35	12
	188											8	-
	157	268	10			10 389	214	2 006	63			11	18
	157	268	10									1 671	77
	29	47	4									265	49
	18	69	-									27	7
	43	148	4									44	4
	64	3	2									113	18
	3	1	-									30	18
						10 389	214	72	1			51	2
						2 289	4					1 349	24
						2 613	3					171	-
						1 844	16					380	2
						1 722	160					225	-
						504	10					349	9
						518	21					23	-
						418	-					73	12
						481	-					41	-
								72	1			87	1
								1 934	62			57	4
								1 487	58			56	4
								447	4			1	-
	609	915	130	1 189	172							807	119
	399	663	84	914	108					2 286	49	882	11
	21	123	4							2 286	49	808	9
	53			1	-							398	23
	39	39	5	91	13							4	4
	76	65	37	89	34							21	17
	4	15	-	21	6							51	21
	17	10	-	73	11							20	7
										74	2	92	15
												49	4
	2 227	2 221	175	1 956	285	10 389	214	2 006	63	2 286	49	882	11
												3 618	448

Tabel 3. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht en leeftijd

	Totaal									w.v. mannen														
	Totaal	Jonger dan 25 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	70 jaar e.o.	Totaal	Jonger dan 25 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	70 jaar e.o.
GODGELEERDHEID	12 555	63	951	1 599	1 627	1 603	1 777	1 509	1 087	758	542	1 039	12 328	61	927	1 561	1 588	1 572	1 745	1 486	1 074	746	533	1 035
Rooms-katholiek groot-seminarie ..	7 339	44	585	839	907	965	1 066	883	635	483	361	571	7 339	44	585	839	907	965	1 066	883	635	483	361	571
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	3 755	14	298	572	534	445	504	475	322	179	116	296	3 574	13	278	537	501	422	481	461	310	168	109	294
Universiteiten: doctoraal examen ..	1 461	5	68	188	186	193	207	151	130	96	65	172	1 415	4	64	185	180	185	198	142	129	95	65	170
LETTEREN	4 025	38	333	431	509	433	641	514	338	282	217	289	2 642	20	192	285	379	301	416	310	221	179	133	206
Klassieke talen	1 079	6	85	104	110	142	235	149	87	60	46	55	799	5	55	82	92	114	161	96	68	44	35	47
Nederlands	769	3	46	78	98	60	106	115	85	48	36	94	506	2	30	54	82	41	63	67	53	34	21	59
Frans	561	9	77	60	74	60	58	66	32	52	36	37	299	6	37	34	40	40	33	30	16	24	15	24
Engels	516	15	49	90	82	41	58	37	28	40	37	39	281	5	21	52	52	22	38	19	14	14	18	26
Duits	441	1	24	21	44	41	102	71	41	38	26	32	274	1	16	9	31	28	72	39	16	24	13	25
Overige talen	221	2	19	31	40	23	28	26	14	17	11	10	154	-	12	21	32	15	17	19	10	12	8	8
Kunstgeschiedenis, e.d.	233	1	21	27	37	40	27	20	21	18	11	10	163	1	13	18	30	19	14	16	18	18	10	6
Wijsbegeerte	205	1	12	20	24	26	27	30	30	9	14	12	166	-	8	15	20	22	18	24	26	9	13	11
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	19 717	54	1 604	3 635	3 031	2 438	2 377	2 074	1 496	1 087	827	1 094	16 433	33	1 277	3 016	2 526	2 004	1 970	1 738	1 291	931	702	945
Geneeskunde	14 217	34	1 195	2 838	2 275	1 806	1 621	1 375	1 025	772	526	752	12 043	20	929	2 339	1 886	1 501	1 380	1 218	914	702	472	682
Tandheelkunde	2 679	10	215	388	426	308	411	321	247	137	111	105	2 271	6	190	342	373	270	356	262	201	102	87	82
Diergeneeskunde	1 330	8	135	299	190	97	77	112	97	83	114	118	1 293	7	123	286	183	95	76	111	97	83	114	118
Farmacie	1 491	2	59	110	142	227	268	266	127	95	76	119	826	-	35	49	84	138	158	147	79	44	29	63
EXACTE WETENSCHAPPEN	19 625	253	2 316	3 417	3 193	1 902	1 970	1 691	1 743	1 194	816	1 130	18 590	240	2 207	3 277	3 101	1 832	1 822	1 558	1 607	1 105	770	1 071
Wiskunde en natuurwetenschappen ..	5 519	79	761	993	823	548	611	579	484	209	153	279	4 789	66	686	884	757	489	513	477	390	162	127	238
Wiskunde, e.d.	874	14	74	112	100	92	95	108	102	26	43	108	760	10	66	104	93	82	81	92	82	19	33	98
Natuurkunde	1 056	20	128	196	177	130	126	118	60	38	32	31	988	18	120	189	173	120	115	108	52	33	32	28
Scheikunde	2 242	26	386	448	385	208	245	186	186	73	33	66	2 049	24	366	409	365	196	206	163	164	64	29	63
Biologie	1 046	15	127	180	113	81	106	140	116	65	38	65	716	10	92	129	80	59	76	91	72	40	26	41
Aardkunde, e.d.	301	4	46	57	48	37	39	27	20	7	7	9	276	4	42	53	46	32	35	23	20	6	7	8
Technische wetenschappen	12 049	164	1 400	2 081	1 881	1 116	1 152	944	1 108	885	549	769	11 810	164	1 383	2 062	1 866	1 110	1 113	919	1 068	844	529	752
Weg- en waterbouwkunde	2 464	15	192	398	435	207	218	150	229	255	164	203	2 460	13	192	398	435	206	218	150	228	255	163	202
Werktuigbouwkunde	2 998	35	335	509	485	293	275	248	255	211	121	233	2 993	35	332	509	484	293	274	248	255	209	121	233
Elektrotechniek	2 085	29	280	376	240	178	202	195	260	112	92	121	2 069	29	280	376	240	177	200	193	253	110	90	121
Scheikunde	2 240	41	301	362	300	193	263	185	198	183	101	113	2 071	41	294	351	290	191	236	165	171	148	86	98
Natuurkunde	537	18	127	143	110	70	56	8	4	-	-	1	527	18	124	141	110	70	51	8	4	-	-	1
Bouwkunde	624	1	61	115	113	64	50	66	66	33	27	28	591	1	55	110	109	62	46	63	62	31	25	27
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	459	13	41	114	121	46	21	25	24	22	16	16	459	13	41	114	121	46	21	25	24	22	16	16
Overige studierichtingen	642	14	65	64	77	65	67	72	72	69	28	54	640	14	65	63	77	65	67	67	71	69	28	54
Landbouwkunde	2 057	10	155	343	489	238	207	168	151	100	114	82	1 991	10	138	331	478	233	196	162	149	99	114	81
Westerse studierichtingen	1 605	10	140	278	408	203	152	107	112	72	66	57	1 543	10	124	267	398	198	141	102	110	71	66	56
Tropische studierichtingen	452	-	15	65	81	35	55	61	39	28	48	25	448	-	14	64	80	35	55	60	39	28	48	25
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	20 108	215	1 884	3 298	3 381	2 715	2 407	1 944	1 573	1 113	696	882	17 139	153	1 441	2 721	2 977	2 350	2 044	1 632	1 385	987	635	814
Rechtsgeleerdheid	11 715	138	926	1 520	1 674	1 556	1 434	1 222	1 111	830	534	770	9 586	88	609	1 142	1 397	1 300	1 189	985	951	729	486	710
Economische wetenschappen	4 648	46	569	1 034	1 013	726	473	322	241	133	65	26	4 539	42	556	1 016	990	709	462	317	234	124	63	26
Sociale aardrijkskunde, e.d.	634	3	69	140	125	73	95	66	29	16	11	7	486	3	55	107	101	51	65	44	27	16	10	7
Geschiedenis	629	2	59	86	89	71	101	87	48	35	24	27	469	1	44	68	73	55	70	60	39	25	14	20
Psychologie	735	5	128	223	153	76	66	47	19	11	5	2	497	2	80	147	120	45	42	33	13	8	5	2
Opvoedkunde	119	1	12	17	19	15	15	20	7	8	4	1	96	1	5	10	17	13	14	19	6	6	4	1
Sociologie, e.d.	526	18	111	172	106	42	36	19	9	5	3	5	445	15	85	148	95	37	27	17	8	5	3	5
Indologie	1 102	2	10	106	202	156	187	161	109	75	50	44	1 021	1	7	83	184	140	175	157	107	74	50	43
TOTAAL	76 030	623	7 088	12 380	11 741	9 091	9 172	7 732	6 237	4 434	3 098	4 434	67 132	507	6 044	10 860	10 571	8 059	7 997	6 724	5 578	3 948	2 773	4 071

Tabel 3 (slot)

	Vrouwen									w.v. gehuwde vrouwen														
	Totaal	Jonger dan 25 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	70 jaar e.o.	Totaal	Jonger dan 25 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	70 jaar e.o.
GODGELEERDHEID	227	2	24	38	39	31	32	23	13	12	9	4	102	2	14	19	20	10	18	7	5	5	2	-
Rooms-katholiek groot-seminarie ..	181	1	20	35	33	23	23	14	12	11	7	2	82	1	11	17	17	9	11	5	4	5	2	-
Universiteiten: kandidaatsexamen .	46	1	4	3	6	8	9	9	1	1	2	2	20	1	3	2	3	1	7	5	1	-	-	-
Universiteiten: doctoraal examen .																								
LETTEREN	1 383	18	141	146	130	132	225	204	117	103	84	83	573	10	71	72	66	67	104	95	41	19	16	12
Klassieke talen	280	1	30	22	18	28	74	53	19	16	11	8	107	-	13	6	6	17	28	24	4	5	2	2
Nederlands	263	1	16	24	16	19	43	48	32	14	15	35	116	-	8	13	9	12	23	25	15	4	2	5
Frans	262	3	40	26	34	20	25	36	16	28	21	15	93	1	24	11	16	8	10	16	3	4	-	-
Engels	235	10	28	38	30	19	20	18	14	26	19	13	99	7	12	22	11	11	11	8	5	3	6	3
Duits	167	-	8	12	13	13	30	32	25	14	13	7	64	-	6	6	10	4	12	11	10	2	3	-
Overige talen	67	2	7	10	8	8	11	7	4	5	3	2	36	1	4	6	6	3	5	6	2	1	2	-
Kunstgeschiedenis, e.d.	70	-	8	9	7	21	13	4	3	-	1	4	30	-	1	3	4	9	9	2	-	1	1	-
Wijsbegeerte	39	1	4	5	4	4	9	6	4	-	1	1	28	1	3	5	4	3	6	3	2	-	1	-
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	3 284	21	327	619	505	434	407	336	205	156	125	149	1 844	12	184	387	304	290	231	196	90	70	43	37
Geneeskunde	2 174	14	266	499	387	305	241	157	111	70	54	70	1 238	8	148	297	228	203	134	95	47	38	19	21
Tandheelkunde	408	4	25	46	53	38	55	59	46	35	24	23	246	3	14	35	40	27	38	39	24	12	10	4
Diergeneeskunde	37	1	12	13	7	2	1	-	-	-	-	-	22	-	7	8	4	2	1	-	-	-	-	-
Farmacie	665	2	24	61	58	89	110	119	48	51	47	56	338	1	15	47	32	58	58	62	19	20	14	12
EXACTE WETENSCHAPPEN	1 035	13	109	140	92	70	148	133	136	89	46	59	540	6	58	85	62	50	82	71	70	32	17	7
Wiskunde en natuurwetenschappen ..	730	13	75	109	66	59	98	102	94	47	26	41	380	6	40	65	44	41	52	56	46	15	12	3
Wiskunde, e.d.	114	4	8	8	7	10	14	16	20	7	10	10	62	1	5	3	4	7	10	13	1	7	1	-
Natuurkunde	68	2	8	7	4	10	11	10	8	5	-	3	34	2	5	4	3	8	4	3	5	-	-	-
Scheikunde	193	2	20	39	20	12	39	23	22	9	4	3	109	-	12	20	15	8	22	13	13	5	1	-
Biologie	330	5	35	51	33	22	30	49	44	25	12	24	159	3	16	35	21	14	14	27	15	8	4	2
Aardkunde, e.d.	25	-	4	4	2	5	4	4	-	1	-	1	16	-	2	3	1	4	2	3	1	-	-	-
Technische wetenschappen	239	-	17	19	15	6	39	25	40	41	20	17	125	-	12	13	10	6	25	12	22	16	5	4
Weg- en waterbouwkunde	4	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	1	3	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1
Werktuigbouwkunde	5	-	1	-	1	-	1	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Elektrotechniek	16	-	-	-	-	1	2	2	7	2	2	-	8	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-
Scheikunde	169	-	7	11	10	2	27	20	27	35	15	15	87	-	6	9	8	2	16	9	17	12	5	3
Natuurkunde	10	-	3	2	-	-	5	-	-	-	-	-	8	-	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-
Bouwkunde	33	-	6	5	4	2	4	3	4	2	2	1	15	-	4	2	2	2	3	2	-	-	-	-
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde .	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige studierichtingen	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Landbouwkunde	66	-	17	12	11	5	11	6	2	1	-	1	35	-	6	7	8	3	5	3	2	1	-	-
Westerse studierichtingen	62	-	16	11	10	5	11	5	2	1	-	1	33	-	6	6	8	3	5	2	2	1	-	-
Tropische studierichtingen	4	-	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	2 969	62	443	577	404	365	363	312	188	126	61	68	1 560	16	238	357	213	206	210	157	82	47	17	17
Rechtsgelerdheid	2 129	50	317	378	277	256	245	237	160	101	48	60	1 147	11	164	245	152	155	152	121	73	41	17	16
Economische wetenschappen	109	4	13	18	23	17	11	5	7	9	2	-	56	1	10	11	11	8	7	2	5	1	-	-
Sociale aardrijkskunde, e.d.	148	-	14	33	24	22	30	22	2	-	1	-	81	-	9	21	12	9	15	14	1	-	-	-
Geschiedenis	160	1	15	18	16	16	31	27	9	10	10	7	63	-	4	12	6	9	16	11	2	2	-	1
Psychologie	238	3	48	76	33	31	24	14	6	3	-	-	118	1	31	44	16	12	8	4	-	-	-	-
Opvoedkunde	23	-	7	7	2	2	1	1	1	2	-	-	8	-	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Sociologie, e.d.	81	3	26	24	11	5	9	2	1	-	-	-	31	3	13	8	3	-	3	1	-	-	-	-
Indologie	81	1	3	23	18	16	12	4	2	1	-	1	56	-	3	12	13	13	9	4	1	-	-	-
TOTAAL	8 898	116	1 044	1 520	1 170	1 032	1 175	1 008	659	486	325	363	4 619	46	565	920	665	623	645	526	288	173	95	73

Tabel 4a. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht, leeftijd en kerkelijke gezindte:

	Totaal						Totaal
	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder	
GODGELEERDHEID	8 003	654	1 044	2 210	2 163	1 023	8 001
Rooms-katholiek groot-seminarie ...	7 312	625	1 741	2 027	1 993	926	7 312
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	14	-	4	6	2	2	12
Universiteiten: doctoraal examen ..	677	29	199	186	168	95	677
LETTEREN	1 397	125	410	420	342	100	1 117
Klassieke talen	428	33	115	158	98	24	367
Nederlands	227	18	77	59	57	16	190
Frans	194	31	57	51	38	17	148
Engels	157	19	53	37	31	17	114
Duits	164	9	35	58	52	10	114
Overige talen	52	6	21	9	13	3	38
Kunstgeschiedenis, e.d.	73	5	23	23	17	5	56
Wijsbegeerte	102	4	29	25	36	8	90
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	4 476	468	1 861	1 029	831	287	3 983
Geneeskunde	3 344	356	1 438	760	590	200	2 994
Tandheelkunde	577	55	235	140	108	39	525
Diergeneeskunde	275	42	121	34	51	27	275
Farmacie	280	15	67	95	82	21	189
EXACTE WETENSCHAPPEN	3 525	599	1 434	613	671	208	3 393
Wiskunde en natuurwetenschappen ...	937	167	357	201	175	37	833
Wiskunde, e.d.	167	17	45	47	40	18	149
Natuurkunde	214	31	87	51	41	4	198
Scheikunde	355	76	154	58	60	7	327
Biologie	159	34	52	34	32	7	120
Aardkunde, e.d.	42	9	19	11	2	1	39
Technische wetenschappen	2 212	394	875	342	442	159	2 193
Weg- en waterbouwkunde	368	42	143	67	83	38	368
Werktuigbouwkunde	570	99	251	79	101	40	569
Elektrotechniek	395	80	138	54	90	33	394
Scheikunde	420	89	170	68	76	17	406
Natuurkunde	90	29	38	22	1	-	89
Bouwkunde	144	17	64	24	29	10	142
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	57	8	30	9	9	1	57
Overige studierichtingen	168	30	41	19	53	25	168
Landbouwkunde	376	38	202	70	54	12	367
Westerse studierichtingen	323	37	169	65	44	8	314
Tropische studierichtingen	53	1	33	5	10	4	53
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	5 242	619	2 201	1 307	864	251	4 740
Rechtsgelcerdheid	2 800	300	1 013	702	578	207	2 490
Economische wetenschappen	1 450	174	722	382	155	17	1 423
Sociale aardrijkskunde, e.d.	135	19	55	34	24	3	103
Geschiedenis	181	21	69	50	30	11	153
Psychologie	238	43	133	43	18	1	177
Opvoedkunde	42	6	15	10	10	1	32
Sociologie, e.d.	261	53	144	44	16	4	235
Indologie	135	3	50	42	33	7	127
TOTAAL	22 643	2 465	7 850	5 588	4 871	1 869	21 234

Rooms-katholiek

	Mannen					Vrouwen					
	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder
	654	1 944	2 217	2 163	1 023	2	-	-	2	-	-
	625	1 741	2 027	1 993	926	2	-	-	2	-	-
	29	199	186	168	95	-	-	-	-	-	-
	89	337	342	267	82	280	36	73	78	75	18
	29	97	135	84	22	61	4	18	23	14	2
	16	68	46	46	14	37	2	9	13	11	2
	22	46	40	29	11	46	9	11	11	9	6
	7	44	32	18	13	43	12	9	5	13	4
	5	23	47	32	7	50	4	12	11	20	3
	4	14	8	9	3	14	2	7	1	4	-
	4	19	12	17	4	17	1	4	11	-	1
	2	26	22	32	8	12	2	3	3	4	-
	387	1 664	897	760	275	493	81	197	132	71	12
	288	1 277	673	559	197	350	68	161	87	31	3
	49	219	127	94	36	52	6	16	13	14	3
	42	121	34	51	27	-	-	-	-	-	-
	8	47	63	56	15	91	7	20	32	26	6
	573	1 400	585	634	201	132	26	34	28	37	7
	148	329	177	146	33	104	19	28	24	29	4
	15	43	41	34	16	18	2	2	6	6	2
	30	85	46	33	4	16	1	2	5	8	-
	69	143	53	55	7	28	7	11	5	5	-
	27	39	27	22	5	39	7	13	7	10	2
	7	19	10	2	1	3	2	-	1	-	-
	391	871	341	434	156	19	3	4	1	8	3
	42	143	67	83	33	-	-	-	-	-	-
	99	250	79	101	40	1	-	-	-	-	-
	80	138	54	90	32	1	-	-	-	-	1
	87	168	67	69	15	14	2	2	1	7	2
	28	38	22	1	-	1	1	-	-	-	-
	17	63	24	28	10	2	-	1	-	1	-
	8	30	9	9	1	-	-	-	-	-	-
	30	41	19	53	25	-	-	-	-	-	-
	34	200	67	54	12	9	4	2	3	-	-
	33	167	62	44	8	9	4	2	3	-	-
	1	33	5	10	4	-	-	-	-	-	-
	499	2 002	1 199	796	244	502	120	199	108	68	7
	217	895	645	529	204	310	83	118	57	49	3
	170	710	377	150	16	27	4	12	5	5	1
	15	44	22	19	3	32	4	11	12	5	-
	17	58	43	27	8	28	4	11	7	3	3
	32	103	26	15	1	61	11	30	17	3	-
	3	11	8	9	1	10	3	4	2	1	-
	44	134	38	15	4	26	9	10	6	1	-
	1	47	40	32	7	8	2	3	2	1	-
TOTAAL	2 202	7 347	5 240	4 620	1 825	1 409	263	503	348	251	44

Tabel 4b. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht, leeftijd en kerkelijke gezindte: Nederlands-hervormd

	Totaal						Totaal	Mannen					Totaal	Vrouwen				
	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder		Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder		Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder
GODGELEERDHEID	2 566	191	729	729	585	332	2 449	176	686	607	565	325	117	15	43	32	20	7
Rooms-katholiek groot-seminarie ...	5	-	1	1	2	1	5	-	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	2 096	163	623	602	466	242	1 905	150	582	578	448	237	101	13	41	24	18	5
Universiteiten: doctoraal examen ..	465	28	105	126	117	89	449	26	103	118	115	87	16	2	8	2	2	2
LETTEREN	702	57	122	179	229	115	410	31	68	103	130	78	292	26	54	76	99	37
Klassieke talen	199	15	26	72	63	23	134	8	17	46	43	20	65	7	9	26	20	3
Nederlands	172	7	24	29	72	40	100	4	17	14	39	26	72	3	7	15	33	14
Frans	88	11	24	12	27	14	34	5	5	4	13	7	54	6	19	8	14	7
Engels	82	9	27	12	18	10	38	5	13	5	5	10	44	4	14	7	13	6
Duits	73	6	5	25	24	13	43	4	4	18	9	8	30	2	1	7	15	5
Overige talen	34	1	8	12	9	4	25	1	7	7	7	3	9	-	1	5	2	1
Kunstgeschiedenis, e.d.	31	6	5	9	9	2	21	3	3	5	8	2	10	3	2	4	1	-
Wijsbegeerte	23	2	3	8	7	3	15	1	2	4	6	2	8	1	1	4	1	1
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	5 264	413	1 696	1 358	1 310	487	4 306	325	1 379	1 133	1 131	428	868	88	317	225	179	59
Geneeskunde	3 673	284	1 263	958	873	295	3 094	215	1 015	808	784	272	579	69	248	150	89	23
Tandheelkunde	743	70	222	219	179	53	631	60	192	188	147	44	112	10	30	31	32	9
Diergeneeskunde	474	41	150	67	131	85	464	39	143	67	130	85	10	2	7	-	1	-
Farmacie	374	18	61	114	127	54	207	11	29	70	70	27	167	7	32	44	57	27
EXACTE WETENSCHAPPEN	4 581	593	1 564	931	1 039	454	4 342	575	1 506	881	952	428	239	18	58	50	87	26
Wiskunde en natuurwetenschappen ...	1 207	195	371	253	282	106	1 046	182	329	221	223	91	161	13	42	32	59	15
Wiskunde, e.d.	209	20	45	37	66	41	182	17	44	34	50	37	27	3	1	3	16	4
Natuurkunde	220	37	67	54	47	15	210	34	65	51	45	15	10	3	2	3	2	-
Scheikunde	508	107	177	109	97	18	467	104	165	97	85	16	41	3	12	12	12	2
Biologie	214	19	63	37	66	29	137	15	37	26	39	20	77	4	26	11	27	9
Aardkunde, e.d.	56	12	19	16	6	3	50	12	18	13	4	3	6	-	1	3	2	-
Technische wetenschappen	2 753	351	952	531	627	292	2 693	349	943	520	600	281	60	2	9	11	27	11
Weg- en waterbouwkunde	644	58	227	108	159	92	644	58	227	108	159	92	-	-	-	-	-	-
Werktuigbouwkunde	674	88	239	133	151	63	671	87	239	133	149	63	3	1	-	-	2	1
Elektrotechniek	431	63	145	74	105	44	427	63	145	74	102	43	4	-	-	-	3	1
Scheikunde	490	75	141	112	112	50	448	74	136	104	92	42	42	1	5	8	20	8
Natuurkunde	101	22	59	19	1	-	98	22	58	17	1	-	3	-	1	2	-	-
Bouwkunde	146	9	50	33	39	15	139	9	48	32	37	13	7	-	2	1	2	2
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	110	16	58	15	10	11	110	16	58	15	10	11	-	-	-	-	-	-
Overige studierichtingen	157	20	33	37	50	17	156	20	32	37	50	17	1	-	1	-	-	-
Landbouwkunde	621	47	241	147	130	56	603	44	234	140	129	56	18	3	7	7	1	-
Westerse studierichtingen	500	42	205	121	93	39	482	39	198	114	92	39	18	3	7	7	1	-
Tropische studierichtingen	121	5	36	26	37	17	121	5	36	26	37	17	-	-	-	-	-	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	4 718	471	1 404	1 263	1 183	397	3 997	338	1 155	1 095	1 039	370	721	133	249	168	144	27
Rechtsgeleerdheid	2 848	249	686	767	816	330	2 295	144	511	635	697	308	553	105	175	132	119	22
Economische wetenschappen	1 070	147	459	293	147	24	1 046	143	448	286	145	24	24	4	11	7	2	-
Sociale aardrijkskunde, e.d.	157	17	69	38	29	4	122	14	52	31	22	3	35	3	17	7	7	1
Geschiedenis	124	8	33	25	48	10	93	7	24	18	38	6	31	1	0	7	10	4
Psychologie	102	23	36	23	18	2	61	11	19	14	15	2	41	12	17	9	3	-
Opvoedkunde	31	2	10	6	11	2	27	-	9	6	10	2	4	2	1	-	1	-
Sociologie, e.d.	65	22	28	10	4	1	52	17	21	9	4	1	13	5	7	1	-	-
Indologie	321	3	83	101	110	24	301	2	71	96	108	24	20	1	12	5	2	-
TOTAAL	17 831	1 725	5 515	4 460	4 346	1 785	15 594	1 445	4 794	3 909	3 817	1 629	2 237	280	721	551	529	156

Tabel 4c. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht, leeftijd en kerkelijke gezindte: Gereformeerd

	Totaal						Totaal	Mannen					Vrouwen					
	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder		Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder
GODGELEERDHEID	1 481	134	423	294	492	138	1 475	133	419	293	492	138	6	1	4	1	-	-
Rooms-katholiek groot-seminarie ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	1 332	130	390	253	443	116	1 327	129	386	253	443	116	5	1	4	-	-	-
Universiteiten: doctoraal examen ..	149	4	33	41	49	22	148	4	33	40	49	22	1	-	-	1	-	-
LETTEREN	262	28	54	67	83	30	220	23	44	60	68	25	42	5	10	7	15	5
Klassieke talen	86	9	10	33	29	5	80	9	10	30	26	5	6	-	-	3	3	-
Nederlands	62	7	16	10	23	6	52	4	14	9	19	6	10	3	2	1	4	-
Frans	31	5	5	6	10	5	22	3	3	5	7	4	9	2	2	1	3	1
Engels	32	1	13	6	5	7	22	1	8	5	4	4	10	-	5	1	1	3
Duits	27	1	5	6	12	3	21	1	5	5	8	2	6	-	-	1	4	1
Overige talen	11	1	2	4	3	1	10	1	1	4	3	1	1	-	1	-	-	-
Kunstgeschiedenis, e.d.	5	2	3	-	-	-	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wijsbegeerte	8	2	-	2	1	3	8	2	-	2	1	3	-	-	-	-	-	-
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	1 269	153	532	287	239	58	1 117	128	455	256	220	58	152	25	77	31	19	-
Geneeskunde	1 025	128	441	214	197	45	901	104	376	191	185	45	124	24	65	23	12	-
Tandheelkunde	107	11	35	37	21	3	96	11	28	34	20	3	11	-	7	3	1	-
Diergeneeskunde	87	11	42	15	10	9	86	11	41	15	10	9	1	-	1	-	-	-
Farmacie	50	3	14	21	11	1	34	2	10	16	5	1	16	1	4	5	6	-
EXACTE WETENSCHAPPEN	1 242	285	566	189	172	30	1 215	272	559	185	169	30	27	13	7	4	3	-
Wiskunde en natuurwetenschappen ..	437	98	179	81	64	15	419	88	175	79	62	15	18	10	4	2	2	-
Wiskunde, e.d.	87	14	20	19	25	9	81	12	18	19	23	9	6	2	2	-	2	-
Natuurkunde	96	19	40	21	15	1	95	18	40	21	15	1	1	1	-	-	-	-
Scheikunde	195	52	94	32	13	4	191	50	93	31	13	4	4	2	1	1	-	-
Biologie	47	11	21	4	10	1	40	6	20	3	10	1	7	5	1	1	-	-
Aardkunde, e.d.	12	2	4	5	1	-	12	2	4	5	1	-	-	-	-	-	-	-
Technische wetenschappen	648	156	299	79	102	12	643	154	298	78	101	12	5	2	1	1	1	-
Weg- en waterbouwkunde	155	22	75	22	31	5	154	22	75	22	30	5	1	-	-	-	1	-
Werktuigbouwkunde	154	37	73	17	24	3	154	37	73	17	24	3	-	-	-	-	-	-
Elektrotechniek	110	25	55	16	13	1	110	25	55	16	13	1	-	-	-	-	-	-
Scheikunde	95	32	30	12	19	2	93	31	30	11	19	2	2	1	-	1	-	-
Natuurkunde	54	22	28	4	-	-	52	21	27	4	-	-	2	1	1	-	-	-
Bouwkunde	27	6	11	4	6	-	27	6	11	4	6	-	-	-	-	-	-	-
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	34	6	22	1	4	1	34	6	22	1	4	1	-	-	-	-	-	-
Overige studierichtingen	19	6	5	3	5	-	19	6	5	3	5	-	-	-	-	-	-	-
Landbouwkunde	157	31	88	29	6	3	153	30	86	28	6	3	4	1	2	1	-	-
Westerse studierichtingen	133	29	74	22	6	2	130	28	73	21	6	2	3	1	1	1	-	-
Tropische studierichtingen	24	2	14	7	-	1	23	2	13	7	-	1	1	-	1	-	-	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	1 445	224	591	332	230	68	1 287	188	511	307	217	64	158	36	80	25	13	4
Rechtsgelcerdheid	779	82	280	218	143	56	674	59	229	200	134	52	105	23	51	18	9	4
Economische wetenschappen	371	92	183	62	32	2	367	91	181	62	31	2	4	1	2	-	1	-
Sociale aardrijkskunde, e.d.	41	6	22	4	8	1	38	5	21	3	8	1	3	1	1	1	-	-
Geschiedenis	60	6	14	21	15	4	52	5	13	17	13	4	8	1	1	4	2	-
Psychologie	75	24	41	6	3	1	47	16	24	4	2	1	28	8	17	2	1	-
Opvoedkunde	12	-	3	4	5	-	11	-	2	4	5	-	1	-	1	-	-	-
Sociologie, e.d.	20	11	9	-	-	-	17	10	7	-	-	-	3	1	2	-	-	-
Indologie	87	3	39	17	24	4	81	2	34	17	24	4	6	1	5	-	-	-
TOTAAL	5 699	824	2 166	1 169	1 216	324	5 314	744	1 988	1 101	1 166	315	385	80	178	68	50	9

Tabel 4d. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht, leeftijd en kerkelijke gezindte: hoopsgезind

	Totaal						Totaal	Mannen					Vrouwen					
	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder		Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar
GODGELEERDHEID	168	7	40	46	38	31	121	3	31	34	26	27	47	4	15	12	12	4
Rooms-katholiek groot-seminarie ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	129	5	38	37	30	19	93	3	25	27	21	17	36	2	13	10	9	2
Universiteiten: doctoraal examen ..	39	2	8	9	8	12	28	-	6	7	5	10	11	2	2	2	3	2
LETTEREN	92	6	14	22	28	22	36	3	3	6	14	10	56	3	11	16	14	12
Klassieke talen	23	-	1	6	9	7	9	-	-	2	3	4	14	-	1	4	6	3
Nederlands	20	1	1	4	8	6	8	-	-	1	4	3	12	1	1	3	4	3
Frans	14	3	4	2	4	1	3	1	-	-	2	-	11	2	4	2	2	1
Engels	7	-	4	-	1	2	3	-	2	-	-	1	4	-	2	-	1	1
Duits	7	1	-	2	-	4	2	1	-	-	3	-	7	-	3	3	1	-
Overige talen	10	-	3	3	4	-	3	-	-	-	3	-	3	-	3	2	-	-
Kunstgeschiedenis, e.d.	9	1	1	4	2	1	6	1	1	2	2	-	3	-	-	2	-	1
Wijsbegeerte	2	-	-	1	-	1	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	619	26	156	167	179	91	485	19	117	136	143	70	134	7	39	31	36	21
Geneeskunde	450	20	124	117	128	61	359	15	92	95	109	48	91	5	32	22	19	13
Tandheelkunde	71	4	14	27	20	6	60	3	13	24	14	6	11	1	1	3	6	-
Diergeneeskunde	38	-	12	4	11	11	37	-	11	4	11	11	1	-	-	-	-	-
Farmacie	60	2	6	19	20	13	29	1	1	13	9	5	31	1	5	6	11	8
EXACTE WETENSCHAPPEN	604	45	138	144	183	94	542	42	136	128	158	78	62	3	2	16	25	16
Wiskunde en natuurwetenschappen ...	142	13	30	33	43	23	99	11	29	23	24	12	43	2	1	10	19	11
Wiskunde, e.d.	18	-	1	6	4	7	11	-	1	4	1	5	7	-	-	2	3	2
Natuurkunde	21	-	6	8	2	5	15	-	6	5	1	3	6	-	-	3	1	2
Scheikunde	60	8	19	12	18	3	52	6	18	11	15	2	8	2	1	1	3	1
Biologie	37	5	3	5	17	7	17	5	3	2	6	1	20	-	-	3	11	6
Aardkunde, e.d.	6	-	1	2	2	1	4	-	1	1	1	1	2	-	-	1	1	5
Technische wetenschappen	364	30	75	87	109	63	350	30	74	82	106	58	14	-	1	5	3	1
Weg- en waterbouwkunde	78	4	21	16	23	14	77	4	21	16	23	13	1	-	-	-	-	1
Werktuigbouwkunde	100	11	27	18	26	18	100	11	27	18	26	18	-	-	-	-	-	-
Elektrotechniek	53	4	10	11	17	11	52	4	10	11	16	11	11	-	1	4	2	4
Scheikunde	64	4	7	19	18	16	53	4	6	15	16	12	11	-	-	-	-	-
Natuurkunde	11	3	2	5	1	-	11	3	2	5	1	-	-	-	-	1	-	-
Bouwkunde	23	1	5	8	8	1	22	1	5	7	8	1	1	-	-	-	-	-
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	7	1	2	1	3	-	7	1	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-
Overige studierichtingen	28	2	1	9	13	3	28	2	1	9	13	3	-	-	-	-	-	-
Landbouwkunde	98	2	33	24	31	8	93	1	33	23	28	8	5	1	-	1	3	-
Westerse studierichtingen	80	1	26	23	25	5	76	-	26	22	23	5	4	1	-	1	2	-
Tropische studierichtingen	18	1	7	1	6	3	17	1	7	1	5	3	1	-	-	-	1	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	578	30	129	144	202	73	453	23	101	112	149	68	125	7	28	32	53	5
Rechtsgeleerdheid	414	14	78	99	156	67	314	10	57	76	109	62	100	4	21	23	47	5
Economische wetenschappen	94	13	30	25	23	3	92	13	28	25	23	3	2	-	2	-	-	-
Sociale aardrijkskunde, e.d.	15	-	6	2	7	-	11	-	4	1	6	-	4	-	2	1	1	-
Geschiedenis	17	-	5	6	6	-	7	-	4	2	1	-	10	-	1	4	5	-
Psychologie	8	1	4	3	-	-	5	-	4	1	-	-	3	1	-	2	-	-
Opvoedkunde	2	1	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Sociologie, e.d.	5	1	3	-	-	1	3	-	2	-	-	1	2	1	1	-	-	-
Indologie	23	-	3	8	10	2	20	-	2	6	10	2	3	-	1	2	-	-
TOTAAL	2 061	114	483	523	630	311	1 637	90	388	416	490	253	424	24	95	107	140	58

Tabel 4e. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht, leeftijd en kerkelijke gezindte: Remonstrant

	Totaal						Mannen					Vrouwen						
	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder
GODGELEERDHEID	86	5	20	18	23	11	54	4	18	12	10	10	32	1	11	6	13	1
Rooms-katholiek groot-seminarie ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	46	2	16	9	12	7	27	2	9	6	4	6	19	-	7	3	8	1
Universiteiten: doctoraal examen ..	40	3	13	9	11	4	27	2	9	6	6	4	13	1	4	3	5	-
LETTEREN	149	7	20	34	50	29	49	1	5	12	15	16	100	6	24	22	35	13
Klassieke talen	33	3	4	13	9	4	12	-	1	6	2	3	21	3	3	7	7	1
Nederlands	30	1	6	6	11	6	11	-	2	2	5	2	19	1	4	4	6	4
Frans	26	-	5	4	10	7	3	-	-	1	-	2	23	-	5	3	10	6
Engels	19	3	6	3	3	4	5	1	1	1	-	2	14	2	5	2	3	2
Duits	22	-	2	5	9	6	9	-	-	1	3	5	13	-	2	4	6	1
Overige talen	6	-	3	-	3	-	3	-	1	-	2	-	3	-	2	-	1	-
Kunstgeschiedenis, e.d.	6	-	3	1	1	1	1	-	-	-	-	1	5	-	3	1	1	-
Wijsbegeerte	7	-	-	2	4	1	5	-	-	1	3	1	2	-	-	1	1	-
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	876	50	222	228	258	118	634	29	163	163	190	89	242	21	59	65	68	29
Geneeskunde	645	41	188	161	172	83	489	22	136	121	140	70	156	19	52	40	32	13
Tandheelkunde	96	6	10	31	31	9	77	5	14	26	25	7	19	1	5	5	6	2
Diergeneeskunde	29	2	9	3	9	6	24	1	7	1	9	6	5	1	2	2	-	-
Farmacie	106	1	6	33	46	20	44	1	6	15	16	6	62	-	-	18	30	14
EXACTE WETENSCHAPPEN	818	58	196	195	254	115	738	53	180	175	220	110	80	5	16	20	34	5
Wiskunde en natuurwetenschappen ...	217	20	49	49	51	18	164	16	36	39	58	15	53	4	13	10	23	3
Wiskunde, e.d.	16	2	3	5	4	2	13	1	1	5	4	2	3	1	2	-	-	-
Natuurkunde	44	5	9	10	17	3	37	4	8	8	14	3	7	1	1	2	3	-
Scheikunde	94	9	27	21	31	6	78	8	21	19	24	6	16	1	6	2	7	-
Biologie	58	4	9	11	27	7	31	3	5	5	14	4	27	1	4	6	13	3
Aardkunde, e.d.	5	-	1	2	2	-	5	-	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Technische wetenschappen	552	35	131	134	164	88	531	35	131	125	153	87	21	-	-	9	11	1
Weg- en waterbouwkunde	125	5	34	25	33	28	125	5	34	25	33	28	-	-	-	-	-	-
Werktuigbouwkunde	146	16	28	28	49	25	146	16	28	28	49	25	-	-	-	-	-	-
Elektrotechniek	87	4	18	20	31	14	86	4	18	20	30	14	1	-	-	-	1	-
Scheikunde	99	4	17	33	35	10	83	4	17	27	26	9	16	-	-	6	9	1
Natuurkunde	28	5	11	12	-	-	27	5	11	11	-	-	1	-	-	1	-	-
Bouwkunde	31	1	11	8	6	5	28	1	11	6	5	5	3	-	-	2	1	-
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	22	-	9	3	6	4	22	-	9	3	6	4	-	-	-	-	-	-
Overige studierichtingen	14	-	3	5	4	2	14	-	3	5	4	2	-	-	-	-	-	-
Landbouwkunde	49	3	16	12	9	9	43	2	13	11	9	8	6	1	3	1	-	1
Westerse studierichtingen	38	3	14	10	5	6	32	2	11	9	5	5	6	1	3	1	-	1
Tropische studierichtingen	11	-	2	2	4	3	11	-	2	2	4	3	-	-	-	-	-	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	1 015	69	251	290	303	102	765	45	186	214	236	84	250	24	65	76	67	18
Rechtsgeleerdheid	725	51	163	196	228	87	524	33	108	138	174	71	201	18	55	58	54	16
Economische wetenschappen	153	11	50	46	43	3	150	11	50	45	41	3	3	-	-	1	2	-
Sociale aardrijkskunde, e.d.	33	1	12	16	4	-	19	-	9	7	3	-	14	1	3	9	1	-
Geschiedenis	24	2	6	7	6	3	11	-	4	3	3	1	13	2	2	4	3	2
Psychologie	13	2	5	3	3	-	6	1	3	2	-	-	7	1	2	1	3	-
Opvoedkunde	4	-	1	1	2	-	2	-	-	-	2	-	2	-	1	1	-	-
Sociologie, e.d.	9	2	4	1	2	-	2	-	2	-	-	-	7	2	2	1	2	-
Indologie	54	-	10	20	15	9	51	-	10	19	13	9	3	-	-	1	2	-
TOTAAL	2 944	189	727	765	888	375	2 240	132	552	578	671	309	704	57	175	189	217	66

Tabel 4f. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht, leeftijd en kerkelijke gezindte: Geen kerkelijke gezindte

	Totaal						Totaal	Mannen					Vrouwen					
	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder		Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder
GODGELEERDHEID	45	3	11	11	8	12	40	2	9	9	8	12	5	1	2	2	-	-
Rooms-katholiek groot-seminarie ...	3	-	2	1	-	-	3	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	25	1	7	5	4	8	21	-	6	3	4	8	4	1	1	2	-	-
Universiteiten: doctoraal examen ..	17	2	2	5	4	4	16	2	1	5	4	4	1	-	1	-	-	-
LETTEREN	1 191	124	265	299	328	175	687	51	178	165	186	107	504	73	87	134	142	68
Klassieke talen	269	29	47	82	79	32	173	13	40	50	48	22	96	16	7	32	31	10
Nederlands	233	13	50	56	66	48	134	7	34	31	37	25	99	6	16	25	29	23
Frans	170	33	37	31	47	22	74	10	19	19	16	10	96	23	18	12	31	12
Engels	179	22	55	35	41	26	81	8	29	12	18	14	98	14	26	23	23	12
Duits	116	5	13	40	40	18	70	3	7	26	22	12	46	2	6	14	18	6
Overige talen	88	11	28	18	20	11	62	5	25	9	15	8	26	6	3	9	5	3
Kunstgeschiedenis, e.d.	91	6	26	25	23	11	60	2	19	10	20	9	31	4	7	15	3	2
Wijsbegeerte	45	5	9	12	12	7	33	3	5	8	10	7	12	2	4	4	2	-
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	6 330	505	1 951	1 545	1 587	742	5 119	388	1 572	1 232	1 307	620	1 211	117	379	313	280	122
Geneeskunde	4 478	371	1 471	1 081	1 049	506	3 714	282	1 181	883	918	450	764	89	290	198	131	56
Tandheelkunde	962	74	254	243	305	86	787	63	224	208	232	60	175	11	30	35	73	26
Diergeneeskunde	368	41	139	43	65	80	349	32	130	42	65	80	19	9	9	1	-	-
Farmacie	522	19	87	178	168	70	269	11	37	99	92	30	253	8	50	79	76	40
EXACTE WETENSCHAPPEN	7 575	845	2 327	1 540	1 986	877	7 155	792	2 234	1 459	1 838	832	420	53	93	81	148	45
Wiskunde en natuurwetenschappen ...	2 248	305	731	465	549	198	1 950	267	658	402	456	167	298	38	73	63	93	31
Wiskunde, e.d.	336	34	86	67	88	61	292	30	80	56	75	51	44	4	6	11	13	10
Natuurkunde	411	51	144	98	88	30	385	47	138	91	80	29	26	4	6	7	8	1
Scheikunde	800	137	320	190	194	49	814	131	298	167	173	45	76	6	22	23	21	4
Biologie	453	59	127	74	146	47	314	37	92	56	97	32	139	22	35	18	49	15
Aardkunde, e.d.	158	24	54	36	33	11	145	22	50	32	31	10	13	2	4	4	2	1
Technische wetenschappen	4 686	505	1 376	942	1 272	501	4 584	497	1 363	926	1 221	577	102	8	13	16	51	14
Weg- en waterbouwkunde	957	66	290	167	260	174	955	66	290	166	260	173	2	-	-	1	-	1
Werktuigbouwkunde	1 136	98	316	248	303	171	1 135	98	316	247	303	171	1	-	-	1	-	-
Elektrotechniek	881	116	220	181	276	88	872	116	220	178	270	88	9	-	-	3	6	-
Scheikunde	880	109	235	175	260	101	807	107	224	167	220	80	73	2	11	8	40	12
Natuurkunde	221	55	100	60	6	-	218	54	100	58	6	-	3	1	-	2	-	-
Bouwkunde	213	23	73	32	66	19	200	18	71	31	62	18	13	5	2	1	4	1
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	188	20	95	30	34	9	188	20	95	30	34	9	-	-	-	-	-	-
Overige studierichtingen	210	18	47	49	67	29	209	18	47	49	66	29	20	7	-	-	1	-
Landbouwkunde	641	35	220	133	165	88	621	28	213	131	161	88	20	7	7	2	4	-
Westerse studierichtingen	447	29	173	90	103	52	429	23	167	88	99	52	18	6	6	2	4	-
Tropische studierichtingen	194	8	47	43	62	36	192	5	46	43	62	36	2	1	1	-	-	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	6 005	609	1 845	1 509	1 488	554	4 983	440	1 540	1 241	1 263	490	1 022	169	305	268	225	55
Rechtsgeleerdheid	3 478	337	853	849	992	447	2 755	214	651	672	817	401	723	123	202	177	175	46
Economische wetenschappen	1 248	150	521	320	222	35	1 208	143	512	306	213	34	40	7	9	14	9	1
Sociale aardrijkskunde, e.d.	225	29	89	63	34	10	176	24	71	45	26	10	49	5	18	18	8	-
Geschiedenis	187	17	41	53	57	19	132	10	34	38	38	12	55	7	7	15	19	7
Psychologie	269	36	143	57	30	3	184	21	105	36	19	3	85	15	38	21	11	-
Opvoedkunde	26	4	7	8	6	1	22	3	5	8	5	1	4	1	2	-	1	-
Sociologie, e.d.	145	34	80	21	8	2	118	23	70	15	8	2	27	11	10	6	-	-
Indologie	427	2	111	138	139	37	388	2	92	121	137	36	39	-	19	17	2	1
TOTAAL	21 146	2 086	6 399	4 904	5 397	2 360	17 984	1 673	5 533	4 106	4 602	2 070	3 162	413	866	798	795	290

Tabel 4g. Academisch gevormden naar studierichting, geslacht, leeftijd en kerkelijke gezindte: Overige kerkelijke gezindten en onbekend

	Totaal						Mannen					Vrouwen						
	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal	Jonger dan 30 jaar	30-39 jaar	40-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder
GODGELEERDHEID	206	20	44	63	45	34	188	16	42	55	42	38	18	4	2	8	3	1
Rooms-katholiek groot-seminarie ...	19	4	2	2	6	5	19	4	2	2	6	5	14	4	2	5	2	1
Universiteiten: kandidaatsexamen ..	113	11	28	37	19	18	99	7	26	32	17	17	4	-	-	3	1	-
Universiteiten: doctoraal examen ..	74	5	14	24	20	11	70	5	14	21	10	11	4	-	-	3	1	-
LETTEREN	232	24	46	53	74	35	123	14	29	29	30	21	100	10	17	24	44	14
Klassieke talen	41	2	11	13	9	6	24	1	9	6	2	6	17	1	2	7	7	-
Nederlands	25	2	2	2	11	8	11	1	1	1	4	4	14	1	1	1	7	4
Frans	38	3	2	12	14	7	15	2	1	4	3	5	23	1	1	8	11	2
Engels	40	10	14	6	6	4	18	4	7	5	2	-	22	6	7	1	4	4
Duits	32	3	5	7	13	4	15	3	1	3	5	3	17	-	4	4	8	1
Overige talen	20	2	6	5	5	2	13	1	5	4	2	1	7	1	1	1	3	1
Kunstgeschiedenis, e.d.	18	2	3	5	7	1	14	2	3	4	5	-	4	-	-	1	2	1
Wijsbegeerte	18	-	3	3	9	3	13	-	2	2	7	2	5	-	1	1	2	1
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	883	43	248	201	253	138	699	34	192	157	209	107	184	9	56	44	44	31
Geneeskunde	602	29	186	136	163	88	492	23	148	110	139	72	110	6	38	26	24	16
Tandheelkunde	123	5	35	22	41	20	95	5	25	19	33	13	28	-	10	3	8	7
Diergeneeskunde	59	6	16	8	15	14	58	5	16	8	15	14	1	1	-	-	-	-
Farmacie	99	3	11	35	34	16	54	1	3	20	22	8	45	2	8	15	12	8
EXACTE WETENSCHAPPEN	1 280	144	385	260	323	168	1 205	140	363	241	299	162	75	4	22	19	24	6
Wiskunde en natuurwetenschappen ...	331	42	99	77	78	35	278	40	85	61	60	32	53	2	14	16	18	3
Wiskunde, e.d.	41	1	12	6	9	13	32	1	10	4	6	11	9	-	2	2	3	2
Natuurkunde	50	5	20	14	6	5	48	5	20	13	5	5	2	-	-	1	1	-
Scheikunde	140	23	42	31	32	12	120	22	36	24	26	12	20	1	6	7	6	-
Biologie	78	10	18	22	23	5	57	9	13	16	15	4	21	1	5	6	8	1
Aardkunde, e.d.	22	3	7	4	8	-	21	3	6	4	8	-	1	-	1	-	-	-
Technische wetenschappen	834	93	254	153	221	113	816	91	248	151	216	110	18	2	6	2	5	3
Weg- en waterbouwkunde	137	8	43	20	45	21	137	8	43	20	45	21	-	-	-	-	-	-
Werktuigbouwkunde	218	19	60	45	60	34	218	19	60	45	60	34	-	-	-	-	-	-
Elektrotechniek	128	17	30	24	35	22	128	17	30	24	35	22	-	-	-	-	-	-
Scheikunde	192	29	62	37	46	18	181	28	60	36	42	15	11	1	2	1	4	3
Natuurkunde	32	9	15	4	3	1	32	9	15	4	3	1	-	-	-	-	-	-
Bouwkunde	40	5	14	5	11	5	33	4	10	4	10	5	7	1	4	1	1	-
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde ..	41	3	19	8	5	6	41	3	19	8	5	6	-	-	-	-	-	-
Overige studierichtingen	46	3	11	10	16	6	46	3	11	10	16	6	-	-	-	-	-	-
Landbouwkunde	115	9	32	30	24	20	111	9	30	29	23	20	4	-	2	1	1	-
Westerse studierichtingen	84	9	25	24	15	11	80	9	23	23	14	11	4	-	2	1	1	-
Tropische studierichtingen	31	-	7	6	9	9	31	-	7	6	9	9	-	-	-	-	-	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	1 105	77	259	277	359	133	914	61	204	228	303	120	191	16	55	51	56	13
Rechtsgeleerdheid	671	31	122	159	249	110	534	20	89	123	204	98	137	11	33	36	45	12
Economische wetenschappen	262	28	82	71	74	7	253	27	77	70	72	7	9	1	5	1	2	-
Sociale aardrijkskunde, e.d.	28	-	12	11	5	-	17	-	7	7	3	-	11	-	5	4	2	-
Geschiedenis	36	7	7	10	8	4	21	6	4	4	4	3	15	1	3	6	4	1
Psychologie	30	4	14	7	5	-	17	1	9	4	3	-	13	3	5	3	2	-
Opvoedkunde	2	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-
Sociologie, e.d.	21	6	10	2	3	-	18	6	7	2	3	-	3	-	3	-	-	-
Indologie	55	1	12	17	14	11	53	1	11	16	14	11	2	-	1	1	-	-
TOTAAL	3 706	308	982	854	1 054	508	3 129	265	830	708	883	443	577	43	152	146	171	65

Tabel 5 (slot)

	Vrouwen										w.v. gehuwde vrouwen													
	Totaal	Jonger dan 25 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	70 jaar en ouder	Totaal	Jonger dan 25 jaar	25-29 jaar	30-34 jaar	35-39 jaar	40-44 jaar	45-49 jaar	50-54 jaar	55-59 jaar	60-64 jaar	65-69 jaar	70 jaar en ouder
GODGELEERDHEID	125	-	14	20	25	21	17	15	6	6	1	-	22	-	7	2	6	1	5	-	-	1	-	-
Rooms-katholiek groot-seminarie .																								
Universiteiten: kandidaatsexamen.	101	-	12	19	21	15	12	9	6	6	1	-	15	-	5	1	5	1	2	-	-	1	-	-
Universiteiten: doctoraal examen.	24	-	2	1	4	6	5	6	-	-	-	-	7	-	2	1	1	-	3	-	-	-	-	-
LETTEREN	850	15	98	94	87	84	151	142	79	72	24	4	213	8	33	23	23	26	37	39	13	7	4	-
Klassieke talen	197	1	22	18	16	17	55	58	15	12	3	-	46	-	7	3	4	6	12	9	3	2	-	-
Nederlands	145	1	10	16	11	9	30	35	19	9	4	1	42	-	2	5	4	2	10	14	4	1	-	-
Frans	167	3	26	18	21	16	16	26	12	20	8	1	38	1	11	3	3	5	3	7	2	3	-	-
Engels	142	8	22	23	24	12	12	10	9	16	5	1	40	6	6	8	5	5	3	3	1	-	3	-
Duits	106	-	5	7	6	10	22	24	17	12	3	-	21	-	3	1	3	2	4	3	3	1	1	-
Overige talen	37	2	5	5	5	7	5	3	2	3	-	-	14	1	3	2	3	-	2	-	-	-	-	-
Kunstgeschiedenis, e.d.	46	-	7	7	4	13	8	3	3	-	-	1	11	-	1	1	3	4	1	-	-	-	-	-
Wijsbegeerte	10	-	1	-	-	-	3	3	2	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	2 113	9	206	417	342	303	293	228	155	91	42	27	911	3	78	192	148	165	126	102	49	31	11	6
Geneeskunde	1 414	5	168	328	262	211	177	103	86	39	23	12	597	1	63	133	110	114	75	49	26	17	7	2
Tandheelkunde	279	3	21	39	37	33	38	42	34	18	7	7	152	2	10	28	24	22	23	15	3	2	1	-
Diergeneeskunde	24	1	4	11	5	1	1	1	-	-	-	-	10	-	-	6	2	1	1	-	-	-	-	-
Farmacie	396	-	13	39	38	58	77	82	35	34	12	8	152	-	5	25	12	28	28	30	8	11	2	3
EXACTE WETENSCHAPPEN	507	10	68	75	46	30	84	72	77	34	8	3	145	4	23	25	17	11	24	15	22	4	-	-
Wiskunde en natuurwetenschappen .	371	10	50	57	35	24	59	56	55	19	3	3	108	4	17	18	14	7	18	13	15	2	-	-
Wiskunde, e.d.	55	3	5	5	5	5	6	10	11	3	1	1	21	1	2	1	3	2	2	4	6	-	-	-
Natuurkunde	39	2	5	5	1	3	8	7	4	4	-	-	9	2	2	2	-	1	1	-	1	-	-	-
Scheikunde	99	2	10	23	9	6	24	11	12	1	1	-	30	-	3	6	4	2	9	2	4	-	-	-
Biologie	172	3	28	23	19	9	21	27	28	11	1	2	48	1	10	9	8	1	6	7	4	2	-	-
Aardkunde, e.d.	6	-	2	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Technische wetenschappen	108	-	11	12	7	3	20	14	21	15	5	-	33	-	6	6	2	3	6	2	6	2	-	-
Weg- en waterbouwkunde	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Werktuigbouwkunde	3	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Elektrotechniek	8	-	-	-	-	1	1	2	2	1	1	-	3	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-
Scheikunde	69	-	4	5	4	-	14	11	15	13	3	-	18	-	3	3	2	-	3	1	5	-	-	-
Natuurkunde	4	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Bouwkunde	21	-	4	5	2	1	3	1	3	1	1	-	7	-	2	2	-	1	2	-	-	-	-	-
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige studierichtingen	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Landbouwkunde	28	-	7	6	4	3	5	2	1	-	-	-	4	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-
Westerse studierichtingen	26	-	6	6	3	3	5	2	1	-	-	-	4	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-
Tropische studierichtingen	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	1 515	43	259	286	230	181	194	158	90	55	14	5	341	7	68	76	49	35	50	34	12	9	1	-
Rechtsgelerdheid	986	36	181	168	140	118	117	105	71	38	9	3	194	5	37	38	25	25	29	18	10	6	1	-
Economische wetenschappen	58	2	5	8	17	10	5	4	2	4	1	-	13	-	3	1	5	2	1	-	-	-	-	-
Sociale aardrijkskunde, e.d.	87	-	8	18	16	12	19	13	1	-	-	-	25	-	3	6	4	1	5	6	-	-	-	-
Geschiedenis	98	-	10	5	12	8	20	20	7	10	4	2	19	-	1	-	2	2	6	5	1	2	-	-
Psychologie	178	2	33	53	26	23	20	13	6	2	-	-	64	-	16	25	9	5	5	3	-	-	-	-
Opvoedkunde	16	-	4	4	2	2	1	1	1	1	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Sociologie, e.d.	60	2	16	20	9	5	5	2	1	-	-	-	13	2	5	4	1	-	-	1	-	-	-	-
Indologie	32	1	2	10	8	3	7	-	1	-	-	-	11	-	2	1	3	-	4	-	1	-	-	-
TOTAAL	5 110	77	645	892	730	619	739	615	407	258	89	39	1 632	22	209	318	243	238	242	190	96	52	16	6

Tabel 6. Academisch gevormden met beroep naar studierichting, geslacht en positie in het

bedrijf 1)

	Mannen									
	Totaal	Bedrijfshoofden				Vrije beroepen	Employés			Arbeiders
		Totaal	Landbouw	Nijverheid	Dienstverlening		Totaal	Hogere	Overige	
GODGELEERDHEID	10 274	4	1	-	3	15	10 210	9 869	341	32
Rooms-katholiek groot-seminarie ..	5 984	1	-	-	1	2	5 954	5 778	176	25
Universiteiten: kandidaatsexamen .	3 210	3	1	-	2	8	3 186	3 069	117	5
Universiteiten: doctoraal examen .	1 080	-	-	-	-	5	1 070	1 022	48	2
LETTEREN	2 363	15	1	4	10	62	2 278	2 133	145	3
Klassieke talen	739	1	-	1	-	12	725	711	14	-
Nederlands	433	3	-	1	2	5	424	401	23	-
Frans	265	1	-	-	1	5	259	245	14	-
Engels	250	-	-	-	-	5	244	223	21	1
Duits	248	2	-	1	1	4	242	228	14	-
Overige talen	139	2	1	-	1	6	128	110	18	1
Kunstgeschiedenis, e.d.	149	3	-	-	3	10	135	110	25	-
Wijsbegeerte	140	3	-	1	2	15	121	105	16	1
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	15 379	54	5	4	45	9 819	5 192	5 132	60	9
Geneeskunde	11 282	20	3	2	15	6 838	4 167	4 125	42	7
Tandheelkunde	2 195	7	1	-	6	1 906	247	245	2	2
Diergeneeskunde	1 125	2	1	-	1	655	456	449	7	-
Farmacie	777	25	-	2	23	420	322	313	9	-
EXACTE WETENSCHAPPEN	16 967	222	31	81	110	675	15 678	15 164	514	24
Wiskunde en natuurwetenschappen ..	4 469	20	1	8	11	70	4 284	4 186	98	3
Wiskunde, e.d.	646	1	-	-	1	18	622	603	19	-
Natuurkunde	947	2	-	2	-	17	918	905	13	-
Scheikunde	1 964	15	1	5	9	21	1 863	1 815	48	3
Biologie	655	2	-	1	1	7	639	626	13	-
Aardkunde, e.d.	257	-	-	-	-	7	242	237	5	-
Technische wetenschappen	10 699	160	2	71	87	590	9 681	9 383	298	17
Weg- en waterbouwkunde	2 144	31	1	18	12	136	1 952	1 899	53	3
Werktuigbouwkunde	2 681	56	-	28	28	91	2 457	2 374	83	4
Elektrotechniek	1 901	30	-	15	15	64	1 756	1 719	37	3
Scheikunde	1 889	21	-	6	15	50	1 759	1 695	64	6
Natuurkunde	525	2	-	2	-	7	497	492	5	-
Bouwkunde	565	8	-	1	7	225	324	312	12	-
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde .	443	6	-	-	6	6	420	394	26	-
Overige studierichtingen	551	6	1	1	4	11	516	498	18	1
Landbouwkunde	1 799	42	28	2	12	15	1 713	1 595	118	4
Westerse studierichtingen	1 426	39	27	2	10	14	1 349	1 255	94	4
Tropische studierichtingen	373	3	1	-	2	1	364	340	24	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	15 793	344	17	50	277	2 393	12 766	9 957	2 809	21
Rechtsgelerdheid	8 569	168	12	19	137	1 931	6 358	4 836	1 502	7
Economische wetenschappen	4 434	154	5	29	120	329	3 842	3 029	813	9
Sociale aardrijkskunde, e.d.	473	2	-	-	2	5	460	438	22	1
Geschiedenis	438	3	-	-	3	4	428	408	20	-
Psychologie	491	3	-	-	3	70	408	396	12	-
Opvoedkunde	92	1	-	1	-	8	83	68	15	-
Sociologie, e.d.	426	5	-	-	5	11	395	314	81	2
Indologie	870	8	-	1	7	35	812	468	344	2
TOTAAL	60 776	639	55	139	445	12 964	46 124	42 255	3 869	89

			Vrouwen													
	Nede- werken- de gezins- leden	Tijde- lijk in mi- litaire dienst	Tijde- lijk niet werkend	Totaal	Bedrijfshoofden				Vrije beroepen	Employés			Arbei- ders	Mede- werken- de gezins- leden	Tijde- lijk niet werkend	
					To- taal	Land- bouw	Nijver- heid	Dienst- ver- lening		To- taal	Hogere	Overige				
2	3	8	125	-	-	-	-	-	123	97	26	1	-	1		
1	-	1	101	-	-	-	-	-	99	77	22	1	-	1		
1	3	4	24	-	-	-	-	-	24	20	4	-	-	-		
-	-	3	850	1	-	1	-	83	755	652	103	4	4	3		
1	2	2	197	-	-	-	-	21	173	160	13	-	2	1		
-	-	1	145	-	-	-	-	7	137	125	12	-	-	1		
-	-	-	167	-	-	-	-	19	147	129	18	-	1	-		
-	-	-	142	-	-	-	-	14	125	101	24	2	-	1		
-	-	-	106	-	-	-	-	5	100	88	12	-	1	-		
-	1	1	37	1	-	1	-	8	27	19	8	1	-	-		
1	-	-	46	-	-	-	-	8	37	25	12	1	-	-		
-	-	-	10	-	-	-	-	1	9	5	4	-	-	-		
5	272	28	2 113	8	-	1	7	925	1 067	1 024	43	3	100	10		
4	224	22	1 414	2	-	-	2	530	806	774	32	3	66	7		
1	28	4	279	-	-	-	-	179	89	89	-	-	9	2		
-	10	2	24	-	-	-	-	16	7	7	-	-	1	-		
-	10	-	396	6	-	1	5	200	165	154	11	-	24	1		
6	326	36	507	3	-	-	3	26	470	428	42	2	4	2		
1	85	6	371	3	-	-	3	12	353	323	30	-	2	1		
-	5	-	55	-	-	-	-	2	53	47	6	-	-	-		
-	10	-	39	-	-	-	-	2	37	34	3	-	-	-		
1	58	3	99	-	-	-	-	4	93	81	12	-	2	-		
-	6	1	172	3	-	-	3	3	165	156	9	-	-	1		
4	6	2	6	-	-	-	-	1	5	5	-	-	-	-		
1	227	20	108	-	-	-	-	14	90	83	7	1	2	1		
1	20	1	2	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-		
1	69	3	3	-	-	-	-	1	2	2	-	-	-	-		
1	41	6	8	-	-	-	-	7	6	1	-	-	1	-		
-	51	2	69	-	-	-	-	7	61	56	5	1	-	-		
-	18	1	4	-	-	-	-	4	3	1	-	-	-	-		
1	6	1	21	-	-	-	-	5	14	14	-	-	1	1		
-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
-	11	6	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-		
1	14	10	28	-	-	-	-	-	27	22	5	1	-	-		
1	13	6	26	-	-	-	-	-	25	21	4	1	-	-		
-	1	4	2	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-		
12	177	80	1 515	10	2	1	7	218	1 259	818	441	5	12	11		
4	78	43	986	8	2	1	5	152	804	442	362	2	12	8		
7	71	22	58	1	-	-	1	6	49	36	13	1	-	1		
-	3	2	87	-	-	-	-	2	85	74	11	-	-	-		
-	3	-	98	-	-	-	-	8	90	76	14	-	-	-		
-	10	-	178	-	-	-	-	47	130	127	3	-	-	1		
-	-	-	16	-	-	-	-	-	16	11	5	-	-	-		
-	12	1	60	1	-	-	1	1	57	41	16	-	-	1		
1	-	12	32	-	-	-	-	2	28	11	17	2	-	-		
26	780	154	5 110	22	2	3	17	1 252	3 674	3 019	655	15	120	27		

1) Deze tabel is nog verder gedetailleerd, in gelichtdrukte vorm los verkrijgbaar.

Tabel 7. Academisch gevormden in overheidsdienst (excl. tijdelijk militairen) naar studierichting en geslacht 1)

	Totaal				Mannen				Vrouwen						
	in dienst van				in dienst van				in dienst van						
	To- taal	Rijk	pro- vin- cie	ge- meen- te	water-, bedrijf-, produkt- schap	To- taal	Rijk	pro- vin- cie	ge- meen- te	water-, bedrijf-, produkt- schap	To- taal	Rijk	pro- vin- cie	ge- meen- te	water-, bedrijf-, produkt- schap
GODGELEERDHEID	378	315	-	63	-	367	310	-	57	-	11	5	-	6	-
Rooms-katholiek groot-seminarie ..	125	116	-	9	-	125	116	-	9	-	8	4	-	4	-
Universiteiten: kandidaatsexamen .	151	124	-	27	-	143	120	-	23	-	3	1	-	2	-
Universiteiten: doctoraal examen .	102	75	-	27	-	99	74	-	25	-	357	108	-	247	2
LETTEREN	1 246	495	3	745	3	889	387	3	498	1	77	19	-	57	1
Klassieke talen	332	86	2	243	1	255	67	2	186	-	76	20	-	56	-
Nederlands	245	88	-	155	-	167	68	-	99	-	71	18	-	53	-
Frans	162	65	-	99	-	91	45	-	46	-	51	17	-	34	-
Engels	158	57	-	81	-	87	40	-	47	-	41	11	-	29	1
Duits	128	51	-	76	1	87	40	-	47	-	16	8	-	8	-
Overige talen	94	62	-	32	-	78	54	-	24	-	20	12	-	8	-
Kunstgeschiedenis, e.d.	108	66	1	41	-	88	54	1	33	-	5	3	-	2	-
Wijsbegeerte	41	22	-	18	1	36	19	-	16	1	454	89	13	352	-
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	2 903	1 260	50	1 591	2	2 449	1 171	37	1 239	2	364	57	12	295	-
Geneeskunde	2 284	936	46	1 302	-	1 920	879	34	1 007	-	55	9	-	46	-
Tandheelkunde	180	98	-	82	-	125	89	-	36	-	5	5	-	-	-
Diergeneeskunde	296	134	2	158	2	291	129	2	138	2	30	18	1	11	-
Farmacie	143	92	2	49	-	113	74	1	38	-	244	146	3	95	-
EXACTE WETENSCHAPPEN	5 774	4 221	183	1 331	39	5 530	4 075	180	1 236	39	195	111	1	85	-
Wiskunde en natuurwetenschappen ..	1 955	1 361	8	582	2	1 738	1 250	7	499	2	24	7	-	17	-
Wiskunde, e.d.	524	195	-	129	-	300	188	-	112	-	19	9	-	10	-
Natuurkunde	389	272	-	117	-	370	263	-	107	-	49	27	1	21	-
Scheikunde	639	432	8	197	2	590	405	7	176	2	99	66	-	33	-
Biologie	501	387	-	114	-	402	321	-	81	-	4	2	-	2	-
Aardkunde, e.d.	100	75	-	25	-	96	75	-	25	-	33	21	1	11	-
Technische wetenschappen	2 811	1 931	151	711	18	2 778	1 910	150	700	18	53	21	1	11	-
Weg- en waterbouwkunde	892	444	103	331	14	892	444	103	331	14	-	-	-	-	-
Werktuigbouwkunde	450	341	7	102	-	450	341	7	102	-	6	4	-	2	-
Elektrotechniek	474	359	21	94	-	468	355	21	92	-	19	15	-	4	-
Scheikunde	360	286	2	70	2	341	271	2	66	2	1	1	-	-	-
Natuurkunde	102	92	-	10	-	101	91	-	10	-	6	-	1	5	-
Bouwkunde	154	60	16	78	-	148	60	15	73	-	-	-	-	-	-
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde .	96	89	1	6	-	96	89	1	6	-	-	-	-	-	-
Overige studierichtingen	283	260	1	20	2	282	259	1	20	2	1	1	-	-	-
Landbouwkunde	1 010	929	24	38	19	994	915	23	37	19	16	14	1	1	-
Westerse studierichtingen	801	738	22	24	17	786	725	21	23	17	15	13	1	1	-
Tropische studierichtingen	209	191	2	14	2	208	190	2	14	2	1	1	-	-	-
MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	5 743	3 774	253	1 533	183	5 183	3 427	259	1 341	176	560	347	14	192	7
Rechtsgeleerdheid	3 425	2 312	177	822	114	3 075	2 068	165	733	109	350	244	12	89	5
Economische wetenschappen	913	672	21	165	55	896	659	21	162	54	17	13	-	3	1
Sociale aardrijkskunde, e.d.	311	128	23	157	3	262	108	22	129	3	49	20	1	28	-
Geschiedenis	261	126	4	131	-	208	105	3	100	-	53	21	1	31	-
Psychologie	212	121	3	88	-	158	98	3	57	-	54	23	-	31	-
Opvoedkunde	33	16	-	17	-	29	16	-	13	-	4	-	-	4	-
Sociologie, e.d.	161	106	7	46	2	140	91	7	41	1	21	15	-	5	1
Indologie	427	293	18	107	9	415	282	18	106	9	12	11	-	1	-
TOTAAL	16 044	10 065	489	5 265	227	14 418	9 370	459	4 371	218	1 626	695	30	892	9

1) Deze tabel is nog verder gedetailleerd, in gelichtdrukte vorm los verkrijgbaar.

Tabel 8a. Academisch gevormden in dienstbetrekking (excl. tijdelijk militairen) naar studierichting, geslacht, dienstverband en jaarincome (mannen) 1)

Main data table with columns for age groups (Jonger dan 40 jaar, 40 jaar en ouder), service status (Overige in dienstbetrekking, Overheid (excl. onderwijs), Onderwijs), and income levels (Total, 12 000 en meer, 7 500-12 000, minder dan 7 500). Rows list various academic disciplines like Godgeleerdheid, Medische Wetenschappen, Exacte Wetenschappen, and Maatschappijwetenschappen.

1) Deze tabel is nog verder gedetailleerd, in gelichtdruckte vorm los verkrijgbaar.

Bijlage 1. De indeling van studierichtingen in wetenschapssectoren 1)

GODGELEERDHEID	
Rooms-katholiek groot-seminarie	Voltooid opleiding aan rooms-katholiek groot-seminarie
Universiteiten: kandidaatsexamen	Kandidaatsexamen godgeleerdheid aan universiteiten (inclusief Theologische Hogescholen te Kampen: omvat 613 mannen)
Universiteiten: doctoraal examen	Doctoraal examen godgeleerdheid aan universiteiten
LETTEREN	
Klassieke talen	Klassieke talen
Nederlands	Nederlands
Frans	Frans
Engels	Engels
Duits	Duits
Overige talen	Arabisch, Arisch (Indo-Iraans), Chinees, Egyptisch, Fries, Indonesisch, Italiaans, Japans, Nieuwperzisch, Portugees, Roemeens, Scandinavisch, Semietisch, Slavisch, Spaans (omvat 21 mannen en 17 vrouwen), taalwetenschap, Turks, Zuid-Afrikaans
Kunstgeschiedenis, e.d.	Kunstgeschiedenis en archeologie, muziekwetenschap (omvat 39 mannen en 10 vrouwen)
Wijsbegeerte	Wijsbegeerte (voor zover geïncorporeerd in de faculteit der letteren)
MEDISCHE WETENSCHAPPEN	
Geneeskunde	Geneeskunde
Tandheelkunde	Tandheelkunde
Diergeneeskunde	Diergeneeskunde
Farmacie	Farmacie
EXACTE WETENSCHAPPEN	
Wiskunde en natuurwetenschappen	
Wiskunde, e.d.	Actuariële wetenschappen, sterrenkunde, wiskunde, wijsbegeerte (voor zover geïncorporeerd in de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen)
Natuurkunde	Natuurkunde
Scheikunde	Scheikunde
Biologie	Biologie
Aardkunde, e.d.	Aardkunde, natuurkundige aardrijkskunde (omvat 43 mannen en 7 vrouwen)
Technische wetenschappen	
Weg- en waterbouwkunde	Weg- en waterbouwkunde
Werktuigbouwkunde	Werktuigbouwkunde
Elektrotechniek	Elektrotechniek
Scheikunde	Scheikunde
Natuurkunde	Natuurkunde
Bouwkunde	Bouwkunde
Scheeps- en vliegtuigbouwkunde	Scheeps- en vliegtuigbouwkunde
Overige studierichtingen	Geodesie, metaalkunde, mijnbouwkunde, wiskunde
Landbouwkunde	
Westerse studierichtingen	Agrarische sociologie, akker- en weidebouw, bodemkunde en bemestingsleer, bosbouw, cultuurtechniek, landbouwhuishoudwetenschappen, landbouwtechnologie, landbouwwerktuigkunde, landhuishoudkunde, plantenveredeling, plantenziektenkunde, tuin- en landschapsarchitectuur, tuinbouwplantenteelt, veeteelt, zuivelbereiding
Tropische studierichtingen	Agrarische sociologie van niet-westerse gebieden, tropische cultuurtechniek, - landbouwplantenteelt, - landhuishoudkunde, - veeteelt

Bijlage 1 (slot)

MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN	
Rechtsgeleerdheid	Nederlands recht, notariaat, vrije studierichting, Zuid-Afrikaans recht
Economische wetenschappen	Economische wetenschappen
Sociale aardrijkskunde, e.d.	Sociale aardrijkskunde, sociografie, vrije studierichting (omvat 47 mannen en 8 vrouwen)
Geschiedenis	Geschiedenis
Psychologie	Psychologie, sociale psychologie
Opvoedkunde	Opvoedkunde, sociale pedagogiek (omvat 7 mannen en 2 vrouwen)
Sociologie, e.d.	Culturele antropologie, politieke wetenschappen (omvat 57 mannen en 10 vrouwen), sociale studie (westers en niet-westers), sociale wetenschappen, sociologie, vrije studierichting
Indologie	Indologie, Indonesisch (Indisch) recht
1) Voor zover mogelijk zijn bij een aantal studierichtingen de aantallen academisch gevormden, indien zij niet op enigerlei wijze uit het gegeven materiaal zijn af te leiden, alsnog vermeld.	
Agrarische sociologie is bij landbouwkunde geteld en niet bij sociologie. Het betreft hier een uiterst gering aantal academisch gevormden.	

R.880-7-64